gemeente lingewaard

Omgevingsvisie Lingewaard

Ontwerp dd. Januari 2023

Huissen

NEXTgarden

Fort Pannerden

www.lingewaard.nl

Colofon

Naam opstellers	Frauke Kregting Joost Bruckwilder
Adviseurs	Anouk Paris (OverMorgen)
	Marc Holvoet Ed Ravensbergen (Nieuwbruut)
Team	Ruimtelijk Beleid
Datum	Januari 2023
Versie	Ontwerp

Datum vaststelling	
Vastgesteld door	
Eventuele publicatiedatum	Februari 2023
Zaaknummer	555684

Omgevingsvisie Lingewaard

Ontwerp dd. Maart 2023

De omgevingsvisie gaat over de vraag hoe we onze gemeente zien in 2035. De komende jaren komen er heel wat ontwikkelingen op Lingewaard af. Daarbij hebben ook mondiale en nationale vraagstukken en doelstellingen impact op de inrichting van onze leefomgeving. De visie schetst een algemeen beeld van de gewenste fysieke leefomgeving. Dat betekent dat we op hoofdlijnen kijken naar onze gemeente als geheel waarbij we verschillende onderwerpen en uitdagingen in samenhang bekijken. Zo geeft deze visie bij het beoordelen van nieuwe initiatieven die een plek moeten vinden in de fysieke leefomgeving, van klein tot groot, houvast aan inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeente zelf. Daarmee worden ontwikkelingen onderdeel van Lingewaard waar het fijn is om te wonen, werken en recreëren.

De omgevingsvisie vervangt de structuurvisie uit 2012. De omgevingsvisie is uitgebreider dan de structuurvisie. In de omgevingsvisie gaat het niet alleen over ruimtelijke vraagstukken. Maar ook over maatschappelijke behoeften, gezondheid, sociale ontwikkelingen en duurzaamheid. Met deze omgevingsvisie ligt er een strategische koers voor de

Inleiding

lange termijn voor leefomgeving van Lingewaard. De ontwikkelingsrichtingen die zijn beschreven vormen een kader voor het handelen van de gemeente.

De omgevingsvisie is één van de kerninstrumenten van de nieuwe Omgevingswet. Deze wet gaat nog in werking treden. De Omgevingswet bundelt alle huidige wetten over de fysieke leefomgeving. Eén van de doelen van de wet is meer ruimte te geven aan maatschappelijk initiatief. Dit benadrukt de essentie van samenwerken.

Bestaand beleid en bestaande visies van gemeente Lingewaard, de provincie Gelderland, de regio en het rijk zijn uitgangspunten geweest voor deze omgevingsvisie. Waar ander beleid gelijktijdig met de omgevingsvisie is opgesteld, is afgestemd over de ambities en opgaven die vanuit dat onderwerp een plek krijgen in de omgevingsvisie.

Diverse betrokkenheid bij samenstellen van de omgevingsvisie
Gemeente Lingewaard bestaat uit de kernen Huissen, Bemmel, Gendt, Angeren, Haalderen, Doornenburg en Ressen. Elke kern heeft een eigen karakter en eigen wensen. Vandaar dat ook voor elke kern de ontwikkelingen worden genoemd in deze visie. En ook in elke kern hebben er mensen meegedacht over deze ontwikkelingen. Deze omgevingsvisie is de uitkomst van gesprekken over de toekomst met verschillende partijen. Zo zijn bij de totstandkoming inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, ketenpartners, medewerkers van de gemeente, college van B&W en de gemeenteraad betrokken geweest.

Inwoners, ondernemers, organisaties en overheid zijn samen verantwoordelijk voor het realiseren van de ambities en opgaven in de fysieke leefomgeving. Daarom is ook het opstellen van de visie in gezamenlijkheid gedaan. In 2019 en 2020 hebben gesprekken plaatsgevonden over het toekomstbeeld met inwoners, ondernemers, ketenpartners (onder anderen het waterschap, buurgemeenten en de provincie), medewerkers van de gemeente Lingewaard, het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Het samenstellen van de visie is verdeeld over drie rondes. Tijdens openbare bijeenkomsten en op markten is informatie opgehaald die gebruikt is om afwegingen te maken voor de omgevingsvisie. Via een vragenlijst op de website www.omgevingsvisielingewaard.nl konden mensen meedenken. Alle huishoudens ontvingen een ansichtkaart waarmee zij bij konden dragen aan de omgevingsvisie. Vanuit al deze inbreng zijn er afwegingen gemaakt; de hoofdlijnen zijn verwerkt. In bijeenkomsten, de zogenoemde omgevingslabs voor Lingewaard, zijn inzichten en ideeën gedeeld over mogelijke ontwikkelrichtingen. Deze ontwikkelrichtingen vormen de basis van de visie. Er is gekeken welke reacties vaker terugkwamen en in lijn waren met de opbrengsten uit gesprekken met verschillende doelgroepen. Deze zijn samen met de beleidsanalyse en opbrengsten van andere bijeenkomsten verwerkt in de visie op Lingewaard en de kernen. Een aantal opvallende of vaker genoemde reacties, zijn door de visie heen als treffend citaat opgenomen. In bijlage 1 vindt u meer informatie over het (participatie)proces. Tot slot heeft de commissie Omgevingskwaliteit de totstandkoming van de ontwerp omgevingsvisie gevolgd en advies uitgebracht. Bijlage 4 gaat over het advies van de commissie.

Opbouw omgevingsvisie
Deze omgevingsvisie bestaat uit de volgende hoofdstukken:
- Samen werken aan de toekomst van Lingewaard
- Lingewaard anno 2022
- Trends & ontwikkelingen
- Vergezichten: Lingewaard in 2035
- Uitwerking: de kernen in 2035
- Werken met de visie

Flexibiliteit
Een omgevingsvisie is een beleidsstuk. Het is geen vastomlijnd plan met regels die tot iets verplichten of iets verbieden. De visie geeft aan wat we belangrijk vinden en waar we met elkaar naartoe willen. Voor de gemeente zelf is de visie ‘beleidsmatig bindend en niet juridisch bindend’. Dat betekent dat de gemeente haar eigen besluiten toetst aan de visie. Het is echter niet verboden om een besluit te nemen dat schuurt of strijdig is met een omgevingsvisie. Afhankelijk van de impact van het strijdige besluit kan de gemeente besluiten om de omgevingsvisie hierop te herijken / te actualiseren.

Inhoudsopgave

Inleiding **6**

Hoofdstuk 1 - Samen werken aan de toekomst van Lingewaard **11**
- 1.1 Samen werken aan de toekomst van Lingewaard
- 1.2 Toekomstbeeld Lingewaard in 2035: Het is mooi leven in Lingewaard
- 1.3 Opbouw omgevingsvisie Lingewaard

Hoofdstuk 2 - Lingewaard anno 2023 **19**
- 2.1 Kaart: Lingewaard in de regio
- 2.2 Kaart: Landschap als basis
- 2.3 Kaart: Lingewaardse elementen

Hoofdstuk 3 - Trends & Ontwikkelingen **29**
- 3.1 Kaart: Invloedzones
- 3.2 Algemene trends & ontwikkelingen

Hoofdstuk 4 - Visie op Lingewaard in 2035: vergezichten **35**
- 4.1 Kaart: Vergezicht 1 - Een toekomstbestendige leefomgeving voor jong & oud
- 4.2 Kaart: Vergezicht 2 - Lingewaard als onderdeel van de Groene Metropoolregio

Hoofdstuk 5 - Visie op de kernen in 2035 **47**
- 5.1 Gebiedstypen van een Lingewaardse kern
- 5.2 Visie voor Lingewaardse gebiedstypen
- 5.3 Kaarten waarin de opgaven zijn uitgewerkt per kern

Hoofdstuk 6 - Werken met de visie **73**
- 6.1 Inleiding
- 6.2 Strategische uitvoeringsagenda
- 6.3 Flexibiliteit en aanpassen aan ontwikkelingen
- 6.4 De Beleidscyclus
- 6.5 Sturing, monitoring, evaluatie en actualisatie
- 6.6 Kostenverhaal
- 6.7 Milieueffectrapportage
- 6.8 Waar moet een initiatief aan voldoen?

Bijlage 1 - Resultaten participatietraject **79**
Bijlage 2 - Beleidsinventarisatie Lingewaard **83**
Bijlage 3 - Foto van Lingewaard - beleidsanalyse **87**
Bijlage 4 - Advies commissie Omgevingskwaliteit **93**

Hoofdstuk 1

1.1 Samen werken aan de toekomst van Lingewaard

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in Lingewaard zijn welkom om initiatieven te ontwikkelen. Deze initiatieven dragen bij aan het realiseren van de ambities en doelen uit de omgevingsvisie. Een initiatiefnemer kan de omgevingsvisie gebruiken om zicht te krijgen op gewenste ontwikkelingsrichtingen in de gemeente Lingewaard.

We zijn samen verantwoordelijk voor het fijn houden en maken van de leefomgeving. Gezamenlijke verantwoordelijkheid vraagt om een andere rolverdeling tussen overheid en samenleving. We zoeken naar een effectieve samenwerking binnen Lingewaard en in de regio. Tijdens de zoektocht zijn onze drijfveren belangrijk. Drijfveren zijn gemeenschappelijke opvattingen over de samenleving. Drijfveren helpen bij de keuzes die we maken in de leefomgeving en dus bij de inrichting hiervan.

De drijfveren die met behulp van de samenleving invulling geven aan de toekomst van Lingewaard zijn:

- Iedereen doet mee & iedereen doet ertoe!
- Samen geven we invulling aan onze leefomgeving en aan goed gebruik en beheer daarvan.
- Daarbij is er ruimte voor initiatief van inwoners / ondernemers.

Bovenstaande drijfveren vormen de basis vanuit waar we naar de ontwikkeling van Lingewaard kijken. Vanuit deze drijfveren geven we richting aan een sterke, inclusieve en toekomstbestendige leefomgeving. We kijken vanuit deze drijfveren naar alle kansen en opgaven die we zien voor onze leefomgeving.

Initiatief en eigen verantwoordelijkheid gaan hand in hand. We geven zo veel als mogelijk ruimte aan initiatieven uit de samenleving. We leggen niet alles vast in regels, maar gaan uit van het creëren van kansen. We vragen daarbij ook dat initiatiefnemers hun verantwoordelijkheid nemen voor de directe leefomgeving en de samenleving.

De fysieke leefomgeving is datgene wat je ziet, voelt en ruikt. Dat zijn bijvoorbeeld gebouwen, wegen, parken, schone lucht, sloten, rivieren. De sociale leefomgeving bestaat uit bijvoorbeeld verenigingen en goede relaties met de buurt. Officieel wordt de sociale leefomgeving niet meegenomen in het opstellen van de visie. Maar een gezonde en fijne sociale leefomgeving wordt vaak bepaald en beïnvloed door de inrichting van de fysieke leefomgeving. Vandaar dat beide aspecten in deze visie wel besproken worden.

Iedereen doet mee & iedereen doet ertoe

Samen invulling geven aan de kwaliteit van de leefomgeving

Ruimte voor initiatief; maat-schappelijk en vanuit onderne-merschap

1.2 Toekomstbeeld Lingewaard in 2035: Het is mooi leven in Lingewaard

Groen, goede en bereikbare basisvoorzieningen en de dorpse mentaliteit zorgen ervoor dat het mooi leven is in Lingewaard. De fysieke leefomgeving draagt bij aan een gezond en duurzaam Lingewaard. De oeverwallen, uiterwaarden, dijken en komgronden worden versterkt. We geven ook ruimte voor de ontwikkeling van het landschap. We streven naar een toekomstbestendige inrichting, zodat Lingewaard ook in 2035 economisch aantrekkelijk én klimaatbestendig is.

In 2035 zijn onze kernen gegroeid
De kernen zijn nog steeds herkenbaar en niet aan elkaar gegroeid tot één geheel. Nieuwe woningen zijn in en aan de kernen gebouwd. Iedereen die in Lingewaard opgroeit kan er blijven wonen en er zijn voldoende woningen in diverse prijsklassen. De kernen zijn ingericht om drie generaties te bedienen voor wonen en ontmoeten. Dit versterkt de saamhorigheid. Hierdoor houden we het dorpse gevoel vast: betrokkenheid bij elkaar en bij de leefomgeving. Er is rekening gehouden met de landelijke trend van vergrijzing en de gevolgen voor de behoeften aan bereikbaarheid van voorzieningen en zorg. Het woning- en voorzieningenaanbod is hierop aangepast. Lingewaard telt in 2035 zo'n 50.000-55.000 inwoners. Dat zijn er 3.000 tot 8.000 meer dan nu. De verstedelijking is gematigd en passend bij de kwaliteit van de leefomgeving van Lingewaard.

De kernen zijn toekomstbestendig ingericht
In de kernen is detailhandel gevestigd, basisbehoeften zijn er verkrijgbaar. Basisvoorzieningen, zoals een school, een gelegenheid om elkaar te ontmoeten, te sporten of zorg te ontvangen is in de eigen kern te vinden. Jongeren ontmoeten elkaar bij school of sportlocaties, zodat jongeren zich thuis voelen en zich kunnen ontwikkelen. Gezond leven en bewegen wordt zoveel mogelijk gestimuleerd door de fysieke ruimte erop in te richten en sportlocaties te behouden en te versterken.

Inwoners ervaren de buurt als schoon, veilig en leefbaar
In 2035 wonen we niet alleen gezond en comfortabel maar ook zoveel mogelijk in een duurzaam ingerichte omgeving. Dit is zichtbaar bij huizen maar ook in de groene omgeving eromheen. We krijgen langere periodes van droogte en hoosbuien. Dit vangen wij in Lingewaard op door onze omgeving in en buiten de woonkernen klimaat-adaptief in te richten. Dit doen we door het combineren van verschillende functies binnen een gebied, zoals parkeerplaatsen niet vol te leggen met tegels.

Groen is in en om de kernen toegankelijk
Een gezonde leefomgeving kent naast prettige woonkernen een stevige groenstructuur tussen de woon- en werkgebieden. Op een paar minuten van huis is er groen en kun je mooi wandelen of joggen. In de groenstructuur tussen de woonkernen zijn er plekken om de vrije tijd door te brengen. Park Lingezegen is dé groene buffer tussen de steden Arnhem en Nijmegen.

Uitwaaien op de dijk of in het buitengebied kan ook
Onze uiterwaarden in de Gelderse Poort functioneren als volwaardige natuur- en pleisterplaats voor vogels en andere dieren. Dit gaat samen met recreatief gebruik, want de uiterwaarden blijven toegankelijk. De rivierdijk is naast onze waterkering ook een tribune. Aan de rivierkant beleef je de natuur en aan de andere kant overzie je onze levendige kernen. Aan beide kanten heeft het landschap een lange en soms roerige geschiedenis die nog zichtbaar is. Een geschiedenis waar we trots op zijn. Dit trekt recreanten en toeristen die verblijven op onze campings of in de B&B 's. Zij genieten van het groen, het rivierenlandschap, de horeca, het culturele erfgoed zoals fort Pannerden, kasteel Doornenburg en soms een 'dagje stad'.

Duurzaam wonen en bedrijvigheid is normaal geworden
Energieopwekking uit zon en wind hebben zich laten gelden als nieuwe vorm van ruimtebeslag. Dit wordt zoveel mogelijk gecombineerd met het verhogen van de biodiversiteit. In onze van oorsprong vrij open polder laten we die ruimteclaim niet groter worden dan noodzakelijk. Daarom liggen op verreweg de meeste daken zonnepanelen eventueel gecombineerd met een manier van energieopslag. Daarnaast besparen zoveel mogelijk huizen en gebouwen energie door aangebrachte isolatie en door op het energieverbruik te letten. Er zijn ook plekken waar Lingewaard al de kansen heeft benut bij de warmtetransitie en heeft ingezet op innovaties in duurzame opwek van energie.

Energieneutraal NEXTgarden
Lingewaard wordt in één adem genoemd met tuinbouw en de Greenport Gelderland. NEXTgarden is een energieneutraal, modern (glas)tuinbouwgebied in het buitengebied. Het is een volledig verduurzaamd tuinbouwcomplex dat goed geprofiteerd heeft van de ligging aan de doorgaande snelwegverbinding tussen de Mainport in de Randstad en het Ruhrgebied. NEXTgarden is uniek door de nadruk op de techniek van warmtetransitie en de inzet op korte ketens voor de productie van gezonde voeding voor de consument.

Toegevoegde waarde van agrariërs
Naast tuinbouw kent Lingewaard ook andere vormen van agrarische bedrijvigheid. Onze agrariërs zijn van groot belang voor het in stand houden en beheren van het landschap. Meer recreatie en versterking van biodiversiteit wordt gestimuleerd. Dit komt niet 'in plaats van landbouw' maar biedt juist ook kansen voor de landbouw.

In 2035 verplaatsen we ons anders dan vroeger
Natuurlijk zijn de kernen en bedrijventerreinen per (elektrische) auto bereikbaar en kun je makkelijk met de auto naar elders. Binnen onze gemeente en naar de stad maken we wel veel meer gebruik van de fiets en het openbaar vervoer. Behalve de snelle busverbinding tussen de steden, draagt ook de lijnbus, die alle kernen aandoet, bij aan het prettige woonklimaat voor iedereen. Ons fietsnetwerk is completer en aangesloten op de regio. Door de komst van de Dorpensingel is Nijmegen nog beter te bereiken. Lingewaard is op de verlengde A15 aangesloten en daarmee onderdeel van het nationale wegennet. De A15 benutten we als mogelijkheid om de bestaande bedrijventerreinen en NEXTgarden beter te ontsluiten en daar de bedrijvigheid verder te ontwikkelen en te verduurzamen. Juist in deze zone wekken we duurzame energie op. Daarbij is de A15 in het open komgebied ingepast.

Zo is het ook in 2035 prettig wonen, werken en recreëren in een groen en levendig Lingewaard.

ANALYSE EN BESTAAND BELEID

TRENDS & ONTWIKKELINGEN

- Wat komt op ons af in de toekomst?
- Hoe zijn we verankerd in de regio?

FUNDAMENT : LINGEWAARDE KWALITEITEN

- Wat zijn de huidige Lingewaardse kwaliteite
- Wat is onze identiteit/waarden en DNA?

DE VISIE LINGEWAARD 2035

- Hoe ziet onze toekomst eruit?
- Visie: Fundament + Trends-Ontwikkelingen & invloedzones + Vergezicht.

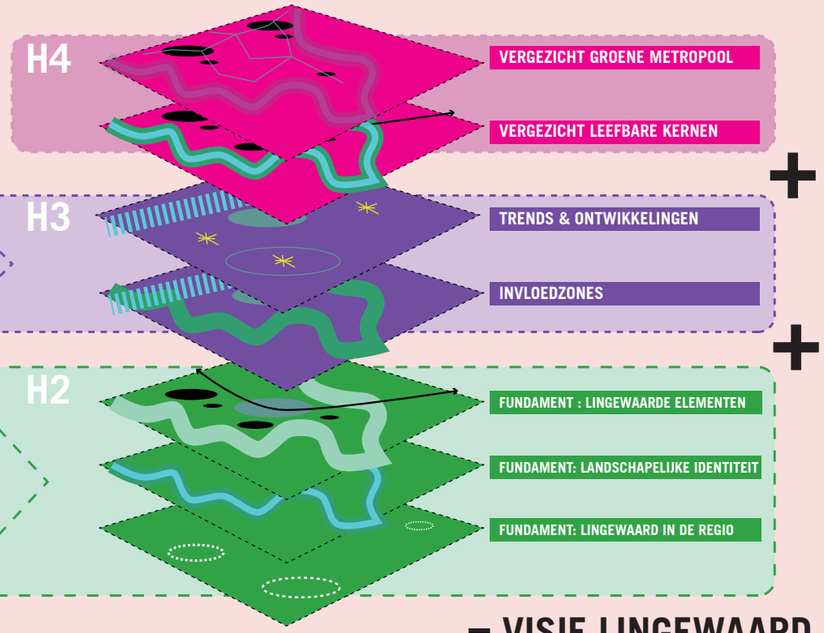

= VISIE LINGEWAARD

GEBIEDSUITWERKING PER LEEFOMGEVING KERN

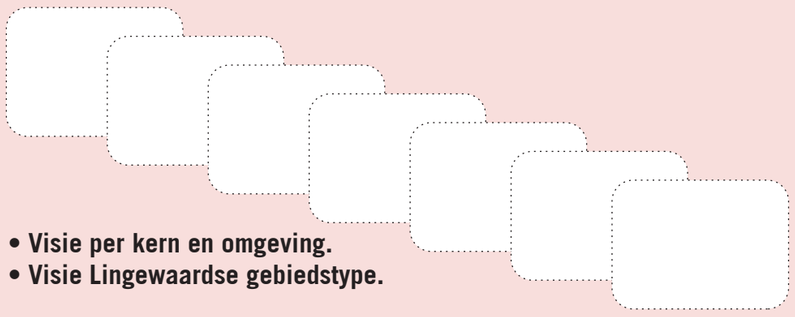

- Visie per kern en omgeving.
- Visie Lingewaardse gebiedstype.

UITVOERING & MONITORING

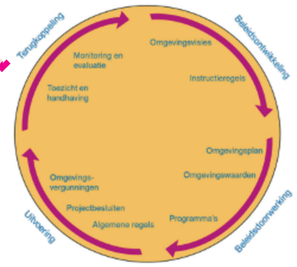

- Werken met de visie.
- Strategische uitvoeringsagenda.
- Flexibiliteit en sturing.

1.3 Opbouw omgevingsvisie Lingewaard

Dit schema laat zien uit welke onderdelen de omgevingsvisie bestaat. **De visie Lingewaard in 2035 is opgebouwd uit zeven lagen, verbeeld op kaart. We beginnen bij de basis en in het heden. De twee basislagen (H2, groen gekleurd) voor de visie zijn de landschappelijke identiteit en de huidige Lingewaardse elementen. Gevolgd door de kaart met invloedzones en ontwikkelingen (H3, paars) die kleur en karakter geven aan gebieden en richtinggevend zijn voor toekomstige ontwikkelingen. Tot slot volgt de visie (H4, magenta), weergegeven in twee vergezichten die toekomstige ambities schetsen. Deze kaarten geven samen de ontwikkeling van Lingewaard in de toekomst aan.**

In hoofdstuk 5 is de visie op de kernen uitgewerkt.

De gebiedsgerichte opbouw
Lingewaard kent verschillende gebieden met verschillende functies. In de verschillende gebieden is niet altijd sprake van dezelfde opgaven of invulling van opgaven. In de visie omschrijven we het verschil in deze gebieden en de activiteiten die voor deze gebieden van belang zijn (onder meer de kernen, uiterwaarden en komgronden). Daarmee kent de omgevingsvisie dus ook een gebiedsgerichte opbouw.

Hoofdstuk 2
Lingewaard anno 2023

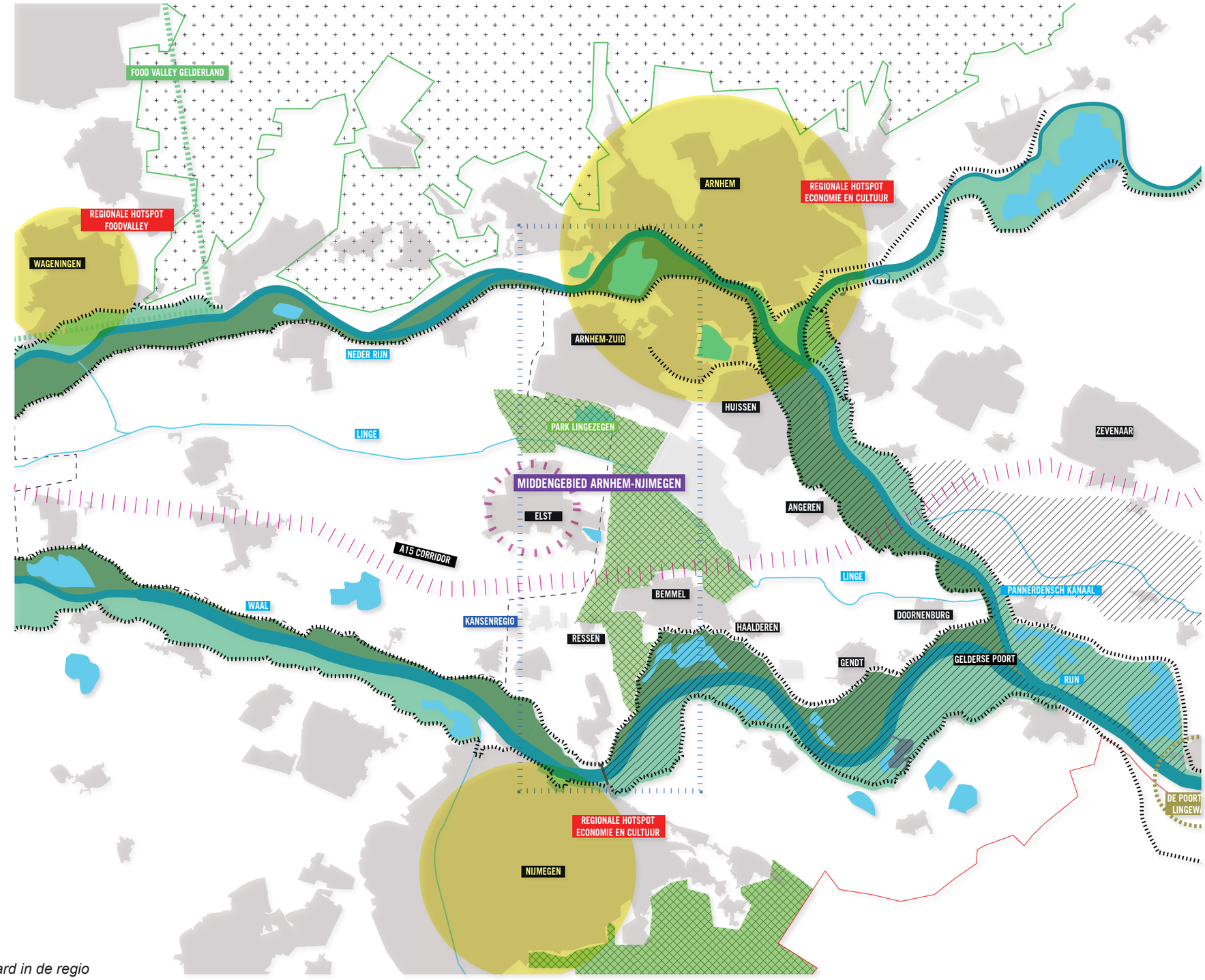

Kaart: Lingewaard in de regio

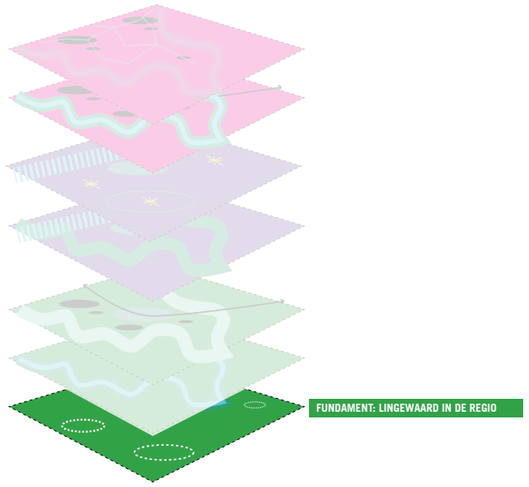

2.1 Lingewaard in de regio

Lingewaard vormt samen met gemeente Overbetuwe het groene hart van de regio. Vraagstukken zoals verstedelijking, energie, bedrijvigheid en mobiliteit houden niet op bij de gemeentegrenzen. Regionaal samenwerken aan deze vraagstukken is noodzakelijk en biedt kansen op gebied van wonen, mobiliteit, economie, groen & recreatie en de energietransitie.

Lingewaard in de regio

Lingewaard vormt samen met gemeente Overbetuwe, als het groene hart van de regio, een uniek woon-, werk- en recreatiemilieu tussen de steden Arnhem en Nijmegen. Kenmerkend is de aantrekkelijke ligging bij de rivieren, oeverwallen en kommen. De regio vormt een groen hart waar de stedelijke dynamiek, de landelijke woonmilieus en de innovatieve kracht van lokale ondernemers elkaar versterken. Met Arnhem en Nijmegen in de buurt heeft Lingewaard de voordelen van een grote stad. Juist om die unieke combinatie ook in de toekomst te behouden, zetten we in op goede samenwerking met Arnhem, Nijmegen en Overbetuwe. Als middengebied vormen we het hart van de Groene Metropool Regio en verbinden we ons als vanzelfsprekend aan regionale samenwerking.

Groene woonkwaliteit in de Betuwe

De vitale leefomgeving wordt gevoed door een unieke combinatie van landschap en stad. In de kernen zijn basisvoorzieningen op de eigen schaal beschikbaar. Stedelijke voorzieningen als ziekenhuizen, treinstations, kennis- en onderwijsinstellingen en binnensteden zijn eenvoudig te bereiken. Toegankelijk groen is altijd maar een paar stappen weg. De groene omgeving omvat de Gelderse Poort (natuurgebied). Deze omsluit Lingewaard en creëert een continue cultuurhistorische relatie tussen alle kernen en het regionale natuur- en recreatie netwerk. Dit vormt een bijzondere schakel en kans voor het verder ontwikkelen van een regionaal fiets- en wandelnetwerk. Zo leveren onze investeringen in landschap een bijdrage aan het woongenot in de regio als uitloop- en recreatiegebied.

NEXTgarden en agrarische productie

Van oudsher staat de Betuwe bekend om haar agrarische productie. Land- en tuinbouw zijn nog steeds een functionele drager van het buitengebied. Dit komt mede door het toevoegen van meer natuur en recreatie (Park Lingezegen) en de concentratie van glastuinbouw (NEXTgarden).

In Lingewaard werken meer inwoners buiten de gemeentegrenzen dan dat er mensen werken in Lingewaard zelf. Toch is er veel economische bedrijvigheid en ook perspectief. De economische kracht wordt enerzijds gevoed door NEXTgarden (glastuingebied) en anderzijds door de ondernemerszin en het aantrekkelijk vestigingsklimaat in de kernen en het buitengebied. De ligging aan de (toekomstig doorgetrokken) A15 versterkt de regionale positie en biedt nog meer kansen voor het verstevigen van de bedrijvigheid in de gemeente.

LEGENDA

NEDERRIJN *Rivieren*

Oeverwallen

Komgronden

Uiterwaarden

Overslaggronden

BODEM
In de ondergrond van Lingewaard is de typische opbouw van het rivierengebied herkenbaar. Deze bestaat uit uiterwaarden, oeverwallen en lager gelegen komgronden. Als een rivier buiten zijn oevers treedt, wordt naast de bedding een afzetting van lichte klei en zavel gevormd (de oeverwal) en worden verderop, waar de stroomsnelheid lager is, de kleideeltjes afgezet (de kom). Op de bodemkaart zijn de komgebieden herkenbaar als zware klei, de oeverwallen als zavel en de overgang tussen beide als zware zavel / lichte klei. Klei is meer gevoelig voor inklinken. De landinwaarts gelegen kommen, die een hoofdzakelijk uit klei bestaande bodem hebben, liggen daardoor lager dan de oeverwallen.

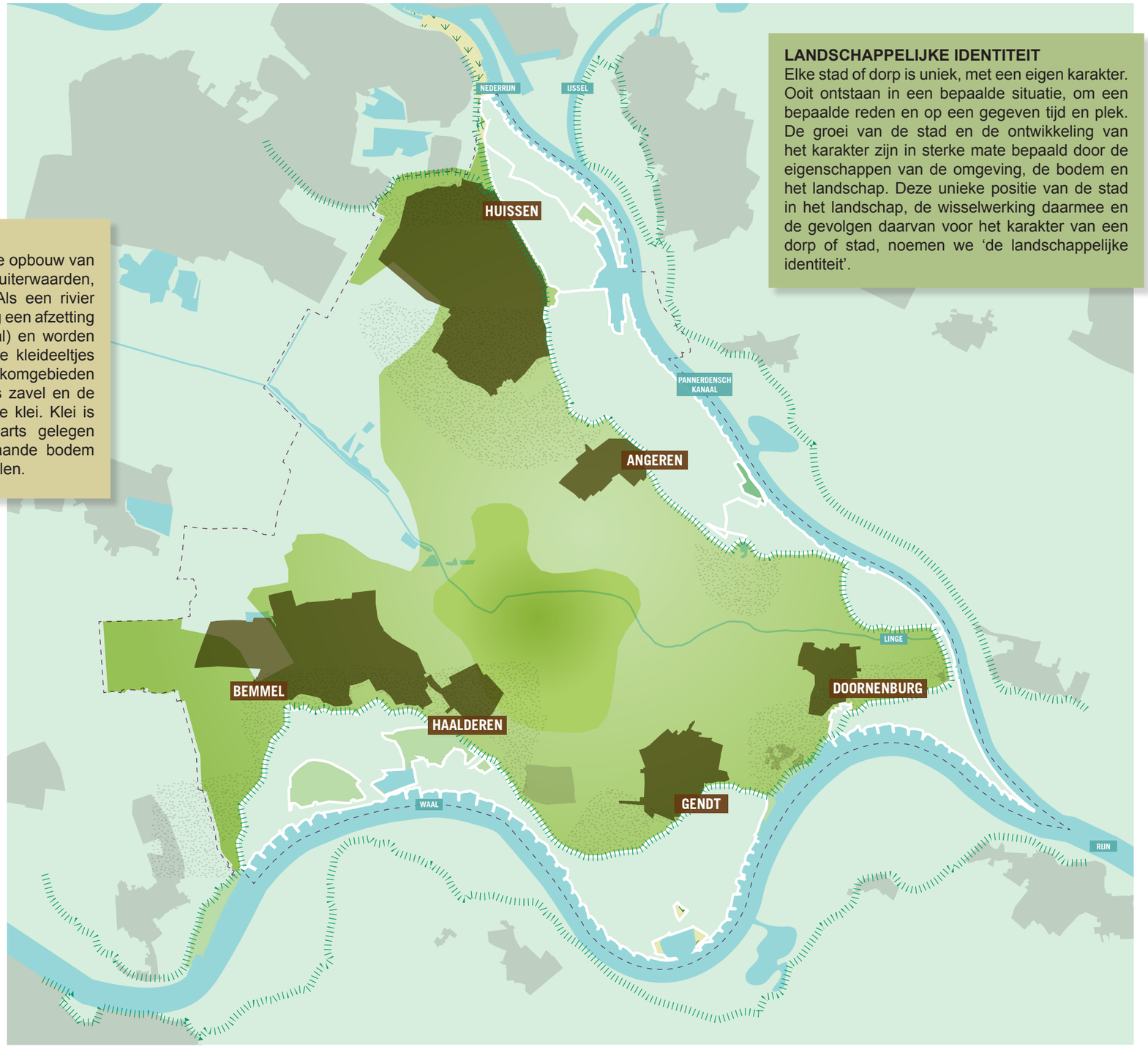

LANDSCHAPPELIJKE IDENTITEIT
Elke stad of dorp is uniek, met een eigen karakter. Ooit ontstaan in een bepaalde situatie, om een bepaalde reden en op een gegeven tijd en plek. De groei van de stad en de ontwikkeling van het karakter zijn in sterke mate bepaald door de eigenschappen van de omgeving, de bodem en het landschap. Deze unieke positie van de stad in het landschap, de wisselwerking daarmee en de gevolgen daarvan voor het karakter van een dorp of stad, noemen we ‘de landschappelijke identiteit’.

Kaart: Rivierenlandschap met landschappelijke deelgebieden.

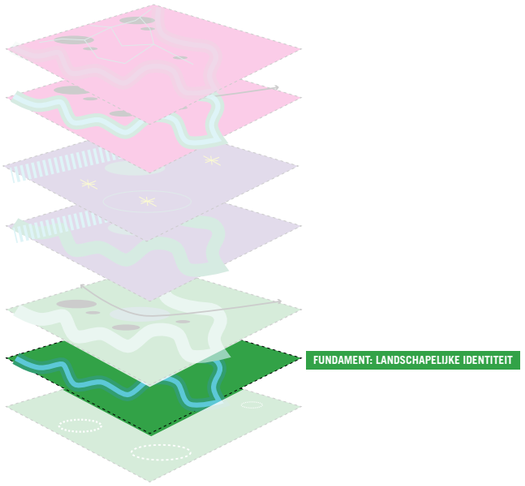

2.2 Landschap als basis voor ontwikkelingen

De kwaliteit van het landschap is de basis voor toekomstige ontwikkelingen in Lingewaard. Het is de bedoeling dat nieuwe ontwikkelingen de kwaliteit en identiteit van het Betuwe – en daarmee het Lingewaards landschap – versterken.

Landschap & water

Lingewaard is onderdeel van het Betuwelandschap. Lingewaard stond van oorsprong, en staat nog altijd, in contact met de rivieren de Linge, de Waal en de Nederrijn en ligt bij de splitsing van deze rivieren. Eeuwenoude meanders vormden de kleinschalige oeverwallen, het dynamisch landschap van de uitwaarden en het open komgebied. Ieder landschapstype kent een eigen bodemopbouw, watersysteem en landschappelijke inrichting en daarmee ook een eigen karakter. In Lingewaard zijn de volgende landschapstypen te onderscheiden: de uiterwaarden, de oeverwallen en de komgronden.

I. Uiterwaarden

In de uiterwaarden is de (dynamische) invloed van de rivier kenmerkend voor de kwaliteiten van het gebied. Meanders, oude stroomgeulen en ruggen zijn prachtige natuurgebieden voor mens, plant en dier. De combinatie met graslanden, ’s winters nat en ’s zomers droog, plas-dras gebieden en zachthout bosjes zijn onderdeel van een groot regionaal natuurnetwerk met hoge natuurwaarden en zelfs een Europees netwerk (Natura 2000). Daarnaast maken de uiterwaarden deel uit van het Gelders Natuurnetwerk en daarmee van het Natuurnetwerk Nederland. Dit maakt dat de uiterwaarden heel geschikt zijn voor recreatie en samen met de vele lengte aan dijken is het ook heel typerend voor Lingewaard. De Rijn en de Waal zijn ook ecologische corridors op internationaal niveau voor flora en fauna.

II. Oeverwallen

De oeverwallen zijn door de jaren heen gevormd door de sedimentafzetting van de rivier en zijn de hoger gelegen gebieden in het Betuwelandschap. Het vormt een kleinschalig landschap met afwisselende boomgaarden en akkergronden. Hiermee is het de ideale en vruchtbare vestigingsplaats voor de kernen en buurtschappe,n op de grens met de rivier. Het netwerk van kernen en buurtschappen vormt, door de ligging tussen de Waal, de Nederrijn en het Pannerdensch kanaal, een ring rond de kom en langs de uiterwaarden. De kronkelende wegen zijn kenmerkend voor de oeverwallen.

III. Komgronden

De centraal gelegen komgronden zijn gevormd door stilstaand water en het fijnkorrelige sediment (klei). De komgronden onderscheiden zich door een open, grootschaliger agrarisch landschap met een relatief lage bebouwingsdichtheid.

LEGENDA

HUISSEN — *Dorpen met historische kernen*

Netwerk, hoofdontsluiting

Dijk

Historische ankerpunten

NEXTgarden en bedrijventerreinen

Park Lingezegen

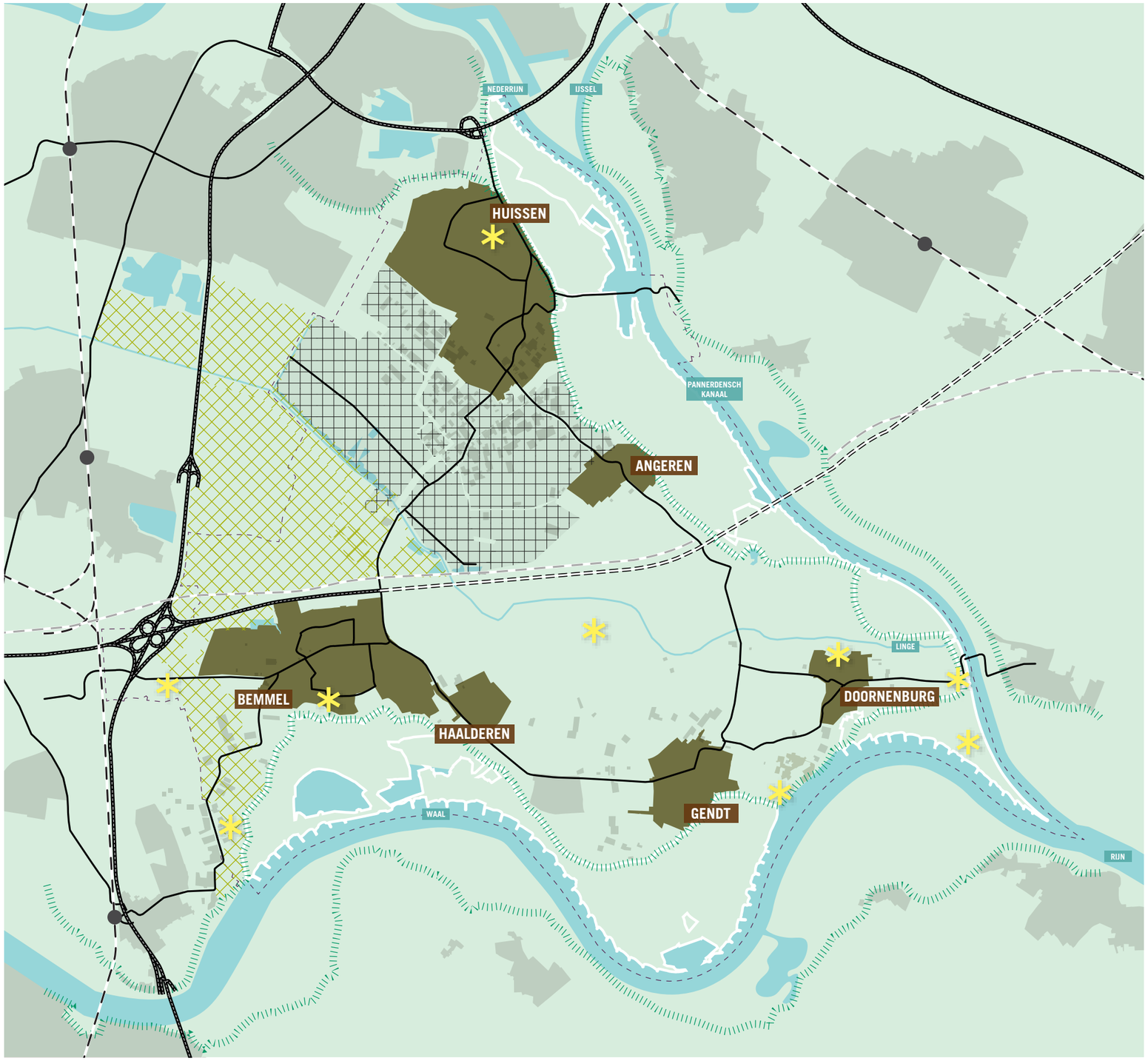

Kaart: Huidige opbouw Lingewaard.

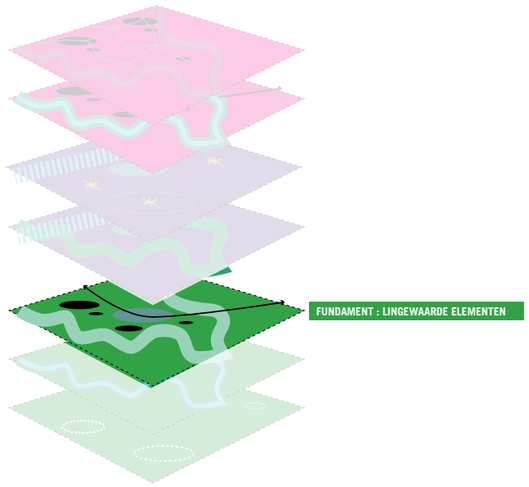

2.3 Lingewaardse elementen

Lingewaardse elementen zijn onderdelen van de leefomgeving die kansen bieden voor de ontwikkeling van een toekomstbestendig Lingewaard. Deze staan hieronder beschreven.

I. Kernen

De kernen Huissen, Bemmel, Gendt, Angeren, Doornenburg, Haalderen en Ressen vormen op de oeverwallen een lint met afwisselend bebouwing, akkers, boomgaarden en wegen tussen rivier en kom. Iedere kern heeft een eigen identiteit, historisch hart, sociaal vlechtwerk en bijbehorende tradities. Deze vormen de basis voor leefbare en vitale gemeenschappen. De verwevenheid van de open en bebouwde gebieden bieden een prachtige diverse verbinding van de oeverwal met waardevolle randen. Dit draagt bij aan het gevoel van rust. En daarmee aan het gevoel van wonen in het groen en een gezonde leefomgeving.
De woonkernen hebben een essentiële functie voor het samenleven, maatschappelijke dienstverlening, voorzieningen zoals een school, sportgelegenheid en supermarkt en het wonen voor jong en oud. Iedere kern is op zijn eigen manier het middelpunt van die samenleving.
Het dorpse karakter blijkt uit het omkijken naar elkaar en de behoefte om samen te komen. ‘Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe’ is een belangrijk streven. Mensen kennen elkaar en er is meer sociale controle en betrokkenheid bij de leefomgeving dan in een grootstedelijke omgeving. Er is saamhorigheid en een uitgebreid verenigingsleven. In Lingewaard vinden verschillende streekgebonden evenementen en festiviteiten plaats die de saamhorigheid tussen de inwoners versterken.

II. Dijk

Dijken komen overal in Lingewaard voor. De dijk zorgt voor bescherming tegen het water en is de waterstaatkundige begrenzing in het dynamische rivierenlandschap. Ook draagt de dijk bij aan de bereikbaarheid van de kernen en als landschappelijke en recreatieve route. Het vormt de schakel tussen natuur, wonen en recreëren. Het biedt een prachtig uitzicht op de gemeente en het is ook een waardevol landschappelijk en cultuurhistorisch element (Limes).

III. De Linge

De Linge is een prachtige waterloop door het hart van de gemeente Lingewaard en de Betuwe. De Boven-Linge is kunstmatig gegraven om overtollig water af te voeren en in tijden van droogte juist water aan te voeren. Het vormt een prachtige kralenketting van verschillende landschappen. De Linge start bij het Pannerdensch Kanaal en stroomt dan langs de oeverwal, de kom en Park Lingezegen richting Overbetuwe en verder. De waterloop is, naast de belangrijke ontwateringsfunctie, een belangrijke landschappelijke en recreatieve ruggengraat voor de regio. Daarnaast heeft de Linge veel potentie voor klimaatadaptatie en natuurontwikkeling. De Linge behoort tot het Gelders Natuur Netwerk.

IV. Historische ankerpunten

Naast de historische kernen met kerken, herinneren ook Fort Pannerden, Kasteel Doornenburg, Kasteel Poelwijk, Kasteel de Kinkelenburg en de Sterreschans, aan onze historie. De Tweede Wereldoorlog, dijkdoorbraakkolken, de woerden, kassenbouw uit de wederopbouwperiode en oude steenfabrieken vormen de cultuurhistorische ankerpunten van Lingewaard. Fort Pannerden maakt onderdeel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, onderdeel van de Unesco-werelderfgoedlijst en rijksmonument. De tuinbouw en het historisch, cultureel en industrieel erfgoed, zoals kasteel Doornenburg en Fort Pannerden willen we graag als kwaliteiten behouden bij de ontwikkeling van gebieden. Want deze dragen bij aan de herkenbaarheid van de identiteit en het ‘omgevingsgeluk’. Zo behoudt en versterkt Lingewaard de oorspronkelijke identiteit en kwaliteit van het landschap en cultuur bij nieuwe ontwikkelingen.

V. Park Lingezegen

Park Lingezegen is in 2008 aangewezen als rijksbufferzone, een groene buffer voor de oprukkende verstedelijking in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Beschermd tegen grootschalige bebouwing, is het een gebied met kansen voor recreatie, natuurinclusieve landbouw, natuurontwikkeling en duurzaamheidsambities zoals het klimaat-adaptief inrichten van het landelijk gebied.

Voor de kernen Huissen en Bemmel is het een belangrijk uitloopgebied. Er liggen verschillende kansen om ambities vanuit recreatie, landschap en gezondheid in samenhang met de kwaliteiten van het park te ontwikkelen. Ressen ligt in het parkgebied. Het park en Ressen kunnen van elkaar profiteren en elkaars kwaliteit versterken.

VI. Netwerk

Dwars door het landschap, van oost naar west, ligt een bundeling van verschillende netwerken. Het gaat om de A15, de Betuweroute en een hoogspanningstracé. Deze infra-corridor vormt een barrière tussen noord en zuid Lingewaard. Daarmee doorkruisen deze netwerken de landschappelijke opbouw. De oost-west-corridor is onderdeel van een internationaal netwerk. Oude wegen zoals de dijken en lokale verbindingen naar Lent en Elst vormen het traditionele, lokale netwerk. De snelfietsroutes vormen een modern regionaal netwerk een robuust fietsnetwerk,en in combinatie met verharde en onverharde wandelpaden vormen ze een goed recreatienetwerk. Dat laatste netwerk verbindt de woonomgeving met de natuuromgeving. In het westen verbindt de A325 Lingewaard met Arnhem en omstreken. Na de (toekomstige) doortrekking van de A15 ontstaat er een betere regionale afwikkeling richting de A12 en een strategischere ligging aan de Gelderse (logistieke) corridor vanaf Rotterdam met Duitsland als achterland. De N838/N839 blijft de lokale hoofdontsluiting voor de kernen richting de A15. De onderlinge verbinding van de kernen en daarmee de toegankelijkheid van de kernen wordt geregeld via een robuust fietsnetwerk, passend openbaar vervoer en autoverkeer over bestaande en nieuwe wegen. Zo realiseert Lingewaard de onderlinge verbondenheid van de kernen en de toegankelijkheid van voorzieningen in de centra.

VII. Bedrijventerreinen/ NEXTgarden

De bestaande bedrijventerreinen, Gendt-Bemmel, Pannenhuis I en II, Houtakker I en II, Agropark I en II en Looveer en dan vooral die in de A15-zone, zijn goed bereikbaar en bieden mede daardoor een uitstekend vestigingsklimaat. Dit creëert samen met NEXTgarden een gebied voor innovatie en ontwikkeling. Hier is een groot deel van de werkgelegenheid van Lingewaard geconcentreerd. Verder kent Lingewaard lokale MKB's en familiebedrijven.

"NEXTgarden ligt in de agricorridor A15 en is een ontwikkelingsgebied voor tuinbouw met 235 bedrijven en 2.150 arbeidsplaatsen. Succesvolle ondernemers, kennisinstellingen en overheid werken hier samen aan concrete initiatieven die de hele productieketen slimmer, rendabeler en duurzamer maken. Het ontwikkelingsgebied heeft een omvang van 735 hectare en beschikt over volop ruimte en faciliteiten voor de uitbreiding van onze succesvolle bedrijven."
(bron: www.nextgarden.nl)

VIII. Elementaire voorzieningen in de leefomgeving

Huissen, Bemmel, Gendt, Angeren, Doornenburg en Haalderen hebben hun eigen basisvoorzieningen, zoals minimaal één winkel voor levensmiddelen, minimaal één basisschool, sportvoorzieningen en minimaal één sociaal-cultureel centrum. Huissen, Bemmel en Gendt zijn de grootste kernen en hebben de meeste gemeente brede voorzieningen in een compact centrum met een breder winkelaanbod. Stedelijke voorzieningen, zoals een schouwburg, ziekenhuis, hoger onderwijs (mbo, hbo en universiteiten) of een uitgebreid winkelaanbod zijn te vinden in de omliggende steden Arnhem en Nijmegen. Groot- en detailhandel, zorg, industrie en overige diensten zijn de basis van de economie in Lingewaard. Het winkelaanbod in de kernen voorziet in de meeste dagelijkse behoeften. Het toeristische aanbod kenmerkt zich door diversiteit en kleinschaligheid en is vooral gericht op cultuurhistorische en landschappelijke elementen. Lingewaard kent een beperkt aantal toeristische verblijfsaccommodaties die zijn afgestemd op de vraag. Er zijn diverse dag-attracties te vinden, zoals watersportlocaties, musea, evenementen en cultuurhistorische attracties zoals het Fort Pannerden en het kasteel Doornenburg.

Hoofdstuk 3
Trends & Ontwikkelingen

LEGENDA

Dynamische zone

Buitengebied

Uiterwaardenzone

Rivieren

Kaart: Invloedzones (uiterwaarden zone, buitengebied en dynamische zone)

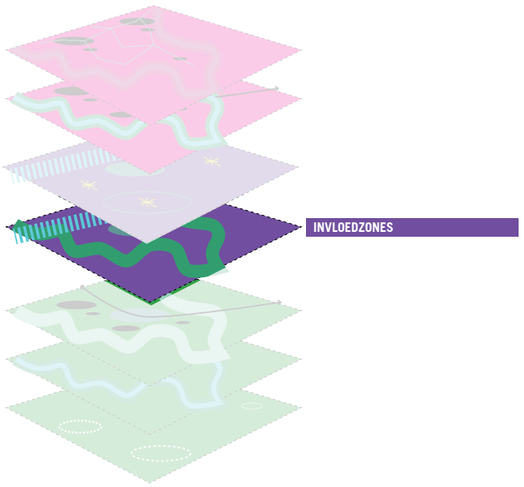

3.1 Invloedzones

De ontwikkeling van het landschap en de kernen wordt in sterke mate bepaald door dominante invloeden, zoals de dynamisch zone (Knooppunt Arnhem-Nijmegen), de rivieren en het buitengebied. Deze zones hebben ieder een andere karakteristiek. Dat betekent dat we in iedere zone anders omgaan met de ontwikkelambities voor Lingewaard. De zones geven aan in hoeverre er ruimte is voor het behoud van de Lingewaardse kwaliteiten of voor ontwikkelingen. Zo dragen de invloedzones bij aan het maken van afwegingen in de leefomgeving. De volgende drie belangrijkste invloedzones worden onderscheiden:

I. Dynamische zone

De dynamisch invloedzone wordt bepaald door de noord-zuid corridor tussen Arnhem en Nijmegen in het westelijke deel van de gemeente. Kenmerkend is de relatief hogere gebruiksintensiteit. Dit is te zien aan de hogere dichtheid van gebouwen en infrastructuur, het uitgebreidere voorzieningenniveau, de economische activiteit en het aantal vervoersbewegingen. Dit karakter brengt specifieke uitdagingen en kansen met zich mee op het gebied van economie en wonen, zoals (binnen)stedelijke ontwikkelingen met goede bereikbaarheid en een sterkere woonvraag. Het uitgangspunt is om nieuwe stedelijke functies, waar mogelijk, een plaats te laten krijgen binnen deze dynamische zone.

II. Het buitengebied

Het buitengebied bestrijkt verschillende landschappen. Dominante ontwikkelingen zoals landbouwinnovatie en energietransitie moeten hand in hand gaan met ontwikkeling en versterking van het landschap. Lingewaard ontwikkelt de kwaliteit van het landschap verder. Daarbij wordt er ook ingezet op klimaatadaptatie (waterberging en tegengaan droogte) en recreatief medegebruik als nevenfunctie. De natuurlijke omgeving wordt krachtiger door het behouden en vergroten van de biodiversiteit. Dit levert een essentiële bijdrage aan een gezonde en (economisch) vitale samenleving.

III. De rivieren

De ligging van Lingewaard tussen de rivieren en doorkruist door een rivier, is heel kenmerkend. De beleving en de aanwezigheid van de rivieren strekt zich uit tot over de dijken. De combinatie van de dijk, de kern en de uiterwaarden vormt de identiteit van de gemeente; het podium dat uitzicht biedt op de verschillende belevingswerelden aan weerszijden van de dijk. De relatie kern en rivier biedt kansen en opgaven ten aanzien van recreatie, natuur en landschap. Het rivierengebied van Lingewaard wordt versterkt en behoudt een klimaatbestendige inrichting door het toepassen van klimaat-adaptieve maatregelen in het natuurlijke (water)systeem.

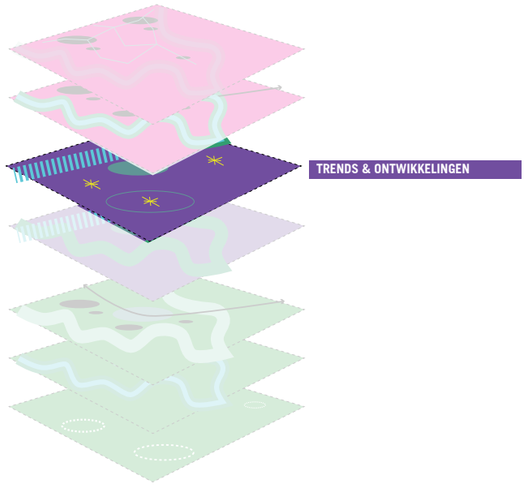

3.2 Algemene trends & ontwikkelingen

Lingewaard is vanaf haar ontstaansgeschiedenis enorm veranderd. Onder andere op economisch vlak en door de groei van de dorpen. Daarbij spelen trends en ontwikkelingen van bevolking, klimaatverandering, leefomgeving en economie een belangrijke rol.
In dit hoofdstuk nemen we de trends en ontwikkelingen onder de loep die zowel op landelijk als gemeentelijk niveau een rol spelen.

I Klimaat

Een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving gaat voor een belangrijk deel over hoe we omgaan met verandering van het klimaat. Dat heeft twee kanten, te weten het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en het beschermen van onze omgeving tegen de gevolgen van klimaatverandering. De eerste kant betreft inzet op energiebesparing, duurzame energieopwekking en de warmtetransitie. Daarnaast krijgt ook het terugdringen van afvalstromen toenemende aandacht. De tweede kant heeft betrekking op bescherming tegen hoogwater en de omgeving zo inrichten dat die bestand is tegen een toenemend aantal droge warme periodes maar ook tegen extreme regenval. Zowel de energietransitie als klimaatadaptatie zijn verankerd in gemeentelijk beleid.

II. Landbouw

Lingewaard is van oudsher een landbouwgebied met (glas)tuinbouw, sierteelt, akkerbouw en fruittelers. Daarnaast zijn er enkele veehouderijen gevestigd. Om de (glas)tuinbouw te stimuleren en te clusteren, wordt samengewerkt binnen het programmaplan NEXTgarden. Deze samenwerking binnen NEXTgarden draagt bij aan innovaties in de (glas) tuinbouw.

Agrarisch ondernemers dragen bij aan landschapsbeheer en daarmee aan de inrichting van het buitengebied van Lingewaard. Steeds meer vindt er een verbreding plaats door de toevoeging van recreatiemogelijkheden. Lingewaard gaat leegstand en verrommeling in het buitengebied tegen door gestopte agrarische ondernemers te ondersteunen bij het beëindigen van de agrarische activiteit op hun erf. Ondernemers in het buitengebied krijgen de mogelijkheid om kleinschalige recreatievoorzieningen in het buitengebied te ontwikkelen. Voorwaarde is dat deze bijdragen aan de kwaliteit en het karakter van het landschap in het buitengebied. De trend rondom korte ketens en streekproducten wordt gestimuleerd. Evenals het informeren van de consument over de landbouw. In het buitengebied is er zowel voor inwoners als bezoekers van Lingewaard ruimte en rust om te recreëren.

III. Energie

Energie besparen en anders opwekken wordt steeds belangrijker en vraagt meer ruimte. Er is een gezamenlijke aanpak nodig en daarom is er ruimte voor inwonersinitiatieven. Lingewaard zet in op een mix van mogelijkheden voor duurzame energie opwek. We blijven zoeken naar innovatie en alternatieven. We willen hierbij het landschap en de agrarische gronden zoveel mogelijk ontlasten en aantrekkelijk houden/maken. Daarnaast wordt ook vanuit de grote energieverbruikers, zoals de steenfabrieken, land- en tuinbouw, en bedrijven op NEXTgarden, gezocht naar duurzame alternatieven voor warmte en stroom opwek. En de mogelijkheden in relatie tot een warmtenetwerk onderzocht. De ontwikkeling van warmtenetten gebeurt in samenspraak met de inwoners en bedrijven zodat het net ook meerdere gebruikers heeft. We zijn koploper in Gelderland op het gebied van warmtetransitie, omdat Lingewaard onder meer inzet op geothermie.

IV. Veiligheid

Lingewaard werkt aan een veilige leefomgeving. De veiligheid van de leefomgeving staat onder druk bij bijvoorbeeld een uitbraak van een pandemie, een dijkdoorbraak, brand of ongeluk in een chemische fabriek. Initiatieven in de leefomgeving hebben (mogelijk) consequenties voor de veiligheid. Veiligheid, ook op het gebied van gezondheid, wordt dan ook meegenomen bij nieuwe initiatieven. Kaders voor aandachtsgebieden en voorschriftengebieden voor scenario's explosie, brand en toxisch neemt Lingewaard op in het omgevingsplan. Bij strategische keuzes voor ontwikkelingen in de leefomgeving past Lingewaard het principe van veilig ontwerp van de fysieke leefomgeving toe.

V. Gezondheid

Gezondheid is onderdeel van alle ontwikkelingen in de leefomgeving. Ruimtelijke keuzes in de woon- en werkomgeving, bij mobiliteit en bij gebouwen, kunnen gezondheid beschermen en bevorderen. Vandaar dat er bij de landschappelijke inrichting steeds meer rekening wordt gehouden met een gezonde leefomgeving. Dit geldt voor zowel psychische als fysieke gezondheid. Vergrijzing is een voorbeeld van een landelijke trend waar rekening mee gehouden moet worden bij de fysieke inrichting. Ook houden we rekening met de minder mobiele inwoners, zodat zij zich niet belemmerd hoeven te voelen om mee te doen aan de maatschappij.

Lingewaard werkt aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden, het verlagen van de druk in het dagelijks leven van jongeren en aan vitaal ouder worden. In het Lingewaards preventieakkoord 'Samen voor een Gezond Lingewaard' zijn dan ook drie pijlers opgenomen om de gezondheid te verbeteren door het tegengaan van: roken, overmatig alcohol- en drugsgebruik en overgewicht. Medeoorzaken van een ongezonde levensstijl zijn eenzaamheid, armoede en laaggeletterdheid. Lingewaard werkt samen met lokale partners op het gebied van welzijn, sport, zorg en onderwijs aan de uitvoering van deze ambities.

Om te komen tot substantiële reductie van gezondheidsschade in 2035 moet de luchtkwaliteit verbeteren. Een goede luchtkwaliteit is met name van belang voor locaties waar gevoelige mensen gegroepeerd zijn. Zoals kinderen, ouderen en mensen met onderliggende aandoeningen. Dit betekent dat we bij ontwikkelingen voldoende afstand houden tussen schadelijke bronnen en gevoelige bestemmingen. Voor de luchtkwaliteit gaat het erom dat kinderen opgroeien in een rookvrije omgeving. Publieke ruimten zoals de schoolomgeving, sport- en speelplekken en parken moeten rookvrij zijn. Ook overlast van houtrook moet voorkomen worden. Een goede geluidskwaliteit wordt ervaren als mensen thuis rust hebben. Zonder hinder of slaapverstoring door externe bronnen. In het omgevingsplan werkt Lingewaard de regels voor deze ambities verder uit.

Zowel voor veiligheid als voor gezondheid gaan we uit van het voorzorgsprincipe. We houden afstand tussen gevoelige bestemmingen (kinderopvang, scholen, woningen en medische voorzieningen als verpleeg en verzorgingshuizen) en activiteiten die veiligheids- en gezondheidsrisico's met zich meebrengen.

GEZONDHEID
Gezondheid is meer dan de afwezigheid van ziekte. Of je je gezond voelt, hangt ook af van de mate waarin je je nuttig of gewaardeerd voelt, of je controle hebt over je leven en de kwaliteit van sociale contacten. Als je je gezond voelt, kun je meer aan en ben je beter in staat de uitdagingen van het leven aan te gaan.

Hoofdstuk 4
Visie op Lingewaard in 2035: Vergezichten

Een toekomstbestendige leefomgeving voor jong en oud

Een toekomst voor jong en oud

- 3 GENERATIES WONEN
- DAGELIJKSE VOORZIENINGEN VOOR LEEFBAARHEID VAN DE KERNEN
- DYNAMISCHE ZONE: BREDER AANBOD VOORZIENINGEN, VOOR AANTREKKELIJKE KERNEN
- GOEDE BEREIKBAARHEID MET OPENBAAR VERVOER

De dorp-land relatie versterkt de kwaliteit & klimaatadaptie

- BEVORDEREN POSITIEVE GEZONDHEID DOOR INZETTEN OP LANGZAAM VERKEERSROUTES
- MEEKOPPELKANSEN WONINGBOUW (DORP-LAND) VOOR NATUUR, RECREATIE EN LANDSCHAP
- WONINGBOUW IN DE DYNAMISCHE ZONE: VERBETEREN OPENBARE RUIMTE EN WOONMILIEUS

Versterken van de cultuurhistorische identiteit van de kernen en de relatie met rivier

- DE DIJK ZORGT VOOR EEN GOEDE (RECREATIEVE) BEREIKBAARHEID VAN DE KERNEN
- CULTUUR HISTORISCHE WAARDEN VERSTERKEN IN KERNEN EN BUITENGEBIED

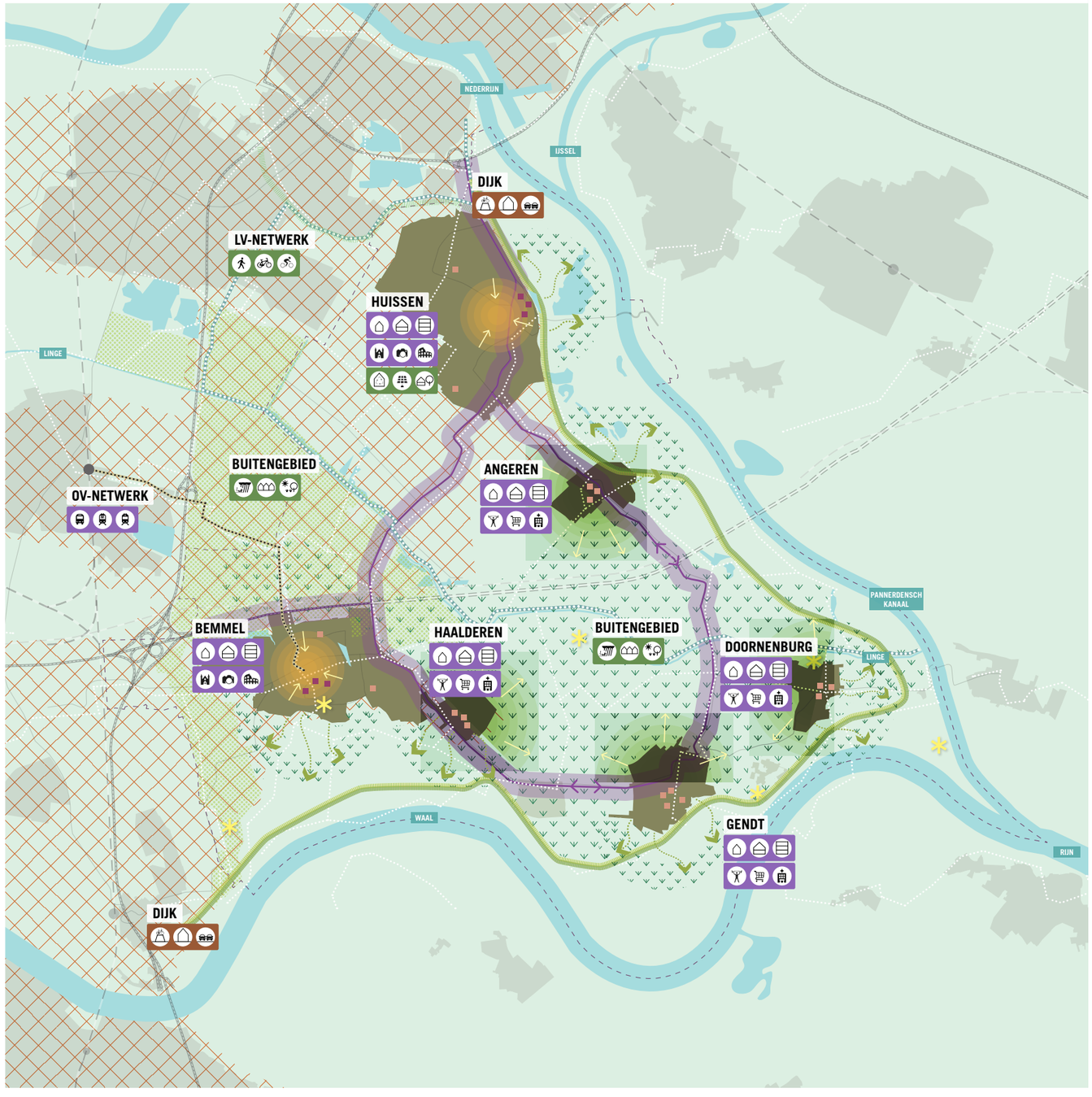

LEGENDA

- *Kernen Lingewaard*
- *Overige kernen*
- *Park Lingezegen*
- *Water*
- *Dynamische zone*
- *Dijken*
- *OV-route*
- *Historisch erfgoed*
- *Rondweg*
- *Ontwikkeling brede landbouw*
- *Groei via verdichting*
- *Groei via uitbreiding*
- *Groene uitloopgebieden*

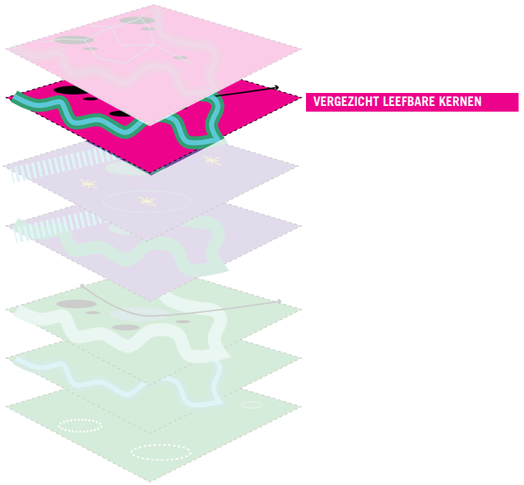

4.1 Vergezicht: Een toekomstbestendige leefomgeving voor jong en oud

Deze twee vergezichten beschrijven de ambities voor Lingewaard in 2035. Zo zien we hoe Lingewaard vanuit twee vergezichten, visies, toe kan werken naar het uiteindelijke toekomstbeeld.

In dit eerste vergezicht staat de ontwikkeling van de kernen centraal. Alle ontwikkelingen dragen bij aan gezonde, duurzame en leefbare kernen waar fijn en groen wonen de norm is. Saamhorigheid, identiteit en leefbaarheid staan centraal in de Lingewaardse kernen. Het zijn kernen waar jong en oud fijn kunnen leven. Waar activiteiten mensen verbinden, waardoor de saamhorigheid versterkt wordt. In elke kern blijft een ontmoetingsplek bestaan. Positieve gezondheid (het bevorderen van een gezonde leefstijl) vormt een randvoorwaarde voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. In de basis is de norm dat alle ontwikkelingen bijdragen aan gezonde, veilige, duurzame en leefbare kernen waar het fijn wonen is in een groene omgeving.

Sociale leefomgeving
De fysieke leefomgeving heeft grote invloed op de sociale leefomgeving en andersom. In Lingewaard willen wij gezonde, duurzame en groene kernen (de fysieke leefbaarheid) behouden en verder ontwikkelen zodat fijn wonen (sociale leefbaarheid) de norm is. Saamhorigheid, identiteit en leefbaarheid zijn dan ook uitgangspunten waar de focus op ligt bij nieuwe ontwikkelingen.

Wonen
Alle kernen bieden een woonplaats voor drie generaties; een toekomst voor jong en oud. Hiervoor realiseren we via in- en uitbreiding meer woningen. Daarbij is er ook ruimte voor landelijk wonen. Vooral in Gendt, Bemmel en Huissen wordt meerlaags gebouwd, passend bij de schaal van de kern. De behoeften van het aantal en soort woningen in een kern worden aangepast aan de verwachte demografische ontwikkelingen. Niet conventionele woonvormen worden overwogen zoals Tiny houses en knarrenhoffen. De bebouwing levert een bijdrage aan een leefomgeving die groen, duurzaam, klimaatbestendig, circulair en gezond is.

Voorzieningen
Voorzieningen zoals een school, sportclub en gemeenschapshuis dragen bij aan het ‘dorpsgevoel’ en de identiteit. De sociale samenhang wordt hierdoor versterkt en daarom versterken we de historische kernen met de benodigde (sociale)-voorzieningen. Bij de ontwikkeling van voorzieningen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de toegankelijkheid voor ouderen en mensen met een beperking. Functies van voorzieningen worden zoveel mogelijk gecombineerd. Als het nodig is worden functies van huidige openbare gebouwen aangepast naar een meer hedendaags gebruik. Binnenstedelijke ontwikkelingen in de kernen Huissen en Bemmel dragen bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte en een gezonde leefomgeving.

Werken
Er is een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven om de werkgelegenheid in Lingewaard te versterken. Ruimte voor bedrijvigheid in de kleine kernen draagt bij aan de levendigheid van de kernen. De nadruk ligt dan ook op de kleinschalige en duurzame ontwikkelingen voor lokale ondernemers, zowel in de centra als in het buitengebied. Nieuwe bedrijven worden opgezet met respect voor de kwaliteit van de woonomgeving en de fysieke en mentale gezondheid. Er wordt rekening gehouden met het beperken van gezondheidsschade.

Mobiliteit
Een goede bereikbaarheid blijft belangrijk voor alle kernen. Hier zetten we ons volop voor in, in samenspraak met de regio. Zo kunnen inwoners die niet in Lingewaard werken makkelijk vanuit huis naar hun werk. En is Lingewaard goed bereikbaar voor bezoekers.
De dijk zorgt voor een goede (recreatieve & landschappelijk) bereikbaarheid van de kernen en uiterwaarden. En is daarnaast ook de aansluiting op het regionaal recreatief netwerk. Lingewaard versterkt de langzaam vervoer routes voor positieve gezondheid én de bereikbaarheid van de kernen (recreatief, woon-werk en schoolverkeer). De toegankelijkheid van de kernen verbeteren we door de ontsluiting naar de regionale hoofdwegen (A15-A325) te versterken en in te zetten op de bereikbaarheid van het openbaar. Hierbij wordt de mobiliteitsvisie als leidraad gebruikt.

Landschap
Alle ontwikkelingen zetten in op het verweven van de kern met de landschappelijke identiteit en structuur van de oeverwal. De ontwikkeling van de dorp-land relatie versterkt de kwaliteit, leefbaarheid en toekomstbestendigheid van de kernen. Deze ontwikkelingen gebeuren alleen als koppelkansen voor gezondheid, natuur, recreatie en landschap worden meegenomen.
Het groene karakter van de kernen blijft behouden door nieuwe aanplant van groen en bomen in de kernen. Hierdoor worden er meer bomen aangeplant wat de beleving en de stikstofreductie ten goede komt. Ook streven we ernaar om een rijke biodiversiteit te behouden waarbij er ook meer aandacht gaat naar de herplanting van bepaalde soorten bomen. We zetten in op groene wiggen tussen de kernen om het groene karakter te versterken. De openbare ruimte is veilig en nodigt uit om gezonde keuzes te maken in wonen, werken, recreatie en vervoer.

Gebruik landschap
De druk op de ruimte is groot. Ruimte kan je maar een keer benutten. We proberen zoveel mogelijk functies te combineren. Naast wonen, werken en vervoer gebruiken we de ruimte ook voor recreatie, bescherming en de energietransitie.
Ons landschap is iets waar we trots op zijn en wat Lingewaard karakteriseert. We willen meer recreanten daarvan laten genieten. Daarvan kunnen de centra dan weer profiteren. We zetten in op het versterken en zichtbaar maken van historische en recreatieve ankerpunten, zoals forten en kastelen, om (dag)recreatie nog meer te stimuleren.

De kernen zijn klimaat-adaptief ingericht. Hierbij is er ruimte voor nieuwe innovaties. Piekbuien worden opgevangen en er is voldoende verkoeling bij hitte. Te denken valt aan klimaatadaptatie door afkoppelen hemelwater, vergroening in combinatie met spelen en recreatie en de verduurzaming van woonmilieus.
Naast dat we inzetten op energiebesparing, gaan er stap voor stap én in samenspraak met de bewoners, wijken van het gas af. Dit gebeurt zodat we in 2050 energieneutraal zijn.

Veiligheid
De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door (fysieke) veiligheid, door het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises. Lingewaard past de omgeving aan om inwoners zo lang mogelijk veilig en in goede gezondheid in de eigen omgeving te laten wonen.

Lingewaard als onderdeel van de groene metropoolregio

Aantrekkelijk en hoogwaardig buitengebied & Park Lingezegen

MEEKOPPELKANSEN INNOVATIE ENERGIE & LAND- EN TUINBOUW VOOR NATUUR, RECREATIE EN LANDSCHAP

ONTWIKKELING KLEINSCHALIGE & EXTENSIEVE RECREATIE BUITENGEBIED

Innovatieve regionale Hotspot Nextgarden

NEXTGARDEN: REGIONALE HOTSPOT VOOR TUIN- EN LANDBOUWINNOVATIE

ONTWIKKELING DUURZAAM WARMTENETWERK

Versterken van de economische positie van de kernen

UITSTEKEND ECONOMISCH VESTIGINGS-KLIMAAT

CULTUUR HISTORISCHE WAARDEN VERSTERKEN IN KERNEN EN BUITENGEBIED

Ontwikkelen regionaal economisch vestigingsklimaat

A15-ZONE: KANS VOOR ONTWIKKELING EN OPWEKKEN DUURZAME ENERGIE

ONTWIKKELING REGIONAAL ECONOMISCH VESTIGINGSKLIMAAT

STEDELIJKE VOORZIENINGEN ARNHEM & Nijmegen

AANSLUITEN OP BESTAANDE BEDRIJVENTERREIN A15 & LOKALE KWALITEIT LINGEWAARD

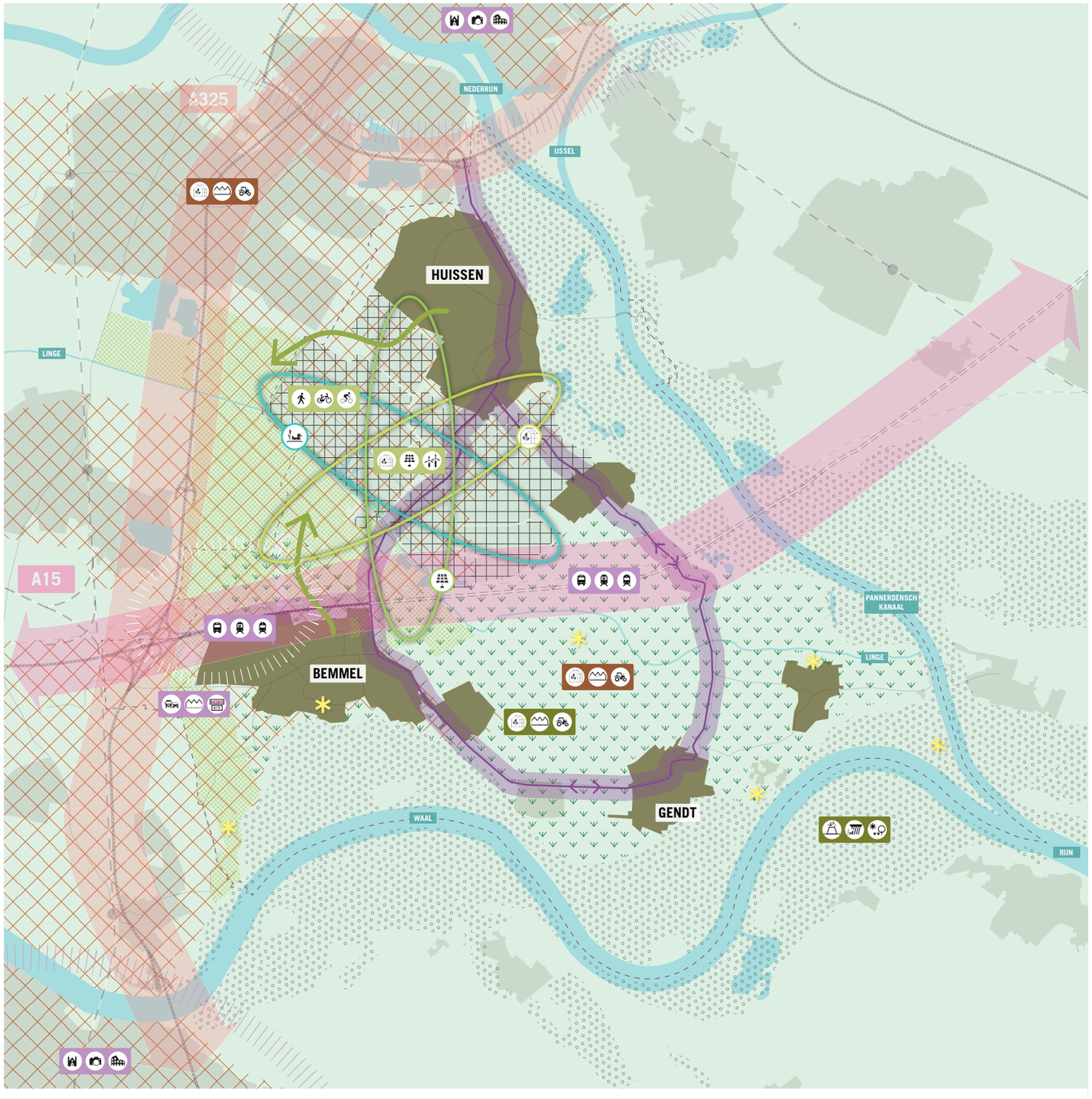

LEGENDA

- *Kernen Lingewaard*
- *Overige kernen*
- *Park Lingezegen*
- *Water*
- *Dynamische zone*
- *Dijken*
- *Corridors*
- *Natura 2000*
- *Historisch erfgoed*
- *Rondweg*
- *Ontwikkeling brede landbouw*
- *Uitloopgebied grotere kernen*
- *Glastuinbouw*
- *Hotspot NEXTgarden*

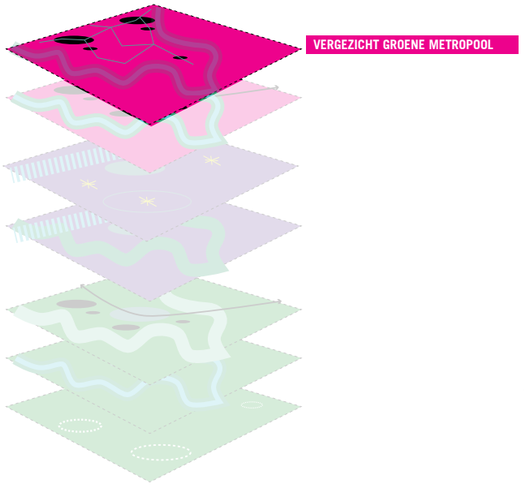

4.2 Vergezicht: Lingewaard als onderdeel van de groene metropoolregio

De verstedelijkingsopgave in de regio is groot. De bouw van woningen in de regio gaat samen met een aantal opgaven: mobiliteit, economie en landschap. Vanuit Lingewaard is een goede bereikbaarheid tussen de kernen en de steden een voorwaarde om de woongebieden te ontsluiten. De groene, aantrekkelijke woon- en leefomgeving is aantrekkelijk voor zowel bewoners en recreanten als bedrijven. Bovendien is er sprake van een verduurzamingsopgave. Ook daarin werkt Lingewaard samen met de regio.

Om de unieke positie in de groene metropoolregio te versterken, zet Lingewaard in op:
a) het versterken van de economische kracht van het tuinbouwgebied NEXTgarden (duurzame voedselproductie) en de lokale bedrijvigheid;
b) het versterken van een landschap dat uitnodigt om dicht bij de eigen woonomgeving buiten te ontspannen.

Klimaatbestendig buitengebied
De ambitie is om de bestaande landschappelijke identiteit en kwaliteit te versterken en te herstellen. Hiermee ontstaat de kans om de klimaatbestendige inrichting van het buitengebied verder te ontwikkelen. Dit kan door het verbeteren van de waterberging te combineren met de versterking van natuur en recreatie. Zo krijgt de groene en gezonde samenleving beter vorm. Daarnaast zetten we in op functieverandering, landschapsontwikkeling en de clustering van glastuinbouwbedrijven om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Deze clustering verbetert de logistieke bereikbaarheid en maakt het landschap aantrekkelijk, passend bij de ambities van de Groene Metropoolregio: ‘meer landschap, meer stad’. De positie aan de A15 tussen de Randstad en het Ruhrgebied zet Lingewaard in om de bereikbaarheid van bedrijventerreinen te vergroten en de ontwikkeling van de lokale economie te stimuleren. Het buitengebied richt zich op de innovatie en ontwikkeling van de landbouw en de energietransitie. Hier ontstaan logische dwarsverbanden tussen landschap, natuur, water, economie en recreatie. Het biedt ontwikkelruimte voor een gebiedsgerichte kringloop- en/of natuur inclusieve land- en tuinbouw. Zo kunnen de land- en tuinbouw bijdragen aan het landschap en natuurontwikkeling.

Recreatief uitloopgebied
In de groene omgeving van Lingewaard is van alles te beleven. Park Lingezegen draagt bij aan de (regionale)vergroening van de dynamisch zone tussen Bemmel en Huissen en aan het vestigingsklimaat in de kernen. De focus ligt op de ontwikkeling van natuur, water (in combinatie met de Linge), landbouw, voedsel, recreatie en toerisme.
Park Lingezegen is niet alleen een belangrijk groen uitloopgebied voor de omliggende wijken. Het park is een katalysator voor de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard. In het buitengebied verstevigen we het karakter van de groene Metropoolregio: meer stad, meer landschap. Dit ontstaat door de ontwikkeling en versterking van het kleinschalige- en extensieve recreatienetwerk in samenwerking met het lokale (toeristische en recreatieve) vestigingsklimaat in de kernen. Een extra impuls voor de recreatieve ondernemers en horeca kan het recreatieve (dagjes uit) aanbod verbeteren, zowel voor bezoekers van binnen als buiten de regio.

Innovaties, verduurzaming en bedrijvigheid
NEXTgarden biedt innovatie- en groeikansen in de duurzame glastuinbouwproductie. Dit gebeurt in relatie tot ontwikkelingen in de regio Foodvalley en de samenwerking met onderwijs- en kennisinstituten als de WUR en VHLarenstein. Innovatie, circulariteit en korte ketens zijn kenmerken die we in dit gebied verder willen ontwikkelen en uitdragen. Het versterken en ontwikkelen van NEXTgarden en het concentreren van glastuinbouw tot een regionale hotspot voor tuin- en landbouwinnovatie versterkt de regionale positie van Lingewaard. NEXTgarden heeft de ambitie om het eerste energieneutrale tuinbouwgebied van Nederland te worden, voor 2030. Dit kan door onder andere geo- en zonthermie en Hoge Temperatuur Opslag (HTO) toe te passen. Lingewaard heeft daarnaast de ambitie bestaande en nieuwe bedrijventerreinen te verduurzamen om de doelstelling van energieneutraliteit in 2050 te behalen. Dit doel behalen doen we samen met inwoners, bedrijven en partners. Innovatie in duurzame opwek en opslagmethodes wordt gestimuleerd en een kans gegeven, maar altijd wordt de impact op het landschap meegenomen.

Energietransitie
Het vormgeven van de energietransitie (opwek) vindt plaats door zonne- en windenergie. De energietransitie gaat ook een plek krijgen in de leefomgeving. Voor zonne-energie gebeurt dat volgens de principes van de zonneladder: eerst zonnepanelen op het dak. Indien niet mogelijk, is er voor particulier gebruik in het buitengebied een zonneakker met een maximaal aantal vierkante meters mogelijk. Daarnaast is er een zoekgebied grootschalige zonne-energie aangewezen nabij NEXTgarden. Het realiseren van een zonnepark dient in combinatie met meervoudig ruimtegebruik, en met draagvlak en voordeel voor bewoners en bedrijven in Lingewaard. Deze voorwaarden zijn ook het uitgangspunt voor het opwekken van windenergie. Gemeente Lingewaard heeft een positieve houding ten opzichte van initiatieven voor windmolens. Belangrijk hierbij is dat de windmolens onderdeel uitmaken van het landschap en dat er afstemming plaatsvindt met alle belanghebbenden. De A15-zone is een kans voor ontwikkeling duurzame opwek van energie, waarbij aandacht vereist blijft voor gezondheidsaspecten, zoals hinder en geluid. Tot slot biedt aanpassing van de woon- en werkomgeving omgeving kansen om de bebouwde omgeving te verduurzamen en voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

“Steun de sport- en culturele verenigingen, sociale cohesie, de bibliotheek en stimuleer vergroening en verduurzaming.”

“Ik zou wel willen waken voor een **verstedelijking van Lingewaard.** De kwaliteiten die het nu heeft, mogen niet ten koste gaan van innovatie. De innovatie moet daar juist op aansluiten en versterken. Duurzaamheid moet samenvallen met de kernwaarden.”

“Lingewaard ontwikkelt zich als aanvullende gemeente aan **Nijmegen** en **Arnhem.”**

“Wel ervoor waken dat er niet teveel **leegstand in de steden en dorpen** komt. Dit schrikt bezoekers af maar ook bewoners. Men gaat dan naar andere steden en dit komt niet ten goede aan de plaatselijke middenstand.”

“De publieke buitenruimte is de **grootste sport-accommodatie** die we hebben...”

“Zorg voor veilige fiets-verbindingen en verbeter de **veiligheid op de dijken voor fietsers**. Zet in op behoud van de goede OV verbindingen. En vergeet niet dat steeds meer jongeren een groene omgeving waarderen. Het idee dat dit alleen voor ouderen geldt is oud denken. Versterk het groen waar het kan.”

Hoofdstuk 5
Visie op de kernen in 2035

Lingewaard is een bundeling van verschillende gemeenschappen in diverse kernen. Deze kernen hebben elk weer hun eigen onderscheidende waarden. Wat al deze kernen bindt, is de historie en de ligging in het rivierenlandschap tussen twee grote steden. De identiteit van heel Lingewaard is te omschrijven als ‘mooi leven in overzichtelijke woonkernen met een aantrekkelijke en inspirerende leefomgeving, waarbij de natuurlijke groene omgeving binnen handbereik is’. Voor elke kern zijn de ontwikkelambities apart uitgewerkt.

Een Lingewaardse kern

Een Lingewaardse kern bestaat uit verschillende deelgebieden met elk hun eigen kwaliteiten, kernmerken en positie in de kern. Er is voor elk wat wils; een ontmoetingsplek voor bewoners, bezoekers, ondernemers, jong en oud.
In de visie Lingewaardse deelgebieden worden de ambities per deelgebied benoemd. Deze komen ook terug in de visie per kern. De visie per deelgebied is vergelijkbaar voor iedere kern, met uitzondering van de wijken in de grote kernen. Deze hebben namelijk een ander karakter dan de wijken in de kleinere kernen.

Sociaal netwerk

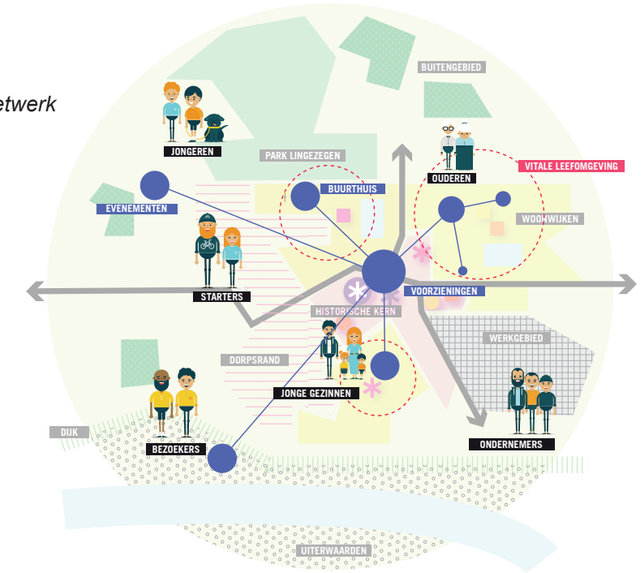

Gebiedstypen

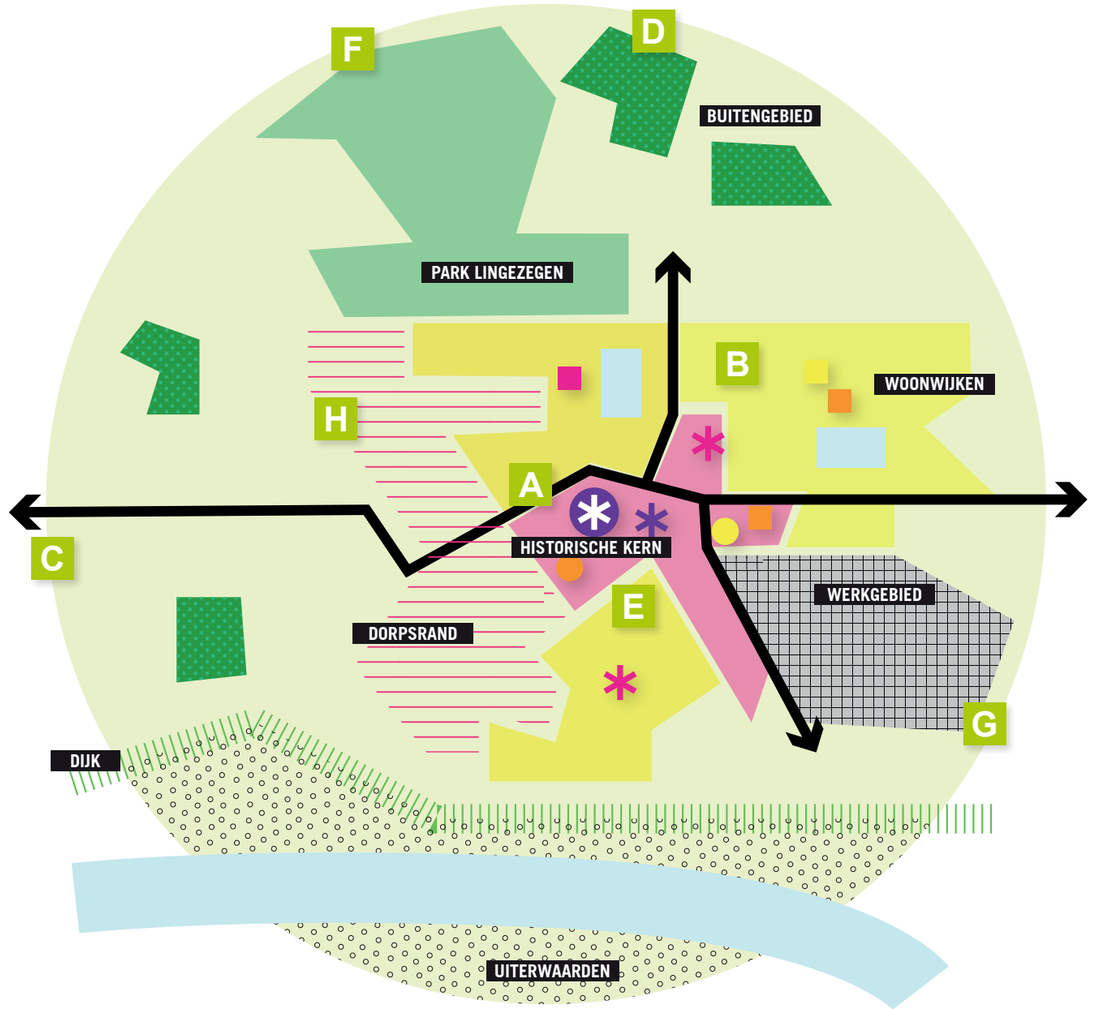

Typische ligging van de kernen

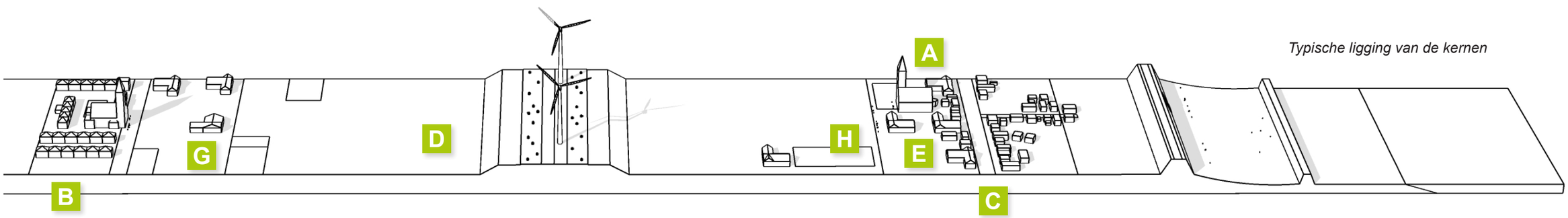

5.1 Gebiedstypen van een Lingewaardse kern

A **Sterke en ontwikkelde centrumgebieden**

De centrumgebieden zijn door hun unieke geschiedenis, ligging en vorm belangrijk voor de huidige identiteit. Daarnaast bieden ze plek om samen te komen. Voorzieningen zijn hier geconcentreerd en wanneer dit mogelijk is worden de functies slim gecombineerd. In de drie grotere kernen (Huissen, Bemmel en Gendt), zijn meer voorzieningen, en is er meer permanente levendigheid mogelijk. Dit komt door verdichting en zorgvuldige inpassing van woningen en voorzieningen. De kleinere kernen zetten vooral in op het trekken van meer bezoekers. Alle kernen zijn bezig met het versterken van de identiteit en saamhorigheid, door meer groen en ontmoetingsplekken in de kern te realiseren.

B **Gezonde en leefbare wijken**

De woonwijken rondom de centra vormen de dagelijkse woon- en leefomgeving voor het grootste deel van de inwoners. De leefomgeving is ingericht om een actieve leefstijl (zoals fietsen, wandelen en buitenspelen) voor jong en oud te stimuleren. Daarnaast is toegang tot gezonde voeding belangrijk om problemen rond overgewicht tegen te gaan. Het gaat daarbij ook om zaken als een gezond voedingsaanbod op en rond scholen, sportterreinen en andere gemeentelijke voorzieningen.

C **Veilige en goed bereikbare kernen**

Goed en veilig bewegen binnen Lingewaard en de regio vraagt om afstemming tussen (hoogwaardig) openbaar vervoer, autoverkeer, fiets- en langzaam verkeer. Een goede regionale aansluiting met veilig bereikbare kernen is nodig om gezond en duurzaam te leven rondom de grote kernen. Bij de ontwikkeling van een nieuwe wijk wordt er rekening gehouden met moderne vormen van mobiliteit.

D **Buitengebied: lokaal en regionaal groen middengebied**

Lingewaard heeft een groen hart. Hier is land, akker- en tuinbouw, energieopwek, recreatie en natuur samen te vinden. Het is uitloopgebied van de kernen. Dit gebied moet gekoesterd blijven om het open landschap te behouden zonder dat het de gebruikswaarde in de weg zit.

E **Binnenstedelijk ontwikkelen**

De grotere kernen met meer voorzieningen bieden kansen om meer levendigheid te realiseren, door te verdichting en zorgvuldige inpassing van woningen en voorzieningen. De kleinere kernen zetten in op het trekken van meer bezoekers. Alle kernen zijn bezig met het versterken van de identiteit en saamhorigheid, door meer groen en ontmoetingsplekken in de kern wat bijdraagt aan de levendigheid.

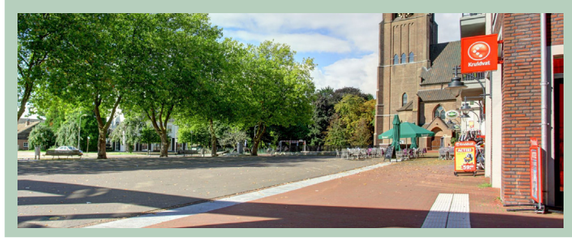

F **Park Lingezegen**

Park Lingezegen is een unieke en kenmerkende plek door haar ligging, betekenis en ambities. De ontwikkeling tot recreatieve hotspot hebben een directe relatie met de kernen van Lingewaard en de rest van het groene buitengebied.

G **Werkgebieden**

De werkgebieden vormen een belangrijke economische pijler van Lingewaard en innovatieve hotspot voor economische ontwikkelingen.

H **Aantrekkelijke en hoogwaardige dorpsrand**

Op de rand van dorp en buitengebied ontstaan kansen voor verrijking van het dorpsleven en het woningaanbod. Zorgvuldig inspelen op de kernkwaliteiten van het landschap, natuur en recreatie zijn hierbij voorwaarde.

Ambities per deelgebied

De ‘labels’ (van A t/m H) vertalen de visie in concrete ambities per prototypisch deelgebied. Ze geven richting aan het deelgebied en nodigen uit om samen invulling te geven aan de visie.

In de kaarten waarin de opgaven zijn uitgewerkt (Hoofdstuk 5.3) zijn steeds per kern de deelgebieden, met corresponderende labels aangegeven.

A

VERSTERKEN EN ONTWIKKELEN VAN DE HISTORISCHE KERNEN

•Toekomstbestendige dorpskern door 3 generaties wonen.

• Basisvoorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

B

GEZONDE EN LEEFBARE WIJKEN

•Toekomstbestendige woonwijken door 3 generaties wonen, met een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen en ruimte voor ontmoeting.

• Klimaatbestendige en – adaptieve (hittestres, stedelijk water en groen) woonwijken

• Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

C

VEILIGE EN BEREIKBARE KERNEN

• N838/839: verbeteren plaatselijke veiligheid en bereikbaarheid van de dorpen.

• Dijk door ontwikkelen naar een landschappelijke en recreatieve verbinding voor de dorpen. Onderdeel van het regionale LV-netwerk.

• Versteken kwaliteit en bruikbaarheid LV-netwerk voor betere toegankelijkheid buitengebied aan dorpsranden

• Huissen: verbeteren aansluiting regionale hoofdwegen t.b.v noordelijk gebied Huissen.

• Ontwikkelen regionaal (snel)LV-netwerk t.b.v. woonwerk verkeer Regio Arnhem Nijmegen

5.2 Visie voor Lingewaardse gebiedstypen

D

BUITENGEBIED: LOKAAL EN REGIONAAL GROEN MIDDENGEBIED

• Concentreren van de glastuinbouw in het innovatieve cluster NEXTgarden.

• Tegengaan van verrommeling en leegstand door functieverandering en ruimte te bieden voor kleine, duurzame en lokale bedrijven en/of initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van Lingewaard = mee-koppelkansen voor natuur, recreatie, water en landschappelijke ontwikkeling.

• Verbrede land- en tuinbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde en circulaire samenleving.

• Linge fungeert als groen-blauwe structuur, kralenketting, van de Lingewaardse landschappen.

E

BINNENSTEDELIJK ONTWIKKELEN

• Woningbouwopgave vormgeven binnen de bestaande kern. Meerlaags en compacte woningbouw. Ontwikkelen met meekoppelkans voor klimaatadaptatie, stedelijk water, groen en hoogwaardige publieke ruimte.

• Voorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften en stedelijke behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

• Integrale aanpak ontwikkeling dorp en park Lingezegen t.b.v. een gezonde leefomgeving voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van park Lingezegen.

F

PARK LINGEZEGEN

• Park Lingezegen is toeristisch en recreatieve katalysator voor regio en gemeente.

• Kans voor versterken Gezonde Leefomgeving voor kern en regio: natuur, wateropgave en recreatie.

G

WERKGEBIEDEN

• Ontsluiting / nieuwe HOV / A15

• Verdichten en verduurzamen werk en logistiek, gekoppeld aan regionale hoofdontsluiting

• Kans voor glastuinbouw; versterken gezonde leefomgeving : natuur, wateropgave en recreatie.

• Werkgebieden dragen bij aan circulaire samenleving; energietransitie, wateropgave

• Glastuinbouw in het cluster NEXTgarden; hotspot voor innovatie

H

AANTREKKELIJKE EN HOOGWAARDIGE DORPSRAND

• Versterken van de landschappelijke identiteit.
• Integrale aanpak voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van wonen, energie en landbouw.

5.3 Kaarten waarin de opgaven zijn uitgewerkt per kern

Huissen
Bemmel
Gendt
Angeren
Doornenburg
Haalderen

Versterken en ontwikkelen van de historische stad:

De dagelijkse activiteiten van Huissen concentreren zich rondom het centrumgebied Huissen en de Zilverkamp. In het centrum wordt het hart van Huissen gevormd door: het gebied binnen de stadswal met de kerken OLV Tenhemelopneming, Hervormde kerk en OLV-kerk, het Dominicanenklooster en het historisch centrum met de bibliotheek, het stadsmuseum, winkels, horecavoorzieningen en de markt. In het oude centrum van Huissen is diversiteit in winkelaanbod en horeca aanwezig. Huissen heeft de meeste (winkel)voorzieningen van Lingewaard. Voor grootstedelijke voorzieningen zijn bewoners aangewezen op het centrum van Arnhem en Winkelcentrum Kronenburg. Om publiek te blijven trekken in de centra is horeca en meer algemeen een ‘gezellige aanblik en drukte’ belangrijk. Ontwikkelmogelijkheden voor centrumfuncties en vooral horeca zijn van belang en sluiten goed aan op het historisch belang van het Huissense centrum.

De visie zet in op het versterken en ontwikkelen van de cultuurhistorische structuur en de historische kern en het winkelgebied. Het historische centrum blijft de inwoners van Huissen en de omliggende kernen voorzien in dagelijkse (zorg) voorzieningen en horeca. Het stimuleren van het vestigen van kleinschalig, duurzame en lokale MKB is nodig om de levendigheid te behouden.
De wijkcentra in Zilverkamp en ’t Zand zijn belangrijk voor ontmoetingen. Hierdoor blijft de leefbaarheid op peil.

Via het Looveer is de kern verbonden met de Huissense-Angerse uiterwaarden en vormt hiermee een aantrekkelijk uitloopgebied voor de stad. Ter hoogte van de ir. Molsweg is er weinig tot geen relatie tussen uiterwaarden en wijk. Het verbeteren van

Huissen

de verbinding tussen de wijken en het buitengebied en de wijken met Park Lingezegen, kan een aantrekkelijk en gezonde leefomgeving en daarmee uitloopgebied van Huissen bieden. Park Lingezegen dient ook als aantrekkelijke en recreatieve trekpleister voor inwoners uit Lingewaard en omgeving.

Gezonde en leefbare wijken binnen de grenzen van de stad:

Huissen realiseert een gezonde leefomgeving voor jong en oud in toekomstbestendige wijken. Met een gevarieerd woningaanbod en ruimte voor ontmoeting, groeit Huissen binnen de bestaande grenzen van de kern. Rondom Huissen staan verschillende woningbouwprojecten gepland, waarvan Driegaarden het grootste project is.
In de bestaande wijken is er aandacht voor de ontwikkeling van een klimaatbestendige en -adaptieve inrichting, om hittestress en waterproblematiek aan te pakken. Daarnaast worden de Huissenaren mentaal en fysiek gezonder door de ontwikkeling van het uitloopgebied Park Lingezegen als toeristisch en recreatieve katalysator te koppelen aan de kern. Culturele centra dragen bij aan de saamhorigheid in de kern.
Nieuwe ontwikkelingen zetten in op natuurontwikkeling, klimaatadaptatie, vergroening van de publieke ruimte en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Het doel is een goed leefmilieu waar alle bewoners en bezoekers onderdeel van zijn. En hiermee samen kunnen bouwen aan een toekomst.

Veilige en bereikbare stad:

Huissen sluit aan op het regionaal netwerk via twee routes: De Pleyroute via de ir. Molsweg in het noorden en daarnaast vanaf het knooppunt A15 via de ringweg N839. In de toekomst wordt de A15 waarschijnlijk doorgetrokken waardoor de regionale bereikbaarheid via A15/A12 toeneemt. De ontsluiting van Loovelden en Zilverkamp vraagt om verbetering. Verbetering van de A325/N325 is essentieel voor een beter afwikkeling van het verkeer richting Arnhem (noord) en Nijmegen (zuid).
De historische kern vormt het hart van Huissen, de auto is te gast. Door het centrum van Huissen verder aan te sluiten op een lokaal en regionaal (snel- en)Langzaam Verkeer-netwerk ontstaan er interessante mobiliteitsalternatieven binnen de regio Arnhem-Nijmegen voor woon-werkverkeer. De ontwikkeling van een landschappelijk en recreatieve dijk biedt veel kansen voor de ontsluiting van de kernen en het verbinden met het regionale Langzaam Verkeer-netwerk.

De huidige groenstructuur van Zilverkamp en Loovelden biedt kansen voor het verbinden van de met Park Lingezegen. Functieverandering in Park Lingezegen naar kleine, duurzame en lokale bedrijven en initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van de plek, geven vorm aan de verduurzaming van het park. Deze functieverandering vindt plaats in relatie tot de ontwikkelingen van Huissen en NEXTgarden. Het park geeft ruimte voor de ontwikkeling van water, natuur en recreatie, sport & spel.

Buitengebied van Huissen; lokaal en regionaal groen middengebied:

De ligging van Lingewaard aan de toekomstige verlengde A15, een (inter)nationale verbinding, biedt kansen om de economische ontwikkeling van Lingewaard te versnellen. Uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen heeft een lokale en regionale functie. Dit ontwikkelt Lingewaard bij de bestaande bedrijventerreinen NEXTgarden en Pannenhuis en Houtakker/knooppunt A15 en niet in het open landschap. Lingewaard heeft daarnaast de ambitie bestaande bedrijventerreinen te verduurzamen om de doelstelling van energieneutraliteit in 2050 te behalen. De zoekrichting voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen aan de A15 combineren we met de opwek van duurzame energie en de groene omgeving.

Thema's binnen duurzaamheid zijn onder meer de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, leefomgeving, duurzame mobiliteit en duurzaam wonen. De verduurzaming gaat vooral over de energietransitie, zodat we in 2050 energieneutraal zijn. We zetten ook in Huissen in op: energiebesparing, duurzame opwek en de warmtetransitie. Dit doen we samen met inwoners, bedrijven en partners. We starten met de aanpak van het gasvrij maken van de Zilverkamp en doen dit samen met vele partners. Er is altijd aandacht voor meervoudig ruimtegebruik: koppelkansen voor natuur, wateropgave, recreatie en landschappelijke kwaliteit. Maar ook aan nieuwe initiatieven om duurzame opwek te creëren bieden we de ruimte.

“Ik ben heel gelukkig in Huissen…
Gezellige kern. Aardige mensen. Huissen maakt van elke gelegenheid een feestje!”

“Het zou mooi zijn als het centrum van Huissen gestalte krijgt: Dat het **Raadshuisplein** de groene ingang van het centrum wordt.”

LEGENDA KERN HUISSEN

*(*NB: Voorzieningen zijn indicatief en een momentopname)*

- *Historische kern met voorzieningen*
- *Wijken*
- *Uiterwaarden, Natura 2000-gebied*
- *Buitengebied*
- *Verbinding dorp-uiterwaarden, dorp-buitengebied*
- *Dorpsrandzone*
- *Dijk met LV-routes*
- *Werkgebieden*

- *Centrum*
- *Jongerencentrum*
- *Cultureel centrum*
- *Bibliotheek*
- *Buurt- / dorp- of wijkcentrum*
- *Peuterspeelzaal*
- *Sport*
- *Kinderopvang*
- *Basisschool*
- *Voortgezet onderwijs*
- *Zorgcentrum*
- *Huisarts*
- *Tandarts*
- *Apotheek*
- *Fysiotherapeut*
- *Geplande woningbouw-ontwikkeling*

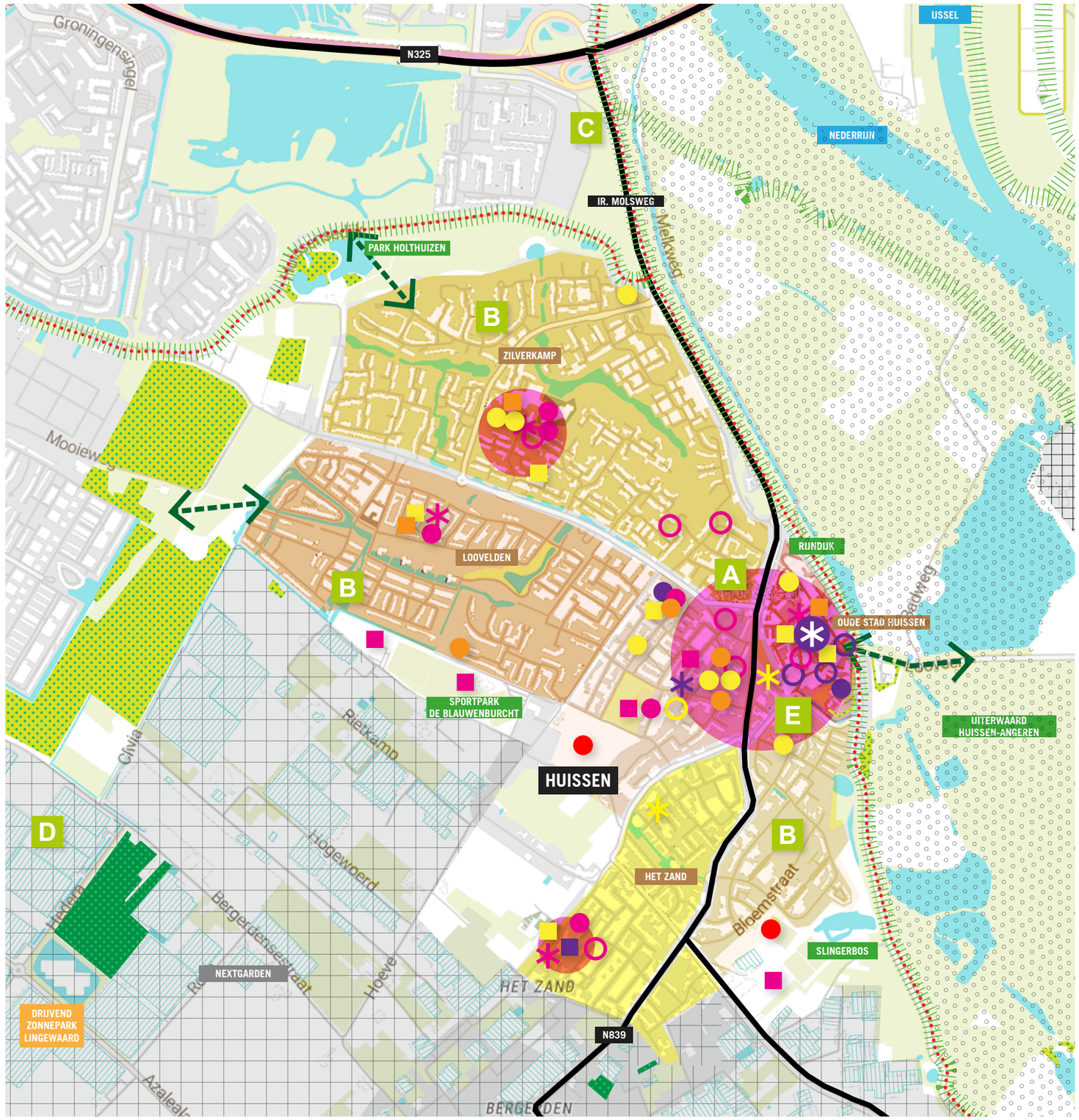

Huissen

“**Er mogen in Huissen goedkope woningen worden gebouwd**, meer bomen komen, snellere energietransitie en CO2 reductie. Graag meer aandacht voor openbaar groen.”

De glastuinbouw zou beter gestimuleerd kunnen worden, en de infrastructuur verbeterd. Hiervoor zijn veel mogelijkheden; **Huissen is een tuinbouwgebied.**”

A

VERSTERKEN EN ONTWIKKELEN VAN DE HISTORISCHE KERNEN

•Toekomstbestendige dorpskern door 3 generaties wonen.

• Basisvoorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften

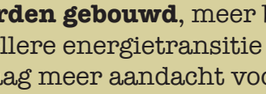

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

B

GEZONDE EN LEEFBARE WIJKEN

•Toekomstbestendige woonwijken door 3 generaties wonen, met een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen en ruimte voor ontmoeting.

• Klimaatbestendige en – adaptieve (hittestres, stedelijk water en groen) woonwijken

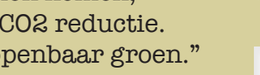

• Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

C

VEILIGE EN BEREIKBARE KERNEN

• N838/839: verbeteren plaatselijke veiligheid en bereikbaarheid van de dorpen.

• Dijk door ontwikkelen naar een landschappelijke en recreatieve verbinding voor de dorpen. Onderdeel van het regionale LV-netwerk.

• Versterken kwaliteit en bruikbaarheid LV-netwerk voor betere toegankelijkheid buitengebied aan dorpsranden

• Huissen: verbeteren aansluiting regionale hoofdwegen t.b.v noordelijk gebied Huissen.

• Ontwikkelen regionaal (snel)LV-netwerk t.b.v. woonwerk verkeer Regio Arnhem Nijmegen

D

BUITENGEBIED: LOKAAL EN REGIONAAL GROEN MIDDENGEBIED

• Concentreren van de glastuinbouw in het innovatieve cluster NEXTgarden.

• Tegengaan van verrommeling en leegstand door functieverandering en ruimte te bieden voor kleine, duurzame en lokale bedrijven en/of initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van Lingewaard = mee-koppelkansen voor natuur, recreatie, water en landschappelijke ontwikkeling.

• Verbrede land- en tuinbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde en circulaire samenleving.

• Linge fungeert als groen-blauwe structuur, kralenketting, van de Lingewaardse landschappen.

E

BINNENSTEDELIJK ONTWIKKELEN

• Woningbouwopgave vormgeven binnen de bestaande kern. Meerlaags en compacte woningbouw. Ontwikkelen met meekoppelkans voor klimaatadaptatie, stedelijk water, groen en hoogwaardige publieke ruimte.

• Voorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften en stedelijke behoeften

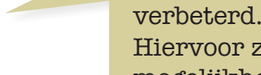

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

• Integrale aanpak ontwikkeling dorp en park Lingezegen t.b.v. een gezonde leefomgeving voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van park Lingezegen.

F

PARK LINGEZEGEN

• Park Lingezegen is toeristisch en recreatieve katalysator voor regio en gemeente.

• Kans voor versterken Gezonde Leefomgeving voor kern en regio: natuur, wateropgave en recreatie.

G

WERKGEBIEDEN

• Ontsluiting / nieuwe HOV / A15

• Verdichten en verduurzamen werk en logistiek, gekoppeld aan regionale hoofdontsluiting

• Kans voor glastuinbouw; versterken gezonde leefomgeving : natuur, wateropgave en recreatie.

• Werkgebieden dragen bij aan circulaire samenleving; energietransitie, wateropgave

• Glastuinbouw in het cluster NEXTgarden; hotspot voor innovatie

Dorpskaart Huissen

Integraal beeld van de opgaven en visie op de kern Huissen

Versterken en ontwikkelen van de historische kern:

De dagelijkse activiteiten van Bemmel concentreren zich rondom het winkelgebied Loostraat, Markt en Dorpsstraat. Hier vormen de Kinkelenburg, het cultureel centrum De Kinkel en het Gemeentehuis Lingewaard samen het hart van de kern. Dit geldt zeker ook voor het parkje aan de Schweizerstrasse en de bibliotheek Bemmel, samen met de voorzieningen rondom de Dorpsstraat en de Markt/winkelcentrum en Theaterkerk Bemmel. Rondom De Ward zijn talrijke sport- en educatievoorzieningen gelegen tussen de wijken Essenpas en Oostervelden en de Waaldijk. Tussen De Ward en het centrum liggen nog De Minkhof en de Hervormde Kerk. De visie zet in op het versterken en ontwikkelen van de kern en het winkelgebied, door ontmoeting mogelijk te maken die de identiteit en de gemeenschapszin behouden en verbeteren. Een voorbeeld is de Bemmelse Dweildag. Het centrum blijft de inwoners van Bemmel en de omliggende kernen voorzien in hun dagelijkse (zorg)voorzieningen door kleinschalig, duurzame en lokale MKB te stimuleren. Hiermee blijft de leefbaarheid in de toekomst behouden. Voor grootstedelijke voorzieningen zijn de inwoners uit Bemmel aangewezen op Arnhem en Nijmegen.

Via het parkje aan de Schweizerstrasse, de Oude Kerkhof en De Ward is de kern verbonden met de Waaldijk en de Bemmelse Waard en vormt hiermee een aantrekkelijk uitloopgebied voor het dorp. De Bemmelse waard vormt ook een aantrekkelijk en recreatieve trekpleister voor de regio.

Het historische kerkdorp, en oudste kern van Lingewaard, Ressen vormt zich rondom de Ressenstraat, Kerkenhofstraat, Oude Postweg en Woerdsestraat. De Hervormde kerk, de Kosterij, de Pastorie en de rijksmonumentale boerderijen vormen het hart van de kern.

Bemmel & Ressen

Ressen wordt omringd door de sportvelden van sportclub Bemmel in het noorden en door boomgaarden in het zuiden. Ressen is onderdeel van Park Lingezegen is via wandel- en (snel)fietspaden goed aangesloten op het recreatief netwerk..

Gezonde en leefbare wijken:

Vanwege het waardevol dorpsgezicht zijn in Ressen alleen ontwikkelingen mogelijk die het waardevolle karakter van landschap en historische kern versterken.
In Bemmel is de behoefte aan nieuwe woningen groter dan de mogelijkheden voor nieuwbouw binnen de bestaande dorpskom. Vanwege de natuurlijke grenzen van de Waaldijk en de A15 en vanwege het bewaken van de landschappelijke kwaliteit van Park Lingezegen, zijn ook de uitbreidingsmogelijkheden beperkt. Meerlaags bouwen in het dorp is “een stukje van de puzzel”. Keuzes voor nieuwbouw, zowel binnen als buiten de huidige komgrens, houden rekening met de opgaven voor vergroening en verduurzaming van de woonomgeving en een klimaat-bestendige inrichting.

Veilige en bereikbare dorpen:

De belangrijkste auto-ontsluiting voor Bemmel is knooppunt A15 en Papenstraat/Herckenrathweg. Daarnaast is Bemmel bereikbaar via Bredelaar en Ressen A325/A15. Door Bemmel en Ressen verder aan te sluiten op een lokaal en regionaal (snel)LV-netwerk ontstaan er interessante mobiliteitsalternatieven binnen de regio Arnhem-Nijmegen voor woon-werkverkeer. De ontwikkeling van een landschappelijk en recreatieve dijk biedt veel kans voor de ontsluiting van de kernen en het verbinden met het regionale Langzaam Verkeer-netwerk.

Buitengebied - lokaal en regionaal groen middengebied:

Functieverandering in Park Lingezegen naar kleine, duurzame en lokale bedrijven en initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van de plek, geven vorm aan een toeristische en recreatieve katalysator en de verduurzaming van het park in relatie tot de ontwikkelingen van Bemmel. Het park geeft ruimte voor de ontwikkeling van water, natuur en recreatie, sport & spel. NEXTgarden wordt ontwikkeld als hotspot voor productie, innovatie en kennisontwikkeling van de groene metropoolregio en is concentratiegebied voor glastuinbouw.

De ligging van Lingewaard aan de (toekomstige) verlengde A15, een (inter)nationale verbinding, biedt kansen om de economische ontwikkeling van Lingewaard te versterken door de uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen met een lokale en regionale functie. Dit ontwikkelt Lingewaard bij de bestaande bedrijventerreinen NEXTgarden en Pannenhuis en Houtakker/knooppunt A15 en niet in het open landschap. Lingewaard heeft daarnaast de ambitie nieuwe en bestaande bedrijventerreinen te verduurzamen om de doelstelling van energieneutraliteit in 2050 te behalen. De zoekrichting voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen aan de A15 combineren we met de opwek van duurzame energie en de groene omgeving.

Thema’s binnen duurzaamheid zijn onder meer de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, leefomgeving, duurzame mobiliteit en duurzaam wonen. De verduurzaming gaat vooral over de energietransitie, zodat we in 2050 energieneutraal zijn. We zetten ook in Bemmel in op: energiebesparing, duurzame opwek en de warmtetransitie. Dit doen we samen met inwoners, bedrijven en partners. Duurzame opwek vindt plaats volgens de zonneladder: Zonnepanelen op dak waar het kan. En op de grond alleen in combinatie met meervoudig ruimtegebruik: koppelkansen voor natuur, wateropgave, recreatie en landschappelijke kwaliteit. Maar ook aan nieuwe initiatieven om duurzame opwek te creëren bieden we de ruimte.

“**Alles wat je nodig is heb je in Bemmel**... Goede voorzieningen, grote saamhorigheid, vrijwilligers.

Er veel inwoners zijn die met elkaar mooie projecten realiseren: **de Theaterkerk, Park Lingezegen, Dijkhuis, rust en ruimte**”

LEGENDA KERN BEMMEL

*(*NB: Voorzieningen zijn indicatief en een momentopname)*

- *Historische kern met voorzieningen*
- *Wijken*
- *Uiterwaarden, Natura 2000-gebied*
- *Buitengebied*
- *Verbinding dorp-uiterwaarden, dorp-buitengebied*
- *Dorpsrandzone*
- *Dijk met LangzaamVerkeers-routes*
- *Werkgebieden*

- *Centrum*
- *Jongerencentrum*
- *Cultureel centrum*
- *Bibliotheek*
- *Buurt- / dorp- of wijkcentrum*
- *Peuterspeelzaal*
- *Sport*
- *Kinderopvang*
- *Basisschool*
- *Voortgezet onderwijs*
- *Zorgcentrum*
- *Huisarts*
- *Tandarts*
- *Apotheek*
- *Fysiotherapeut*
- *Geplande woningbouw-ontwikkeling*

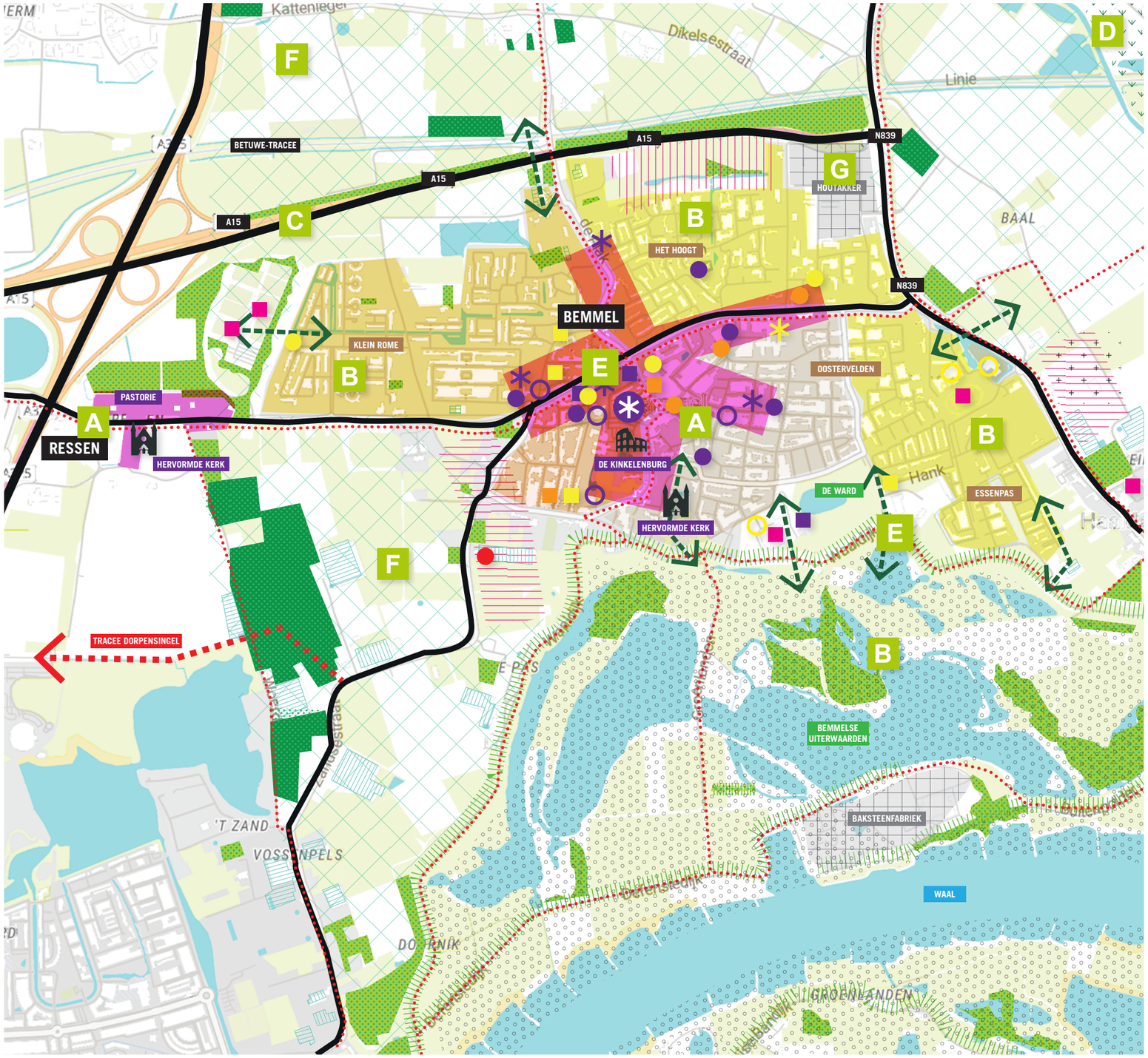

Bemmel & Ressen

“Ik wou dat er meer horeca was in Bemmel. Leuke restaurants om er omheen te wandelen. Aanbod is erg schaars... De dorpskern, met name het winkelcentrum, mag een impuls krijgen.”

Er mogen snel seniorenwoningen bij komen, dan kunnen wij fijn een eengezinswoning achterlaten.”

“Duurzaamheid prioriteit zou moeten hebben; natuurbehoud, ecologie stimuleren en duurzaam toerisme.”

A

VERSTERKEN EN ONTWIKKELEN VAN DE HISTORISCHE KERNEN

•Toekomstbestendige dorpskern door 3 generaties wonen.

• Basisvoorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

B

GEZONDE EN LEEFBARE WIJKEN

•Toekomstbestendige woonwijken door 3 generaties wonen, met een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen en ruimte voor ontmoeting.

• Klimaatbestendige en – adaptieve (hittestres, stedelijk water en groen) woonwijken

• Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

C

VEILIGE EN BEREIKBARE KERNEN

• N838/839: verbeteren plaatselijke veiligheid en bereikbaarheid van de dorpen.

• Dijk door ontwikkelen naar een landschappelijke en recreatieve verbinding voor de dorpen. Onderdeel van het regionale LV-netwerk.

• Versterken kwaliteit en bruikbaarheid LV-netwerk voor betere toegankelijkheid buitengebied aan dorpsranden

• Bemmel: A15 en N838/839: verbeteren en uitnutten aansluiting regionaal netwerk t.b.v. bereikbaarheid Bemmel. Tevens vebeteren aansluiting richting Ressen t.b.v. westelijk gebied Bemmel en aansluiting A15.

• Ontwikkelen regionaal (snel)LV-netwerk t.b.v. woonwerk verkeer Regio Arnhem Nijmegen

D

BUITENGEBIED: LOKAAL EN REGIONAAL GROEN MIDDENGEBIED

• Concentreren van de glastuinbouw in het innovatieve cluster NEXTgarden.

• Tegengaan van verrommeling en leegstand door functieverandering en ruimte te bieden voor kleine, duurzame en lokale bedrijven en/of initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van Lingewaard = mee-koppelkansen voor natuur, recreatie, water en landschappelijke ontwikkeling.

• Verbrede land- en tuinbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde en circulaire samenleving.

• Linge fungeert als groen-blauwe structuur, kralenketting, van de Lingewaardse landschappen.

E

BINNENSTEDELIJK ONTWIKKELEN

• Woningbouwopgave vormgeven binnen de bestaande kern. Meerlaags en compacte woningbouw. Ontwikkelen met meekoppelkans voor klimaatadaptatie, stedelijk water, groen en hoogwaardige publieke ruimte.

• Voorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften en stedelijke behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

• Integrale aanpak ontwikkeling dorp en park Lingezegen t.b.v. een gezonde leefomgeving voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van park Lingezegen.

F

PARK LINGEZEGEN

• Park Lingezegen is toeristisch en recreatieve katalysator voor regio en gemeente.

• Kans voor versterken Gezonde Leefomgeving voor kern en regio: natuur, wateropgave en recreatie.

G

WERKGEBIEDEN

• Ontsluiting / nieuwe HOV / A15

• Verdichten en verduurzamen werk en logistiek, gekoppeld aan regionale hoofdontsluiting

• Kans voor glastuinbouw; versterken gezonde leefomgeving : natuur, wateropgave en recreatie.

• Werkgebieden dragen bij aan circulaire samenleving; energietransitie, wateropgave

• Glastuinbouw in het cluster NEXTgarden; hotspot voor innovatie

Dorpskaart Bemmel

Integraal beeld van de opgaven en visie op de kern Bemmel

Versterken en ontwikkelen van de historische kern:

De dagelijkse activiteiten van Gendt concentreren zich rondom de Dorpsstraat, Schoolstraat en Nijmeegsestraat. Hier vormen de kerk sociaal cultureel centrum Providentia, SKC De Leemhof, bibliotheek Gendt, IKC De Vonkenmorgen, IKC De Tichelaar en enkele winkelvoorzieningen samen het hart van de kern. Met als satelliet De Hervormde Kerk langs de Waaldijk.

De visie zet in op het versterken en ontwikkelen van de cultuurhistorische structuur en de historische kern. Dit gebeurt door ontmoetingen die de identiteit en de gemeenschapszin behouden en verbeteren mogelijk te maken. Het versterken van het centrum (Julianaplein) is een belangrijke ontwikkeling. Ook om toeristen langer vast te houden in de kern. De historische kern blijft de inwoners van Gendt en Doornenburg voorzien in hun dagelijkse (zorg)voorzieningen door kleinschalig, duurzame en lokale MKB te stimuleren en hiermee de leefbaarheid in de toekomst te behouden. Voor grootstedelijke voorzieningen is Gendt aangewezen op Arnhem en Nijmegen. Via de Markt, de Dijkstraat, Europalaan en Poelwijklaan is de kern verbonden met de Waaldijk en de Gendtse uiterwaard en fungeert hiermee als aantrekkelijk uitloopgebied voor het dorp. De Gendtse uiterwaard fungeert ook als aantrekkelijk en recreatief trekpleister. Bij Hulhuizen bevindt zich een recreatief verblijfgebied en in Flieren kan de campergebruiker terecht.

Gendt

Gezonde en leefbare wijken:

Gendt biedt plaats voor jong en oud door 3-generatie-wonen te realiseren. Enerzijds door de bestaande wijken Lootakkers, Molenwijk en Dries klimaatbestendig en -adaptief in te richten om hittestress en waterproblematiek aan te pakken. Anderzijds door een hoogwaardige dorpsrand aan de komzijde te ontwikkelen om de kern tot een leefbaar en gezond woonmilieu te maken en alle bewoners een duurzame toekomst te bieden. Vleumingen is recentelijk uitgebreid en zal nog meer gaan groeien. De Leemhof en Providentia dragen bij aan de saamhorigheid in de kern.

Aantrekkelijke en hoogwaardige rand van de kern (kern-ommeland):

Gendt heeft veel groen in en om de kern heen met mooie wandelgebieden, diverse recreatiemogelijkheden en de polder.
De ontwikkelingen zetten in op natuurontwikkeling, betere recreatiemogelijkheden, klimaatadaptatie, biodiversiteit, vergroening van de publieke ruimte en het versterken van de landschappelijke identiteit met als doel een goed leefmilieu waar alle bewoners en bezoekers onderdeel van zijn en samen kunnen bouwen aan een toekomst.

Veilige en bereikbare dorpen:

De Langstraat/ Kapelstraat, N838, is de belangrijkste ontsluiting Gendt en oostelijke kernen in Lingewaard. De verkeersintensiteit zet de leefbaarheid in het dorp onder druk. Door Gendt aan te sluiten op een lokaal en regionaal Langzaam Verkeer-netwerk, en de ontwikkeling van de dijk, neemt de veilige recreatie en woon-werkverkeer en bereikbaarheid toe.

Buitengebied - lokaal en regionaal groen middengebied:

Gendt ligt op de overwal. In de dorpsrand kunnen verbreding van de agrarische bedrijfsvoering of functieverandering bijdragen aan de versterking van het dorp en aan opgave voor verduurzaming en vergroening van de (woon) omgeving.

Thema's binnen duurzaamheid zijn onder meer de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, leefomgeving, duurzame mobiliteit en duurzaam wonen. De verduurzaming gaat vooral over de energietransitie, zodat we in 2050 energieneutraal zijn. We zetten ook in Gendt in op: energiebesparing, duurzame opwek en de warmtetransitie. Dit doen we samen met inwoners, bedrijven en partners. Duurzame opwek vindt plaats volgens de zonneladder: Zonnepanelen op dak waar het kan. En op de grond alleen in combinatie met meervoudig ruimtegebruik: koppelkansen voor natuur, wateropgave, recreatie en landschappelijke kwaliteit. Maar ook aan nieuwe initiatieven om duurzame opwek te creëren bieden we de ruimte.

“**We zijn in Gendt van alle gemakken zijn voorzien**. En Arnhem en Nijmegen zijn kort bij!”

“Er veel saamhorigheid is met een **goed verenigingsleven**... Mooie natuur en er is veel te beleven.”

LEGENDA KERN GENDT

*(*NB: Voorzieningen zijn indicatief en een momentopname)*

- *Historische kern met voorzieningen*
- *Wijken*
- *Uiterwaarden, Natura 2000-gebied*
- *Buitengebied*
- *Verbinding dorp-uiterwaarden, dorp-buitengebied*
- *Dorpsrandzone*
- *Dijk met LangzaamVerkeers-routes*
- *Werkgebieden*

- *Centrum*
- *Jongerencentrum*
- *Cultureel centrum*
- *Bibliotheek*
- *Buurt- / dorp- of wijkcentrum*
- *Peuterspeelzaal*
- *Sport*
- *Kinderopvang*
- *Basisschool*
- *Voortgezet onderwijs*
- *Zorgcentrum*
- *Huisarts*
- *Tandarts*
- *Apotheek*
- *Fysiotherapeut*
- *Geplande woningbouw-ontwikkeling*

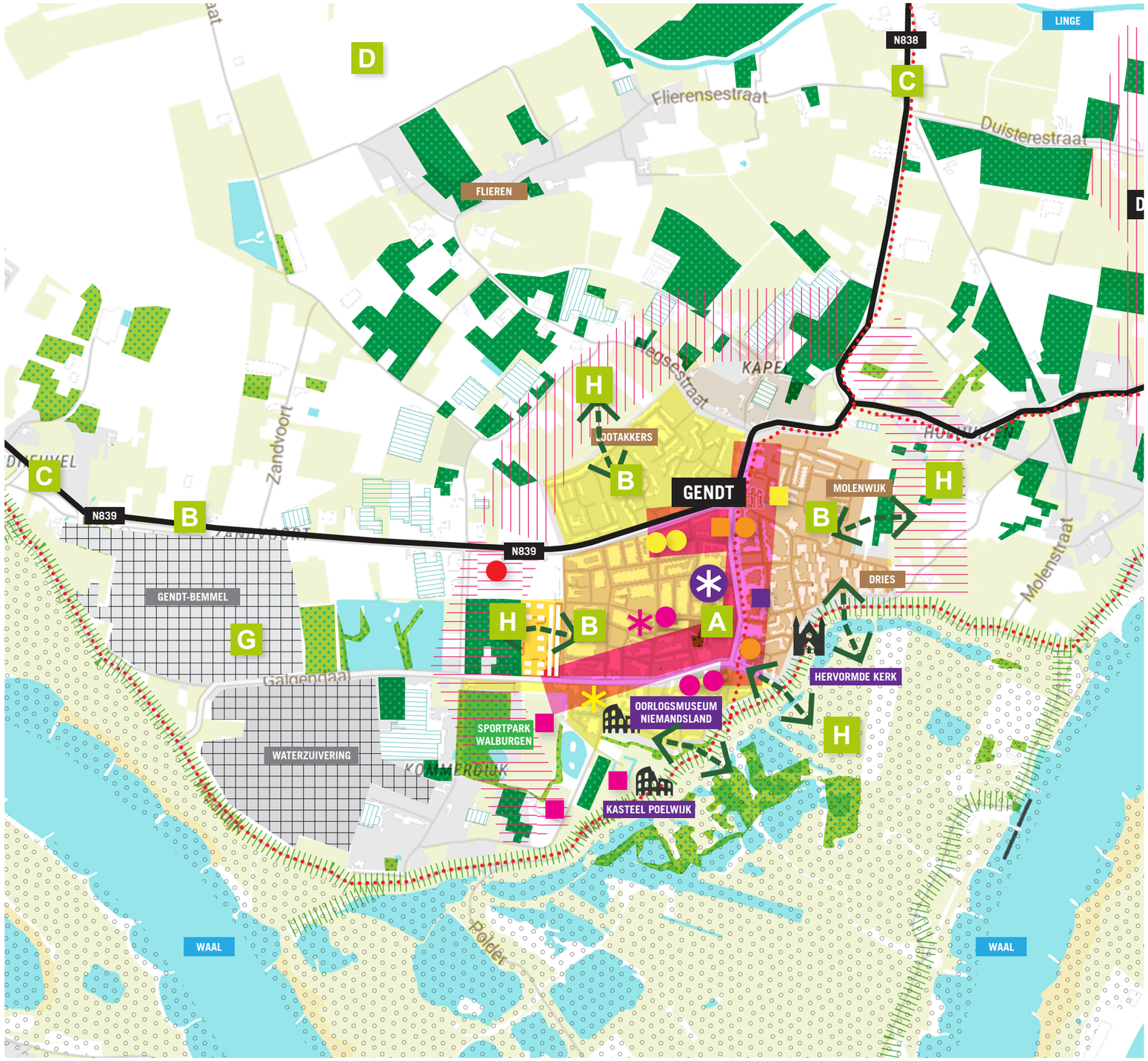

Gendt

"Er moeten meer wandelpaden komen op **de schouwpaden langs het water**."

"**Op de dijken bij Gendt wordt te hard gereden** en de wegen zijn slecht."

"... Ook zouden er veel **meer bomen en bloemen** moeten komen."

A

VERSTERKEN EN ONTWIKKELEN VAN DE HISTORISCHE KERNEN

•Toekomstbestendige dorpskern door 3 generaties wonen.

• Basisvoorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

B

GEZONDE EN LEEFBARE WIJKEN

•Toekomstbestendige woonwijken door 3 generaties wonen, met een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen en ruimte voor ontmoeting.

• Klimaatbestendige en – adaptieve (hittestres, stedelijk water en groen) woonwijken

• Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

C

VEILIGE EN BEREIKBARE KERNEN

• N838/839: verbeteren plaatselijke veiligheid en bereikbaarheid van de dorpen.

• Dijk door ontwikkelen naar een landschappelijke en recreatieve verbinding voor de dorpen. Onderdeel van het regionale LV-netwerk.

• Versterken kwaliteit en bruikbaarheid LV-netwerk voor betere toegankelijkheid buitengebied aan dorpsranden

• Ontwikkelen regionaal (snel)LV-netwerk t.b.v. woonwerk verkeer Regio Arnhem Nijmegen

D

BUITENGEBIED: LOKAAL EN REGIONAAL GROEN MIDDENGEBIED

• Concentreren van de glastuinbouw in het innovatieve cluster NEXTgarden.

• Tegengaan van verrommeling en leegstand door functieverandering en ruimte te bieden voor kleine, duurzame en lokale bedrijven en/of initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van Lingewaard = mee-koppelkansen voor natuur, recreatie, water en landschappelijke ontwikkeling.

• Verbrede land- en tuinbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde en circulaire samenleving.

• Linge fungeert als groen-blauwe structuur, kralenketting, van de Lingewaardse landschappen.

G

WERKGEBIEDEN

• Ontsluiting / nieuwe HOV / A15

• Verdichten en verduurzamen werk en logistiek, gekoppeld aan regionale hoofdontsluiting

• Kans voor glastuinbouw; versterken gezonde leefomgeving : natuur, wateropgave en recreatie.

• Werkgebieden dragen bij aan circulaire samenleving; energietransitie, wateropgave

• Glastuinbouw in het cluster NEXTgarden; hotspot voor innovatie

H

AANTREKKELIJKE EN HOOGWAARDIGE DORPSRAND

• Versterken van de landschappelijke identiteit.
• Integrale aanpak voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van wonen, energie en landbouw.

Dorpskaart Gendt

Integraal beeld van de opgaven en visie op de kern Gendt

Versterken en ontwikkelen van de historische kern:

De dagelijkse activiteiten van Angeren concentreren zich rondom de Iepenstraat en Emmastraat met het Dorpshuis Angeren, dorpsschool Marang en enkele winkel- en zorgvoorzieningen en de Kerkstraat/Bavoplein met de Sint Bavokerk, de Protestantse kerk en vormen samen het hart van de kern. De visie zet in op het versterken en ontwikkelen van de historische kern door ontmoeting mogelijk te maken die de identiteit en de gemeenschapszin behouden en verbeteren. De historische kern blijft de inwoners van Angeren voorzien in hun dagelijkse voorzieningen door kleinschalig, duurzame en lokale MKB te stimuleren en hiermee de leefbaarheid in de toekomst te behouden. Het ontwikkelen van het gebied rondom de supermarkt biedt de mogelijkheid om deze plek als ontmoetingsplek te versterken. Voor grootstedelijke voorzieningen is Angeren aangewezen op Arnhem. Via de Kerkstraat is de kern verbonden met de Rijndijk en uiterwaard Huissen-Angeren en fungeert hiermee als aantrekkelijk uitloopgebied en hoogwaardige leefomgeving voor het dorp.

Angeren

Gezonde en leefbare wijken:

Angeren biedt plaats voor jong en oud door 3-generatie-wonen te realiseren. Enerzijds door de bestaande wijken klimaatbestendig en -adaptief in te richten om hittestress en waterproblematiek aan te pakken. Anderzijds door een hoogwaardige dorpsrand aan de komzijde te ontwikkelen om de kern tot een leefbaar en gezond woonmilieu te maken en alle bewoners een duurzame toekomst te bieden. Rondom sportpark de Poel vindt uitbreiding van woningen plaats. Het cultureel centrum en de supermarkt dragen bij aan de saamhorigheid in de kern.

Aantrekkelijke en hoogwaardige dorpsrand (dorp-ommeland):

De ontwikkelingen zetten in op natuurontwikkeling, betere recreatiemogelijkheden, klimaatadaptatie, vergroening van de publieke ruimte en het versterken van de landschappelijke identiteit met als doel een goed leefmilieu waar alle bewoners en bezoekers onderdeel van zijn en samen kunnen bouwen aan een toekomst.

Veilige en bereikbare dorpen:

De Iepenstraat, N838, is een belangrijkste ontsluiting voor de oostelijke kernen in Lingewaard en verbindt ze met de ir. Molsweg en de Pleyroute. De verkeersintensiteit zet de leefbaarheid in het dorp onder druk. Door Angeren aan te sluiten op een lokaal en regionaal Langzaam Verkeer-netwerk, en de ontwikkeling van de dijk, neemt de veilige recreatie- en woon-werkverkeer en bereikbaarheid toe.

Buitengebied - lokaal en regionaal groen middengebied:

Functieverandering op de oeverwal, aan de komzijde, naar kleine, duurzame en lokale bedrijven en initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van de plek geven vorm aan een nieuwe dorpsrandzone en de verduurzaming en de ruimtelijke autonome versterking van het dorp. De dorpsrand geeft ruimte voor de ontwikkeling van wonen, water, natuur en recreatie/sport & spel.

Thema’s binnen duurzaamheid zijn onder meer de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, leefomgeving, duurzame mobiliteit en duurzaam wonen. De verduurzaming gaat vooral over de energietransitie, zodat we in 2050 energieneutraal zijn. We zetten ook in Angeren in op: energiebesparing, duurzame opwek en de warmtetransitie. Dit doen we samen met inwoners, bedrijven en partners. Duurzame opwek vindt plaats volgens de zonneladder: Zonnepanelen op dak waar het kan. En op de grond alleen in combinatie met meervoudig ruimtegebruik: koppelkansen voor natuur, wateropgave, recreatie en landschappelijke kwaliteit. Maar ook aan nieuwe initiatieven om duurzame opwek te creëren bieden we de ruimte.

“**Het is hier in Angeren zo heerlijk rustig wonen**.
Ik voel mij veilig en woon overal dichtbij; winkels, ontspanning etc.”

“**Het dorp is zo verbonden met elkaar.** Het dorpse karakter spreekt mij aan, en de saamhorigheid. Natuur is binnen handbereik.”

LEGENDA ANGEREN

Historische kern met voorzieningen

Wijken

Uiterwaarden, Natura 2000-gebied

Buitengebied

Verbinding dorp-uiterwaarden, dorp-buitengebied

Dorpsrandzone

Dijk met LangzaamVerkeers-routes

Werkgebieden

*(*NB: Voorzieningen zijn indicatief en een momentopname)*

Centrum

Jongerencentrum

Cultureel centrum

Bibliotheek

Buurt- / dorp- of wijkcentrum

Peuterspeelzaal

Sport

Kinderopvang

Basisschool

Voortgezet onderwijs

Zorgcentrum

Huisarts

Tandarts

Apotheek

Fysiotherapeut

Geplande woningbouw-ontwikkeling

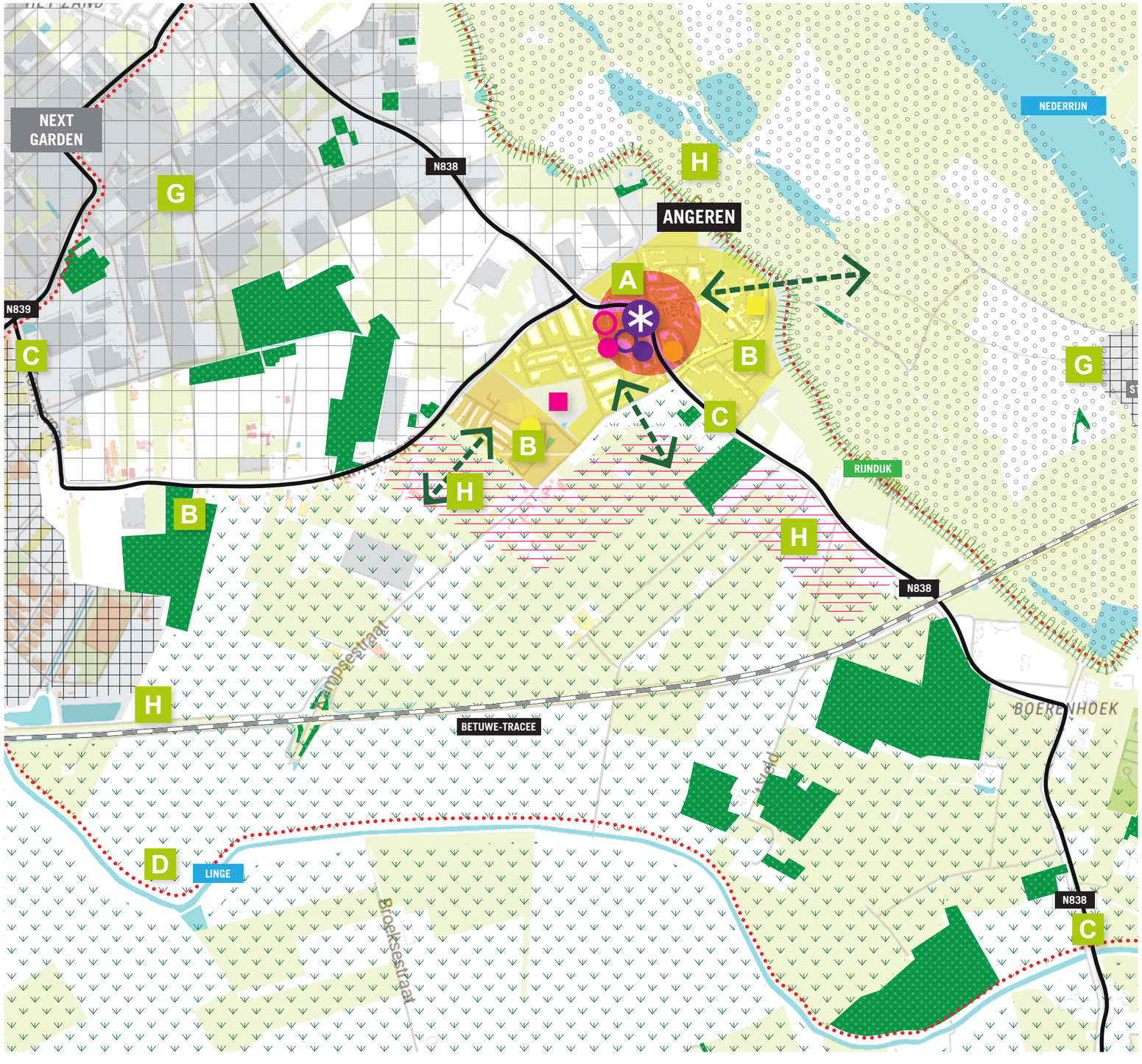

Angeren

“**Er mag rondom Angeren meer groen bijkomen** met wandelmogelijkheden. En meer woningen voor starters met beter OV. Meer (patio) woningen voor ouderen, meer gelijkvloerse appartementen.”

“Geen hoge windmolens en een tunnel voor de A15. **Meer aandacht voor kleine kernen** in gemeente, ook qua investeringen in woningbouw voor starters en ouderen.”

“Het zou goed zijn als er minder hard gereden zou worden in de bebouwde kom.”

A

VERSTERKEN EN ONTWIKKELEN VAN DE HISTORISCHE KERNEN

•Toekomstbestendige dorpskern door 3 generaties wonen.

• Basisvoorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

B

GEZONDE EN LEEFBARE WIJKEN

•Toekomstbestendige woonwijken door 3 generaties wonen, met een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen en ruimte voor ontmoeting.

• Klimaatbestendige en – adaptieve (hittestres, stedelijk water en groen) woonwijken

• Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

C

VEILIGE EN BEREIKBARE KERNEN

• N838/839: verbeteren plaatselijke veiligheid en bereikbaarheid van de dorpen.

• Dijk door ontwikkelen naar een landschappelijke en recreatieve verbinding voor de dorpen. Onderdeel van het regionale LV-netwerk.

• Versterken kwaliteit en bruikbaarheid LV-netwerk voor betere toegankelijkheid buitengebied aan dorpsranden

• Ontwikkelen regionaal (snel)LV-netwerk t.b.v. woonwerk verkeer Regio Arnhem Nijmegen

D

BUITENGEBIED: LOKAAL EN REGIONAAL GROEN MIDDENGEBIED

• Concentreren van de glastuinbouw in het innovatieve cluster NEXTgarden.

• Tegengaan van verrommeling en leegstand door functieverandering en ruimte te bieden voor kleine, duurzame en lokale bedrijven en/of initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van Lingewaard = mee-koppelkansen voor natuur, recreatie, water en landschappelijke ontwikkeling.

• Verbrede land- en tuinbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde en circulaire samenleving.

• Linge fungeert als groen-blauwe structuur, kralenketting, van de Lingewaardse landschappen.

G

WERKGEBIEDEN

• Ontsluiting / nieuwe HOV / A15

• Verdichten en verduurzamen werk en logistiek, gekoppeld aan regionale hoofdontsluiting

• Kans voor glastuinbouw; versterken gezonde leefomgeving : natuur, wateropgave en recreatie.

• Werkgebieden dragen bij aan circulaire samenleving; energietransitie, wateropgave

• Glastuinbouw in het cluster NEXTgarden; hotspot voor innovatie

H

AANTREKKELIJKE EN HOOGWAARDIGE DORPSRAND

• Versterken van de landschappelijke identiteit.
• Integrale aanpak voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van wonen, energie en landbouw.

Dorpskaart Angeren

Integraal beeld van de opgaven en visie op de kern Angeren

Versterken en ontwikkelen van de historische kern:

In Doornenburg concentreren de dagelijkse activiteiten zich rondom de Kerkstraat en de Pannerdenseweg. Hier vormen de Sint Martinuskerk, de basisschool ‘IKC De Doornick’, het schuttersgebouw De Doornenburger, het Ontmoetingscentrum Doornenburg en enkele winkel- en zorg voorzieningen samen het hart van de kern. De visie zet in op het versterken en ontwikkelen van de historische kern door ontmoeting mogelijk te maken die de identiteit en de gemeenschapszin behouden en verbeteren. De historische kern blijft de inwoners van Doornenburg voorzien in hun dagelijkse voorzieningen door kleinschalig, duurzame en lokale MKB te stimuleren en hiermee de leefbaarheid in de toekomst te behouden. Voor grootstedelijke voorzieningen is Doornenburg aangewezen op Arnhem en Nijmegen.

Via de Veerweg, Waaldijk is de kern verbonden met de Waal en de Sterreschans en uiteindelijk met de Klompenwaard en Fort Pannerden. Samen met kasteel Doornenbrug zijn deze de belangrijke recreatieve trekpleisters voor de regio. Uniek element in het landschap is de splitsing van Waal en Pannerdensch kanaal, Nederrijn. En vormen voor de kern een aantrekkelijk uitloopgebied en hoogkwalitatieve leefomgeving.
Bij Hulhuizen bevindt zich een recreatief verblijfgebied en bij Camperplaats Doornenburg kan de campergebruiker terecht.

Doornenburg

Gezonde en leefbare wijken:

Doornenburg biedt plaats voor jong en oud door 3-generatie-wonen te realiseren. Enerzijds door de bestaande wijken klimaatbestendig en -adaptief in te richten om hittestress en waterproblematiek aan te pakken. Anderzijds door een hoogwaardige rand van de kern aan de komzijde te ontwikkelen om de kern tot een leefbaar en gezond woonmilieu te maken en alle bewoners een duurzame toekomst te bieden. Voor Doornenburg staan de nieuwbouw ter plaatse van de Blauwe Hoek en Ancari op de planning. Het cultureel centrum draagt bij aan de saamhorigheid in de kern. Vergroening van het dorpsplein en het versterken van het plein als ontmoetingsplek draagt bij aan de sociale verbondenheid en het trekken van toeristen naar het centrum van Doornenburg. Een bootverbinding over de Waal met Nijmegen zou het toerisme in Doornenburg en Lingewaard verder versterken.

Aantrekkelijke en hoogwaardige rand van de kern (kern-ommeland):

De ontwikkelingen zetten in op natuurontwikkeling, betere recreatiemogelijkheden, klimaatadaptatie, vergroening van de publieke ruimte in Doornenburg en het versterken van de landschappelijke identiteit met als doel een goed leefmilieu waar alle bewoners en bezoekers onderdeel van zijn en samen kunnen bouwen aan een toekomst. Doornenburg kent mooie wandelgebieden rondom het dorp.

Veilige en bereikbare kernen:

Doornenburg is door zijn unieke locatie aan de Gelderse Poort goed verbonden met het regionaal Langzaam verkeer-netwerk via dijk richting Bemmel en Huissen, via Pont Millingenwaard-Doornenburg met Nijmegen/ Rijn en via de Linge met de andere Lingewaardse kernen. De dijk is een belangrijke ontsluitingsweg voor de bewoners. Door de dijk en Linge verder te ontwikkelen tot een goede recreatieve en landschappelijke route verstevigen we verder de kwaliteiten en de aansluiting van Doornenburg met de kernen en uiterwaarden.

De aansluiting op het regionaal autonetwerk A15, A325 en Pleyroute is door de ligging in de oksel en de barrièrewerking van de rivieren minder gunstig. Doornenburg is aangewezen op de ringweg N838/9 om de aansluiting te bereiken.

Buitengebied - lokaal en regionaal groen middengebied:

De (Boven)Linge is een prachtig riviertje dwars door Lingewaard en de Betuwe, startend in Doornenburg. Het vormt een prachtige kralenketting van verschillende landschappen startende bij het Pannerdensch kanaal, de oeverwal, de kom en Park Lingezegen richting Overbetuwe en verder. Hierdoor is het een belangrijke recreatieve ruggengraat voor het gebied en heeft veel potentie voor natuurontwikkeling, een groenblauwe structuur, en een lokaal en regionaal Langzaam Verkeer-netwerk.

In de dorpsrand kunnen verbreding van de agrarische bedrijfsvoering of functieverandering bijdragen aan de versterking van het dorp en aan opgave voor verduurzaming en vergroening van de (woon)omgeving.

Thema's binnen duurzaamheid zijn onder meer de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, leefomgeving, duurzame mobiliteit en duurzaam wonen. De verduurzaming gaat vooral over de energietransitie, zodat we in 2050 energieneutraal zijn. We zetten ook in Doornenburg in op: energiebesparing, duurzame opwek en de warmtetransitie. Dit doen we echt samen met inwoners, bedrijven en partners. Vandaar dat Doornenburg nu ook gemeenschap van de toekomst is geworden. Hiermee streven we Doornenburg versneld van het gas af te halen.

“**Het is heerlijk rustig en groen in Doornenburg**. De dijken, de polder, de natuur... een prachtige omgeving!”

“Het is een prachtig dorpje, ik woon er graag. Er is veel aandacht voor ouderen en kinderen. **Mensen kijken er naar elkaar om.** We genieten van cultuur en natuur en dagjes-toeristen ook. Veel mooie initiatieven, saamhorigheid.”

LEGENDA KERN DOORNENBURG

*(*NB: Voorzieningen zijn indicatief en een momentopname)*

- *Historische kern met voorzieningen*
- *Wijken*
- *Uiterwaarden, Natura 2000-gebied*
- *Buitengebied*
- *Verbinding dorp-uiterwaarden, dorp-buitengebied*
- *Dorpsrandzone*
- *Dijk met LangzaamVerkeers-routes*
- *Werkgebieden*

- *Centrum*
- *Jongerencentrum*
- *Cultureel centrum*
- *Bibliotheek*
- *Buurt- / dorp- of wijkcentrum*
- *Peuterspeelzaal*
- *Sport*
- *Kinderopvang*
- *Basisschool*
- *Voortgezet onderwijs*
- *Zorgcentrum*
- *Huisarts*
- *Tandarts*
- *Apotheek*
- *Fysiotherapeut*
- *Geplande woningbouw-ontwikkeling*

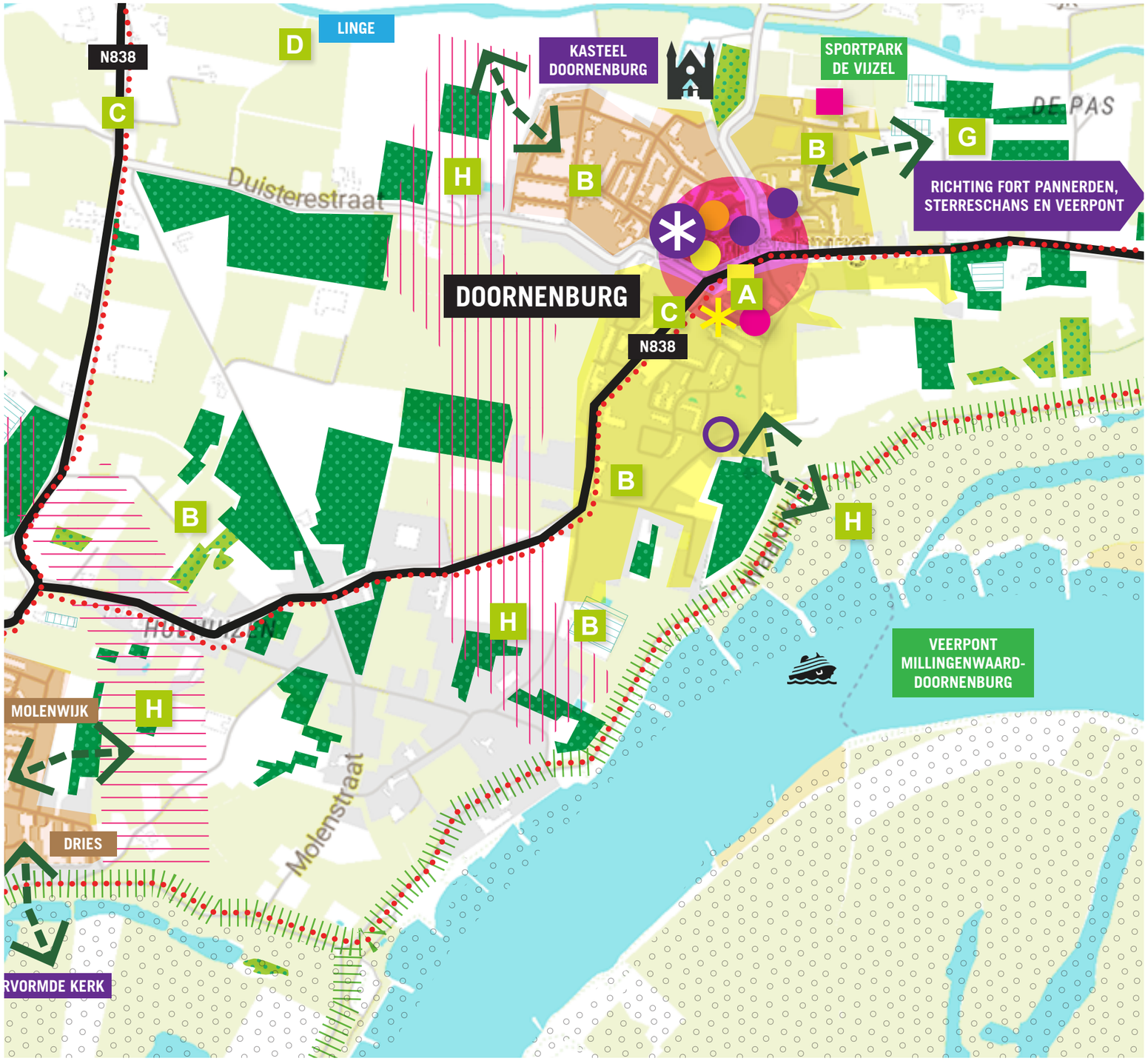

Doornenburg

“Graag meer horeca: terrasjes of zitjes langs de dijken, mits het landelijke karakter gewaarbord blijft (weidsheid en groen)!”

“Er zouden in **Doornenburg meer woningen** gebouwd moeten worden, voor senioren en jongeren... en meer investeren in kasteel!”

A

VERSTERKEN EN ONTWIKKELEN VAN DE HISTORISCHE KERNEN

•Toekomstbestendige dorpskern door 3 generaties wonen.

• Basisvoorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

B

GEZONDE EN LEEFBARE WIJKEN

•Toekomstbestendige woonwijken door 3 generaties wonen, met een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen en ruimte voor ontmoeting.

• Klimaatbestendige en – adaptieve (hittestres, stedelijk water en groen) woonwijken

• Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

C

VEILIGE EN BEREIKBARE KERNEN

• N838/839: verbeteren plaatselijke veiligheid en bereikbaarheid van de dorpen.

• Dijk door ontwikkelen naar een landschappelijke en recreatieve verbinding voor de dorpen. Onderdeel van het regionale LV-netwerk.

• Versterken kwaliteit en bruikbaarheid LV-netwerk voor betere toegankelijkheid buitengebied aan dorpsranden

• Ontwikkelen regionaal (snel)LV-netwerk t.b.v. woonwerk verkeer Regio Arnhem Nijmegen

D

BUITENGEBIED: LOKAAL EN REGIONAAL GROEN MIDDENGEBIED

• Concentreren van de glastuinbouw in het innovatieve cluster NEXTgarden.

• Tegengaan van verrommeling en leegstand door functieverandering en ruimte te bieden voor kleine, duurzame en lokale bedrijven en/of initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van Lingewaard = mee-koppelkansen voor natuur, recreatie, water en landschappelijke ontwikkeling.

• Verbrede land- en tuinbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde en circulaire samenleving.

• Linge fungeert als groen-blauwe structuur, kralenketting, van de Lingewaardse landschappen.

G

WERKGEBIEDEN

• Ontsluiting / nieuwe HOV / A15

• Verdichten en verduurzamen werk en logistiek, gekoppeld aan regionale hoofdontsluiting

• Kans voor glastuinbouw; versterken gezonde leefomgeving : natuur, wateropgave en recreatie.

• Werkgebieden dragen bij aan circulaire samenleving; energietransitie, wateropgave

• Glastuinbouw in het cluster NEXTgarden; hotspot voor innovatie

H

AANTREKKELIJKE EN HOOGWAARDIGE DORPSRAND

• Versterken van de landschappelijke identiteit.
• Integrale aanpak voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van wonen, energie en landbouw.

Dorpskaart Doornenbrug

Integraal beeld van de opgaven en visie op de kern Doornenburg

Versterken en ontwikkelen van de historische kern:

Haalderen is een woonkern in een mooie omgeving, vlakbij de uiterwaarden. Het is een dorp met de gemakken van de grote stad om de hoek. De dagelijkse activiteiten van Haalderen concentreren zich rondom de Van der Mondeweg en Kolkweg. Hier vormen de kerk OLV van zeven smarten, de basisschool De Wieling, het dorpshuis De Tichel en enkele winkelvoorzieningen samen het hart van de kern. De visie zet in op het versterken en ontwikkelen van de historische kern door ontmoeting mogelijk te maken die de identiteit en de gemeenschapszin behouden en verbeteren. De historische kern blijft de inwoners van Haalderen voorzien in hun dagelijkse voorzieningen door kleinschalig, duurzame en lokale MKB te stimuleren en hiermee de leefbaarheid in de toekomst te behouden. Voor grootstedelijke voorzieningen is Haalderen aangewezen op Arnhem en Nijmegen. Via de Ambachtsstraat en het Haalderse bos is de kern verbonden met de Waaldijk en de Bemmels uiterwaard en fungeert hiermee als aantrekkelijk uitloopgebied voor de kern. Ontwikkelen en versterken van de relatie tussen kern, dijk en ommeland: het Lingewaards wonen in de groene metropoolregio.

Haalderen

Gezonde en leefbare wijken:

Haalderen biedt plaats voor jong en oud door 3-generatie-wonen te realiseren. Enerzijds door de bestaande wijken klimaatbestendig en -adaptief in te richten om hittestress en waterproblematiek aan te pakken. Anderzijds door een hoogwaardige rand van de kern aan de komzijde te ontwikkelen om de kern tot een leefbaar en gezond woonmilieu te maken en alle bewoners een duurzame toekomst te bieden. Ook in Haalderen wordt er extra gebouwd, zoals bij het Hof van klein Baal. Het cultureel centrum, de Tichel, draagt bij aan de saamhorigheid in de kern. Vanuit de kern is een initiatief gestart om een dorpsplein te ontwikkelen.

Aantrekkelijke en hoogwaardige rand van de kern (kern-ommeland):

De ontwikkelingen zetten in op natuurontwikkeling, betere recreatiemogelijkheden, klimaatadaptatie, vergroening van de publieke ruimte en het versterken van de landschappelijke identiteit met als doel een goed leefmilieu waar alle bewoners en bezoekers onderdeel van zijn en samen kunnen bouwen aan een toekomst.

Veilige en bereikbare dorpen:

De Van Der Mondeweg is de belangrijkste ontsluitingsroute. In het dorp ligt de nadruk echter op leefbaarheid en dus veiligheid voor aanwonenden en langzaamverkeer. Op de dijk ligt het accent op veilig recreatieverkeer.

Buitengebied - lokaal en regionaal groen middengebied:

Haalderen ligt, leunend tegen Bemmel aan, op de rand van de oeverwal en het open komgebied. Functieverandering op de oeverwal naar kleine, duurzame en lokale bedrijven en initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van de plek geven vorm aan een nieuwe kernrandzone en de verduurzaming en de ruimtelijke autonome versterking van de kern. De rand van de kern geeft ruimte voor de ontwikkeling van wonen, water, natuur en recreatie, sport & spel.

Thema's binnen duurzaamheid zijn onder meer de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, leefomgeving, duurzame mobiliteit en duurzaam wonen. De verduurzaming gaat vooral over de energietransitie, zodat we in 2050 energieneutraal zijn. We zetten ook in Haalderen in op: energiebesparing, duurzame opwek en de warmtetransitie. Dit doen we samen met inwoners, bedrijven en partners. Duurzame opwek vindt plaats volgens de zonneladder: Zonnepanelen op dak waar het kan. En anders op de grond in combinatie met meervoudig ruimtegebruik: koppelkansen voor natuur, wateropgave, recreatie en landschappelijke kwaliteit. Maar ook aan nieuwe initiatieven om duurzame opwek te creëren bieden we de ruimte.

“**Haalderen is knus en klein, in een mooie omgeving** met bos voor de deur. Ik voel mij hier thuis, de natuur is mooi. We hebben mooie kolken.”

“**Fijn wonen, rustig dorp. Ons kent ons.** Het is een bruisend dorpje. Ik woon in een leuke levendige buurt, centraal gelegen. Het heeft goede en voldoende voorzieningen. Het vlakbij natuur ligt en er wordt nog eens wat georganiseerd.”

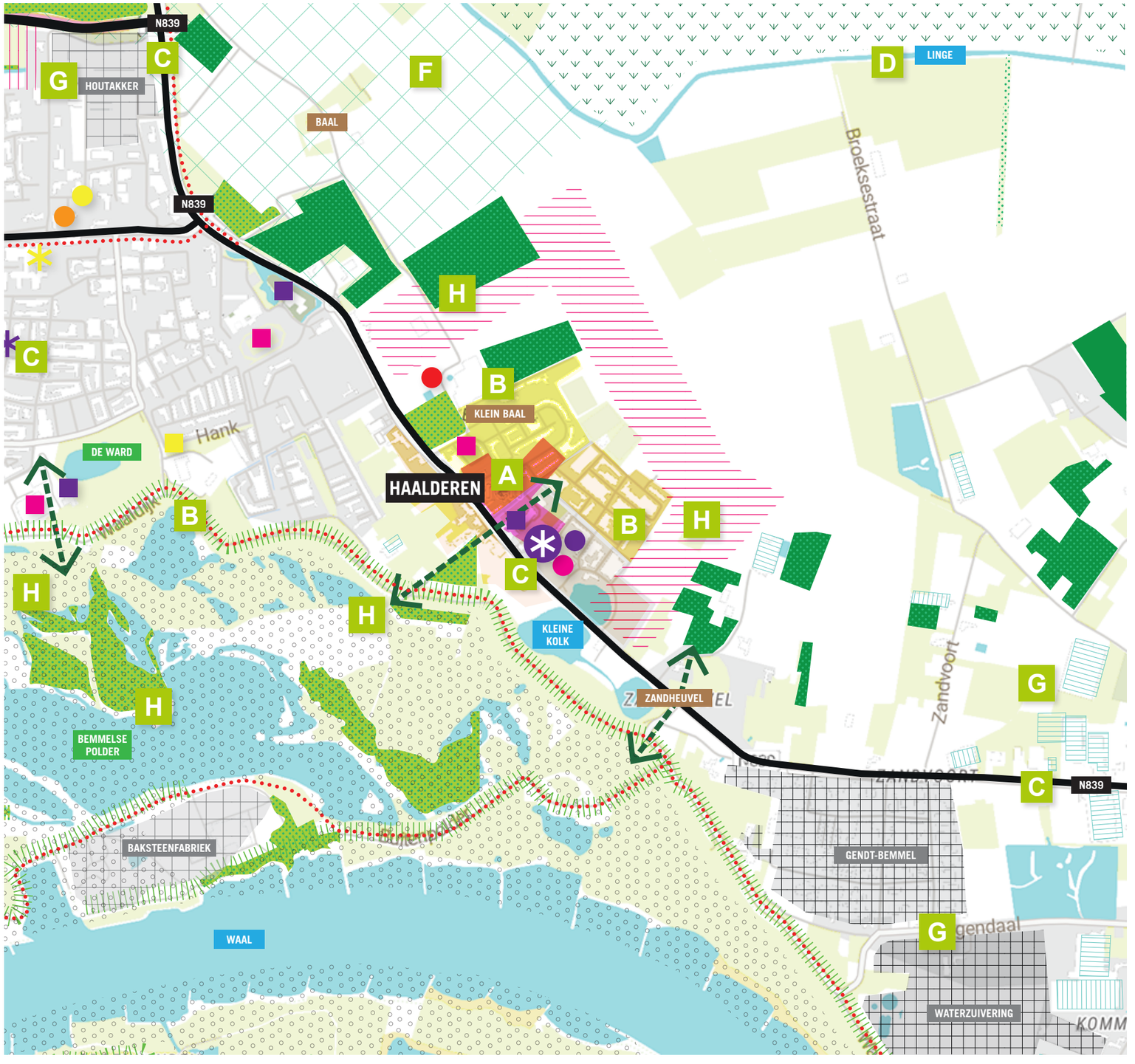

LEGENDA KERN HAALDEREN

*(*NB: Voorzieningen zijn indicatief en een momentopname)*

- *Historische kern met voorzieningen*
- *Wijken*
- *Uiterwaarden, Natura 2000-gebied*
- *Buitengebied*
- *Verbinding dorp-uiterwaarden, dorp-buitengebied*
- *Dorpsrandzone*
- *Dijk met LangzaamVerkeers-routes*
- *Werkgebieden*

- *Centrum*
- *Jongerencentrum*
- *Cultureel centrum*
- *Bibliotheek*
- *Buurt- / dorp- of wijkcentrum*
- *Peuterspeelzaal*
- *Sport*
- *Kinderopvang*
- *Basisschool*
- *Voortgezet onderwijs*
- *Zorgcentrum*
- *Huisarts*
- *Tandarts*
- *Apotheek*
- *Fysiotherapeut*
- *Geplande woningbouw-ontwikkeling*

Haalderen

“Minder verkeer over de van der Mondeweg zou goed zijn.”

“**Graag aanpak van leegstaande panden op belangrijke plekken in Haalderen**.”

“Bouw appartementen en betaalbare huurwoningen voor ouderen. Stimuleer toerisme.”

“Er zou een winkelcentrum moeten zijn en niet alleen een Aldi. Voor tieners is er totaal geen uitgaansmogelijkheid.”

A

VERSTERKEN EN ONTWIKKELEN VAN DE HISTORISCHE KERNEN

•Toekomstbestendige dorpskern door 3 generaties wonen.

• Basisvoorzieningen t.b.v. dagelijkse behoeften

• Stimuleren kleinschalig, duurzame en lokale MKB t.b.v. versterken economische positie (recreatieve en historische ankerpunten) van de kernen.

B

GEZONDE EN LEEFBARE WIJKEN

•Toekomstbestendige woonwijken door 3 generaties wonen, met een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen en ruimte voor ontmoeting.

• Klimaatbestendige en – adaptieve (hittestres, stedelijk water en groen) woonwijken

• Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

C

VEILIGE EN BEREIKBARE KERNEN

• N838/839: verbeteren plaatselijke veiligheid en bereikbaarheid van de dorpen.

• Dijk door ontwikkelen naar een landschappelijke en recreatieve verbinding voor de dorpen. Onderdeel van het regionale LV-netwerk.

• Versterken kwaliteit en bruikbaarheid LV-netwerk voor betere toegankelijkheid buitengebied aan dorpsranden

• Ontwikkelen regionaal (snel)LV-netwerk t.b.v. woonwerk verkeer Regio Arnhem Nijmegen

D

BUITENGEBIED: LOKAAL EN REGIONAAL GROEN MIDDENGEBIED

• Concentreren van de glastuinbouw in het innovatieve cluster NEXTgarden.

• Tegengaan van verrommeling en leegstand door functieverandering en ruimte te bieden voor kleine, duurzame en lokale bedrijven en/of initiatieven die bijdragen aan de kernwaarden van Lingewaard = mee-koppelkansen voor natuur, recreatie, water en landschappelijke ontwikkeling.

• Verbrede land- en tuinbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde en circulaire samenleving.

• Linge fungeert als groen-blauwe structuur, kralenketting, van de Lingewaardse landschappen.

G

WERKGEBIEDEN

• Ontsluiting / nieuwe HOV / A15

• Verdichten en verduurzamen werk en logistiek, gekoppeld aan regionale hoofdontsluiting

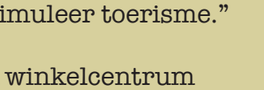

• Kans voor glastuinbouw; versterken gezonde leefomgeving : natuur, wateropgave en recreatie.

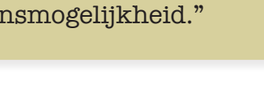

• Werkgebieden dragen bij aan circulaire samenleving; energietransitie, wateropgave

• Glastuinbouw in het cluster NEXTgarden; hotspot voor innovatie

H

AANTREKKELIJKE EN HOOGWAARDIGE DORPSRAND

• Versterken van de landschappelijke identiteit.
• Integrale aanpak voor wonen, werken, natuur, water en recreatie. Mee-koppelkansen voor natuur, recreatie en landschap bij de ontwikkelingen van wonen, energie en landbouw.

Dorpskaart Haalderen

Integraal beeld van de opgaven en visie op de kern Haalderen

Hoofdstuk 6
Werken met de visie

6.1 Inleiding

De volgende stap is die genomen moet worden is de uitvoering. Dit hoofdstuk geeft richting aan de uitvoering.

Met deze omgevingsvisie is er één visie voor de leefomgeving van Lingewaard. Het geeft de hoofdlijnen van de gewenste ontwikkeling van de gezonde en veilige leefomgeving weer. De omgevingsvisie geeft per opgave de ambities en keuzes weer. Deze hoofdlijnen vormen de basis voor de uitvoering. De visie is onder andere tot stand gekomen vanuit huidig beleid. De beleidsdocumenten die zijn geraadpleegd om tot deze omgevingsvisie voor Lingewaard te komen staan in bijlage 2. In dit hoofdstuk is beschreven hoe de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan onder de Omgevingswet in worden gezet om de leefomgeving te ontwikkelen. Ten slotte staat beschreven hoe er wordt omgegaan met monitoring, evaluatie en actualisatie van de omgevingsvisie.

6.2 Strategische uitvoeringsagenda

De omgevingsvisie nodigt uit Lingewaard samen te ontwikkelen. Inwoners, ondernemers, organisaties en overheid zijn samen verantwoordelijk voor het realiseren van de ambities en opgaven uit de omgevingsvisie. Voor de ontwikkelingen van Lingewaard als onderdeel van de Groene Metropoolregio zoeken we een effectieve samenwerking binnen Lingewaard en in de regio.

Onderstaande acties zijn richtinggevend en kunnen altijd worden aangevuld:

- We (in dit hoofdstuk is dat de gemeente) pakken met onze partners in en buiten de regio de ambities, die verder gaan dan de gemeentegrenzen, op. Dit doen we door ambities binnen bestaande samenwerkingen te verbinden. Of we zetten nieuwe samenwerkingen op. Dit doen we op basis van ambities die we gemeenschappelijk hebben. Afhankelijk van de opgave bepalen we als gemeente onze rol in de uitvoering.
- We zetten in op samenwerking tussen samenleving en overheid. Het leven van bewoners en dagelijks gebruik van de leefomgeving staat daarbij centraal. Initiatieven vanuit bewoners omarmen we als ze in lijn zijn met de omgevingsvisie.
- We vertalen de omgevingsvisie in een juridisch bindend omgevingsplan;
- We vertalen de omgevingsvisie in het instrument omgevingsprogramma's als we bepaalde onderwerpen en opgaven uit de omgevingsvisie verder uit willen werken.

Vanuit de visie worden omgevingsprogrammas's uitgewerkt. In deze programma's gaan we verder in op zowel ontwikkelingen binnen de kernen als integrale opgaven voor de gemeenten zoals natuur, landschap en biodiversiteit, wonen, recreatie en opwek van duurzame energie etc.. Bij het opstellen van de programma's zal er ook speciale aandacht zijn voor het afgegeven advies van de commissie Omgevingskwaliteit, zoals te lezen is in bijlage 4.

Regionaal wordt ook al aan een aantal programma's gewerkt die bijdragen aan de ambities uit de omgevingsvisie:
Wat speelt regionaal:

- woningbouw versnelling
- investeringsagenda vullen met vijf opgaven over mobiliteit, economie, circulair/duurzaam, ontspanning en wonen versus integraal ruimteclaims afwegen.

6.3 Flexibiliteit en aanpassen aan ontwikkelingen

De coronacrisis heeft laten zien dat het nodig is om aandacht te besteden aan flexibiliteit. Ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op, zowel in de wereld om ons heen als in de gemeente zelf. Dat maakt het nodig dat we flexibel en snel kunnen inspelen op deze ontwikkelingen en op veranderende omstandigheden. Dit uit zich in het volgende.

- De omgevingsvisie is een langetermijnvisie voor de leefomgeving, gebaseerd op onze kernkwaliteiten. Zo'n visie verandert niet direct bij een onvoorziene ontwikkeling. Het biedt juist ook houvast. Na tijdelijk een ander pad te hebben gekozen, kunnen we weer op het pad richting ambities te komen;
- Ambities zijn beschreven als streven in de verdere toekomst, namelijk 2035. Indien noodzakelijk kunnen ontwikkelingen leiden tot bijstelling van ambities en tijdspad;
- De inbedding van de omgevingsvisie in de beleidscyclus en de samenhang met de instrumenten programma's en omgevingsplan, zorgen voor een goede invulling van de mogelijkheden van de Omgevingswet. Het verschil in abstractieniveau en uitvoeringsgerichtheid van de verschillende instrumenten zorgen voor flexibiliteit. Het instrument programma's is meer uitvoeringsgericht dan de omgevingsvisie. Dit biedt de nodige flexibiliteit en programma's kunnen makkelijker gewijzigd worden dan de omgevingsvisie. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met de bevoegdheid die het college heeft om invulling te geven aan de programma's. De rol van de raad moet bij het opstellen van de programma's worden bepaald;
- Van een aantal onderwerpen is te verwachten dat zich in de toekomst ontwikkelingen voordoen die impact hebben op de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om klimaatadaptatie, energietransitie, lokale economische ontwikkelingen en technische vernieuwingen. In de huidige situatie is er meer besef ontstaan rekening te houden met gezondheidsontwikkelingen en geopolitieke ontwikkelingen;
- Door te monitoren en te evalueren kan tijdig ingezet worden op gevolgen van nieuwe ontwikkelingen.

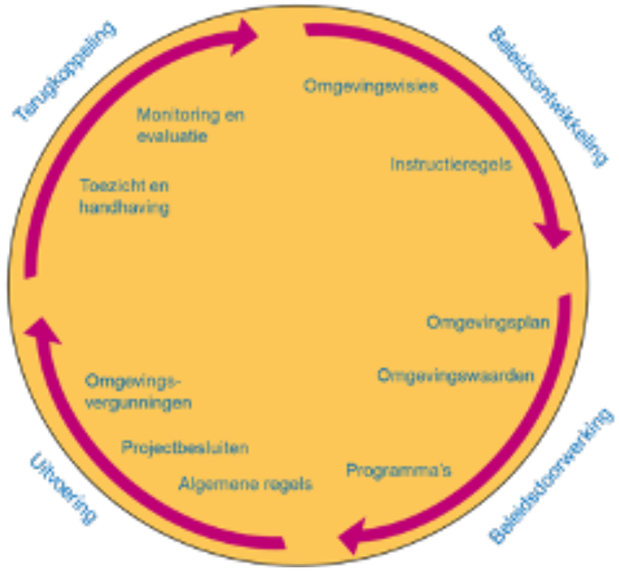

6.4 De beleidscyclus

De instrumenten van de Omgevingswet volgen de beleidscyclus. Hiermee wordt structuur gegeven aan de inzet van die instrumenten. De ontwikkeling van de fysieke leefomgeving wordt grofweg in drie instrumenten van de Omgevingswet gevat. Naast deze omgevingsvisie zijn dat de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. In onderstaande figuur is de beleidscyclus en de samenhang tussen de instrumenten weergegeven:

6.4.1 Beleidsontwikkeling – Omgevingsvisie
De omgevingsvisie geeft de ambities en doelstellingen voor de lange termijn ontwikkeling van de fysieke leefomgeving weer. Op basis van dit kaderstellend document wordt integraal beleid ontwikkeld om de ambities en doelstellingen verder in te vullen. Dit wordt vormgegeven in de volgende instrumenten.

6.4.2 Beleidsdoorwerking – Programma's
De ambities en opgaven op hoofdlijnen, die in de omgevingsvisie staan beschreven, worden waargemaakt door concrete projecten en concreet beleid. In het verlengde van de omgevingsvisie stellen we omgevingsprogramma's op met integrale projecten voor gebieden of thema's. De exacte invulling hiervan moet nog worden bepaald. We streven naar een adaptieve planning en aanpak in de invulling van omgevingsprogramma's. Dit om onverwachte en ingrijpende ontwikkelingen op de juiste manier te kunnen opvangen.

6.4.3 Beleidsontwikkeling/doorwerking – Omgevingsplan
Het omgevingsplan vervangt als instrument van de Omgevingswet de bestemmingsplannen. Er komt een integraal omgevingsplan voor de hele gemeente dat de planologisch-juridische verankering biedt van ontwikkelingen en mogelijkheden. De uitwerking kan in deelgebieden plaatsvinden. Het omgevingsplan bevat de regels per locatie wat wel en wat niet mag. Het doel van het omgevingsplan onder de Omgevingswet is om op een flexibele manier met regels om te gaan. Op basis van omgevingswaarden wordt op meer kwalitatieve wijze invulling gegeven aan de (on)mogelijkheden voor een gebied. Belangrijk in het omgevingsplan zijn onder andere de volgende zaken:

- Op basis van de kwaliteiten die in de omgevingsvisie zijn beschreven omgevingswaarden opstellen;
- Opstellen van regels op basis van de omgevingswaarden en de ambities uit de omgevingsvisie.

6.5 Sturing, monitoring, evaluatie en actualisatie

6.5.1 Sturingsfilosofie

Tijdens het opstellen van de omgevingsvisie zijn verschillende aspecten van de sturingsfilosofie die passen bij gemeente Lingewaard naar boven gekomen. Hierbij gaat het om de wijze waarop we omgaan met de mogelijkheden en kansen die de Omgevingswet biedt. Met name op het gebied van integraliteit en de wisselwerking tussen overheid en samenleving. De omgevingsvisie geeft de gemeenteraad een instrument in handen om op hoofdlijnen te sturen op welke ontwikkelingen er in de fysieke leefomgeving gewenst zijn. Hierbij is, volgens de filosofie van de Omgevingswet, meer ruimte voor initiatieven. Maar participatie met en het draagvlak onder omwonenden en stakeholders moet zorgvuldig gebeuren. Hoe dat de huidige werkwijze gaat veranderen moeten afspraken over worden gemaakt. Dit betekent een veranderende rol voor college en raad.

Deze omgevingsvisie biedt deze ruimte en stelt ambities, kaders en richtlijnen ten aanzien van de ontwikkeling van de leefomgeving. Deze worden uitgewerkt en verdiept in de omgevingsprogramma's. De Omgevingswet schrijft voor dat het bevoegd gezag voor omgevingsprogramma's het college is. Deze zullen in samenspraak met de raad tot stand komen. De raad heeft een kaderstellende rol en vult deze in vanuit het omgevingsplan. Daarmee verankert de raad de kaders en richtlijnen vanuit de visie en de doorvertaling in omgevingsprogramma's in het omgevingsplan. De raad heeft dan de gewenste instrumenten in handen om de gestelde ambities in de omgevingsvisie waar te maken.

6.5.2 Monitoring, evaluatie en actualisatie

Ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op, monitoring en evaluatie is belangrijk om de vinger aan de pols te houden. De verantwoordelijkheid voor de monitoring en evaluatie moet een plaats krijgen in de ambtelijke organisatie. Dit ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

- Periodiek vindt er een evaluatie plaats van de omgevingsvisie. Hierin wordt uitgebreider stil gestaan bij het effect van ontwikkelingen op de gestelde ambities, opgaven en uitwerking. Ook wordt meegenomen hoe participatie en de rolverdeling tussen gemeentelijke overheid en samenleving loopt.
- Zo nodig vindt een actualisatie van de omgevingsvisie plaats. Zo zorgen we ervoor dat complexe keuzes die in de toekomst moeten worden gemaakt goed landen in de omgevingsvisie. En daarmee dat het geen statisch document wordt, maar meebeweegt met ontwikkelingen.

6.6 Kostenverhaal

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om bij elk initiatief kosten te verhalen die de gemeente ervoor maakt. Naast de wettelijke verplichtte kosten (voor plankosten en planfysieke kosten) mag er een bijdrage gevraagd worden voor ruimtelijke ontwikkeling en ter realisatie van sociale woningen. Dit geldt zowel voor gemeentelijke als private initiatieven. De hoogte van deze bijdrage en wanneer er sprake moet zijn van een bijdrage en dergelijke, staan benoemd in de Nota Kostenverhaal. De wettelijke verankering hiervan is terug te vinden in de Wet ruimtelijke ordening en straks in de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit.

Wij hebben bij AMvB aangewezen bouwactiviteiten of activiteiten de wettelijke verplichting om onze kosten op de initiatiefnemer(s) te verhalen. Dit kostenverhaal is beperkt tot de kosten die wij maken voor bij AMvB aangewezen kostensoorten en voor zover wordt voldaan aan de 'ppt-criteria': profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid. Wij zullen onze wettelijke taak uitvoeren.

Naast het kostenverhaal hebben wij onder voorwaarden de wettelijke mogelijkheid om voor bij AMvB aangewezen activiteiten financiële bijdragen aan nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving te vragen. Wij gaan gebruik maken van deze wettelijke mogelijkheid. De grondslag voor het verhaal van deze financiële bijdrage zullen we vastleggen een programma.

6.7 Milieu effectrapportage

In afdeling 16.4 van de Omgevingswet is een bepaling opgenomen voor milieueffectrapportages (m.e.r), voor plannen en programma's met aanzienlijke milieueffecten. Voor deze omgevingsvisie is geen m.e.r. opgesteld. Dat heeft te maken met het karakter van deze visie. Er worden ambities uitgesproken, maar geen concrete locaties voor ruimtelijke ontwikkelingen aangewezen. Ook zijn geen concrete ontwikkelingen benoemd waarvoor in dit stadium een m.e.r.-procedure nodig is, zoals bedoeld in Bijlage V van het Omgevingsbesluit. De Omgevingsvisie schetst het kader waarbinnen ontwikkelingen mogelijk zijn. Daarbij spelen omgevingsaspecten, zoals omgevingsveiligheid, water, bodem, maar ook erfgoed, gezondheid en welzijn een rol. De Omgevingsvisie omschrijft dus de ontwikkelingen voor de leefomgeving op hoofdlijnen, waardoor eventuele milieueffecten op voorhand niet betrouwbaar zijn in te schatten. De beoordeling van eventuele milieueffecten komen bij de verdere uitwerkingen van omgevingsprogramma's, plannen en initiatieven aan de orde.

6.8 Waar moet een initiatief aan voldoen?

De omgevingsvisie nodigt mensen uit om initiatieven te nemen. Deze initiatieven moeten bijdragen aan de ambities en opgaven die in deze omgevingsvisie zijn beschreven. Bij initiatieven maken we in onze beoordeling een afweging op basis van de mate waarin het initiatief bijdraagt aan de volgende doelstellingen uit de omgevingsvisie. Het initiatief draagt bij aan:

- Een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving;
- Het gewenste behoud en de gewenste versterking van de kwaliteit van de leefomgeving in de kernen en het buitengebied;
- Behoud van Lingewaard als aantrekkelijke en groene gemeente;
- De randvoorwaarden voor ontwikkelingsambities voor Lingewaard (H2 t/m H4);
- De randvoorwaarden voor ontwikkelingsambities in de kernen (H5);
- Een samenhangende (integrale) ontwikkeling van de leefomgeving door het zoveel mogelijk combineren van functies die verschillende doelen dienen;
- Een vitale regio doordat regionaal afgestemde ambities elkaar versterken;
- Als algemene basisvoorwaarde geldt in alle gevallen dat een initiatief geen negatieve gevolgen mag afwentelen op de sociale en fysieke leefomgeving.

Bijlage 1
Participatietraject

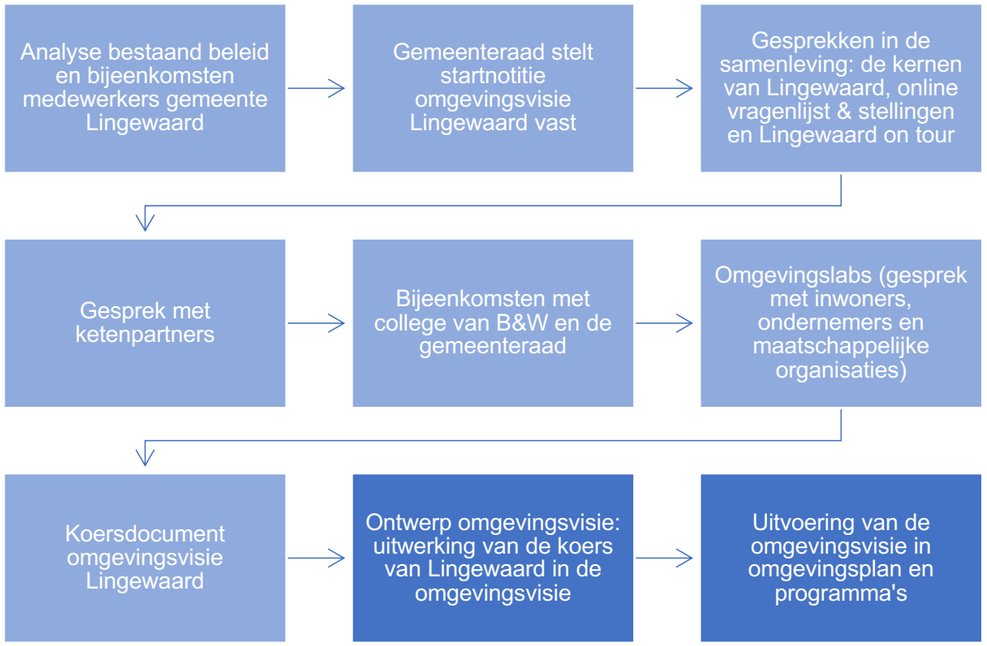

Figuur 1: Proces om te komen tot een omgevingsvisie voor Lingewaard.

Figuur 2: Overzicht activiteiten gesprek met de samenleving omgevingsvisie Lingewaard.

Bijlage 1: Participatietraject

Het koersdocument en de concept omgevingsvisie komen in gesprek met de samenleving tot stand. De omgevingsvisie biedt het integrale beleidskader om initiatieven mogelijk te maken in de gemeente Lingewaard. Daarom is het belangrijk (geweest) de samenleving zo vroeg mogelijk te betrekken bij de omgevingsvisie. Uitgangspunt is dat iedere inwoner van Lingewaard de mogelijkheid krijgt om mee te praten. Met verschillende personen is gesproken over de toekomst van Lingewaard.

In 2019 is gestart met het voeren van gesprekken met sleutelpersonen. Dat maakte duidelijk welke onderwerpen in Lingewaard leven en welke personen en organisaties betrokken moeten worden. In iedere kern zijn in het najaar van 2019 gesprekken gevoerd tijdens inwonersavonden met inwoners en ondernemers vanuit de kernen. Daar zijn brede uitnodigingen voor gestuurd (per mail aan een selectie van contacten gemeente, in het gemeentenieuws, via sociale media en op online platform voor de omgevingsvisie www.omgevingsvisielingewaard.nl), waarmee iedereen in Lingewaard de mogelijkheid heeft gehad mee te denken. Bij deze bijeenkomsten zijn maatschappelijke organisaties, zoals Lingewaard Natuurlijk, Lingewaard Energie en diverse historische kringen aanwezig geweest.

Verschillende bijeenkomsten stonden voor het begin van 2020 gepland. Helaas konden deze door de coronamaatregelen niet doorgaan. Vandaar dat gekozen is om digitale participatiemiddelen in te zetten. Via het online platform konden geïnteresseerden informatie inwinnen.

Met een online vragenlijst en ansichtkaart zijn begin 2020 zoveel mogelijk inwoners betrokken. In de online vragenlijst zijn gerichte vragen gesteld aan de hand van scenario's. De uitkomsten van de vragenlijst maakten duidelijk welke elementen uit de scenario's wel en niet aanspreken. De ansichtkaart is aan ieder huishouden in Lingewaard toegestuurd met daarop de vragen:
'Ik ben trots op mijn woonplaats, omdat…' en
'Mijn woonplaats zou nog beter zijn als…'.

Met een afvaardiging van medewerkers vanuit de ambtelijke organisatie van verschillende beleidsterreinen is gesproken over de toekomstige opgaven voor de gemeente Lingewaard. Zij hebben vanuit hun expertise meegedacht over de kernwaarden en ambities voor Lingewaard. Op verschillende momenten is met het college van burgemeester & wethouders en de gemeenteraad gesproken over de startnotitie voor de omgevingsvisie en de toekomst voor Lingewaard.

Begin 2020 heeft een gesprek plaatsgevonden met ketenpartners (GGD, gemeente Arnhem, gemeente Overbetuwe en gemeente Nijmegen, provincie Gelderland, Omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen en waterschap Rivierenland). In dit gesprek zijn de verschillende toekomstscenario's besproken.

In september 2020 hebben twee omgevingslabs plaatsgevonden waar diverse verenigingen en stichtingen (waaronder Stichting Lingewaard Natuurlijk en Lingewaard Energie) aanwezig waren en opnieuw ook verschillende inwoners uitgenodigd waren. In de omgevingslabs is gesproken over de kernwaarden en ambities voor Lingewaard.

Op basis van de opbrengsten uit de beleidsanalyse, gesprekken met college- en raad, gesprekken met de medewerkers van de gemeente, gesprekken in de kernen, online vragenlijst, ansichtkaart, gesprekken met de ketenpartners en de omgevingslabs is het Koersdocument opgesteld.

In 2021 zijn er, na aanleiding van het Koersdocument, nog extra gesprekken geweest met belangenpartijen zoals LTO en SNL. SNL vroeg daarin om de verduurzamingsopgave vanuit de omgevingswet als toetsingskader te hanteren bij alle andere opgaven. LTO vroeg om de omgevingsvisie uit te werken voor het landelijk gebied, het liefst in de vorm van een programma. Beide reacties zijn meegewogen in de uitwerking van het koersdocument naar de omgevingsvisie.

In 2022 heeft de commissie Omgevingskwaliteit de tijd genomen om een advies op te stellen over de concept Omgevingsvisie. Een samenvatting iervan is te lezen in bijlage 4.

Bijlage 2
Beleidsinventarisatie Lingewaard

Bijlage 2: Beleidsinventarisatie Lingewaard

Deze lijst omvat beleidsstukken waar notie van is genomen bij het opstellen van de ontwerp omgevingsvisie. Inmiddels zijn sommige beleidsdocumenten in deze lijst al vervangen voor een nieuwe versie. Bij het opstellen van deze nieuwe beleidsdocumenten is het Koersdocument geraadpleegd waardoor de nieuwe beleidstukken passen bij de Omgevingsvisie.

Beleidsstuk	**In samenwerking (met participatie) tot stand gekomen**
Intern	
• Beleidsanalyse Ressen - dorpskern (2008)	Ja
• Beleidskader energietransitie (2020)	Ja
• Beleidskader windenergie Lingewaard v. 3.7 (2019)	Ja
• Beleidsplan sociaal domein (2017-2020)	Ja
• College uitvoeringsprogramma Lingewaard (2018-2022)	Ja
• Concept beleidskader zonne-energie (2019)	Ja
• Concept plan van aanpak gebiedsgericht werken (2019)	Ja
• Cultureel erfgoednota Lingewaard (2015)	Ja
• Dijk als as van ontwikkeling (2008)	Nee
• Economisch beleidsplan (2016-2025)	Ja
• Gemeentelijk mobiliteitsplan (2017)	Ja
• Landschapsontwikkelingsplan Lingewaard (2005)	Ja
• Nota ruimte voor inwonersinitiatieven (2017-2020)	Ja
• Nota Wonen (2020-2025)	Ja
• Ruimtelijke visie herstructurering glastuinbouw Angeren-Huissen (2007)	Ja, met andere overheden
• Sociale visie Lingewaard (2012-2022)	Ja
• Sociale visie Lingewaard bijlageboek (2012-2022)	Ja
• Structuurvisie Lingewaard (2012-2022)	Ja
• Transitievisie warmte kaders en strategie (2019)	Ja
• Transitievisie warmte technische verkenning (2019)	Ja
Extern	
• Rapportage actualisatie woningmarktonderzoek Lingewaard (2019)	Ja
• De Kracht van Oost 2.0 (2020)	Ja
Regionaal	
• Concept contourennotitie verstedelijkingsstrategie (2020)	Nee
• Conceptrapport Lingewaards sportakkoord (2019)	Ja
• Nota toerisme recreatie Lingewaard Overbetuwe (2016-2022)	Ja
• Park Lingezegen, klaar voor de toekomst (2015)	Ja, met andere overheden en Staatsbosbeheer
• RES A-N voorlopig concept bod (2020)	Ja
• Woondeal Arnhem-Nijmegen (2020)	Nee
Kern	
• Dorpsplan Angeren (2009/2013)	Ja
• DOP Doornenburg (2016)	Ja
• DOP Gendt Vooruit (2019)	Ja
• DOP Haalderen (2017)	Ja
• WOP Zilverkamp (2018-2023)	Ja

Bijlage 3
Foto van Lingewaard - beleidsanalyse

Sociaal

Vanuit de sociale kijk op de inrichting van de fysieke ruimte, zijn de kaders Sociaal Beleid richtinggevend. De beloftes die hierin worden beschreven, sluiten aan bij de koers 2035. Met name het faciliteren van ontmoetingsplekken en ook het samen uitwerken van ideeën past binnen de Omgevingswet. Een van de thema's waar het Sociaal Beleidskader op in steekt, is gezond en gelukkig ouder worden. Hier hoort de inrichting van de fysieke ruimte en het in acht nemen van de demografische ontwikkelingen bij. Er moet voldoende focus op de gevolgen van deze demografische ontwikkelingen en de daarbij ontstane behoeften blijven. Over de locatie van zorgvoorzieningen wordt niet zozeer een uitspraak gedaan. Dit sluit aan op de omgevingsvisie, want ook in de kaders Sociaal Domein gaat het om bereikbare zorgvoorzieningen. In het Integraal Huisvestigingsplan Onderwijs 2019 is het handhaven van een basisschool in iedere kern als urgentiecriteria benoemd. Ook in de omgevingsvisie wordt onderwijs als basisbehoefte aangemerkt waardoor deze documenten elkaar goed aanvullen. In het sportakkoord is geen volledige uitspraak over de locaties van sportvoorzieningen gedaan. Onze jongerenraad heeft aangegeven dat de behoeften van jongeren op sportgebied zou mogen worden uitgebreid. Dit gegeven zal dus mee worden genomen in een omgevingsprogramma.

De landelijke nota gezondheidsbeleid beschrijft dat gezondheid vanaf 2024 altijd een vast onderdeel wordt van de belangafweging bij de inrichting van de openbare ruimte. De koers voor Lingewaard illustreert dit door onze groene ruimte open en bereikbaar te houden, fietsverkeer te stimuleren en in te zetten op lokale voedselproductie en consumptie. In het Integraal Veiligheidsplan 2020-2022 is verkeersveiligheid een van de thema's. Dit plan kan een uitwerking bieden, samen met het GMP, aan de opgave 'bereikbare kernen en knooppunten'. Bij besluiten over ruimtelijke ontwikkelingen zijn veiligheid en gezondheid (bescherming én bevordering) een integraal onderdeel van de belangenafweging van ruimtelijke ontwikkelingen.

De landschappelijke basis en de betekenis daarvan voor gebruik en beheer

Onmiskenbaar voor Lingewaard is de natuurlijke begrenzing van de rivieren. De dijken zijn naast waterkering ook een route van waaraf je het landschap dat gevormd is door 'strijd tegen het water' kunt zien. Met aan de ene kant de uiterwaarden en aan de andere kant de oorspronkelijke nederzettingen en vruchtbare land- en tuinbouwgronden kunt zien. Niet toevallig is in Lingewaard op de vruchtbare grond binnendijks fruitteelt en glastuinbouw ontstaan. En zelfs de 'platte polder' is niet helemaal plat. Oude dorpskernen en oude wegen liggen vaak wat hoger dan de omgeving. Ook in het buitengebied liggen oude boerderijen soms op een verhoging (woerd) in het landschap.

Even onmiskenbaar is de geschiedenis van het gebied tussen de rivieren die als barrière gelden voor een ongehinderde doorgang. De Romeinse Limes laat zien tot waar romeinen 2.000 jaar geleden zijn gekomen. Later is het rivierengebied de scheidslijn geworden tussen 'het katholieke zuiden' en 'boven de rivieren'. En in WOII was voor geallieerde troepen 'boven de Rijn' een brug te ver. Dat laatste is nog goed zichtbaar aan alle bebouwing die in de wederopbouw is ontstaan.

Die verzamelde geschiedenis in en boven de grond als fundament voor waar en hoe we bouwen en het landschap gebruiken, zit al in ons denken over de ruimte en in ons beleid verankerd. Soms in de vorm van eis of norm bij het voorbereiden van nieuwe ontwikkelingen. En soms als inspiratiebron, zoals rapportages als "Dijk als as van ontwikkeling" of "Monumentaal blauw".

Meer recent is het besef dat klimaatverandering en de noodzaak van meer variatie in de natuur (biodiversiteit) gevolgen moet hebben voor hoe we het landschap gebruiken. Het gemeentelijk beleid is al een tijdje gericht op versterking van biodiversiteit. De gemeente doet dat zelf in het groenbeheer en het bevorderen van inheemse beplanting en begroeiing. En de opvolger van het uitvoeringprogramma landschap heeft expliciet de versterking van biodiversiteit als doel.

Het nieuwst zijn maatregelen die zorgen voor een meer klimaatbestendige omgeving. Dat betekent dat we ons niet alleen wapenen tegen 'veel en hoog water', maar ook tegen zeer warme en droge periodes en de effecten daarvan. Ruimte voor de Rivier, het Deltaprogramma en op lokaal niveau herinrichtingen in de uiterwaarden zijn al een tijd gericht op het goed kunnen verwerken van 'meer water'. Integraal Rivier Management (IRM) en maatregelen vanuit het waterschap, zijn nu ook gericht op beter kunnen omgaan met droge periodes. Voor de tuinbouw in Lingewaard is dat laatste ook van groot belang.

In een apart samenwerkingstraject met andere gemeenten en het Waterschap bekijkt de gemeente hoe we meer 'klimaat-adaptief', dat wil zeggen bestand tegen veel én weinig water, onze omgeving kunnen inrichten. Daar hoort ook bij dat de omgeving zo wordt ingericht dat we ook zeer warme zomerperiodes aan kunnen.

Foto van Lingewaard

Klimaat en energie

Een nieuw onderwerp in de omgevingsvisie ten opzichte van de structuurvisie, is ‘duurzaamheid’. Als Lingewaard het over duurzaamheid heeft dan gaat het over de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, leefomgeving, mobiliteit en wonen. De energietransitie heeft als doel minder gebruik van gas en inzetten op energiebesparing. Voor klimaatadaptatie gaat het erover dat we de ruimte inrichten zodat er met wateroverlast, droogte en hitte kan worden omgegaan. Circulariteit wint regionaal en nationaal steeds meer terrein, maar in Lingewaard staat dit nog geheel in de kinderschoenen. Het gaat er ook over dat we de leefomgeving zo inrichten dat we duurzaam kunnen wonen en duurzame mobiliteit hebben.

Klimaatadaptatie en de energietransitie daarentegen zijn steeds beter gevestigd in ons beleid. De beleidsnota’s zijn vooruitstrevend en toch concreet en toepasbaar. Voor energietransitie is de Transitievisie warmte; het beleidskader energietransitie, het bod vanuit het RES (regionale energiestrategie) en onze visie op NEXTgarden relevant. De acties die hierin zijn benoemd kunnen onderdeel worden van een omgevingsprogramma om ze verder uit te werken en koppelkansen te benutten. De A15 wordt nog niet specifiek benoemd als koppelkans voor energieopwekking in het kader energietransitie, dit kan dus nog worden toegevoegd aan het beleid (bij de volgende beleidsupdate) aangezien daar vanuit de inwoners wel behoefte aan is. Het koersdocument beschrijft dat de ligging van Lingewaard relevant is voor onze onderhandelingspositie in de regio, als het gaat om de energietransitie. Over de rol van Lingewaard bij de energietransitie en klimaatadaptatie zal komende tijd op in moeten worden gezet in regionale overleggen.

Wonen en openbare ruimte

Woningbouw kent in beginsel twee aspecten, het getal (hoeveel woningen?) en de kwaliteit (voor wie, waar, welk woonmilieu?). Het gemeentelijk woonbeleid omvat deze twee aspecten samenhangend en woningbouwplanning wordt regionaal afgestemd. De woondeal omvat afspraken in regionaal verband over de landelijk gevoelde urgentie van het versnellen van de bouwproductie.

Aantallen, locaties en de differentiatie naar verschillende soorten woningen en woonmilieus worden al periodiek geactualiseerd. Lingewaard bouwt in hoofdzaak voor de lokale behoefte en op daarvoor geschikte plekken mede voor de vraag naar nieuwe woningen in de regio. Dat laatste gebeurt voornamelijk in de grotere en goed bereikbare plaatsen. Het betekent ook dat we al lange tijd in alle woonkernen nieuwbouwplannen maken. Daarbij wordt ruimte binnen de bestaande kern benut en als het nodig is op uitbreidingslocaties die aansluiten aan de kern wordt gebouwd. Dat doen we óók bij de kleinere dorpen Angeren, Doornenburg en Haalderen. En óók in en bij Bemmel, de dorpskern die bijna ingeklemd lijkt tussen natuurlijke barrières zoals de dijk, de N15, de open polder aan de oostkant van de Van Elkweg en de afgesproken begrenzing van Park Lingezegen.

Uitgangspunt in de woondeal en het koersdocument voor de omgevingsvisie is dat de opgave voor versnelling in de woningbouw de komende jaren een aantal nieuwe concrete plannen oplevert. Daarmee groeit Lingewaard van bijna 47.000 inwoners naar om en nabij de 50.000. Daarvoor is de voornaamste opgave om zogenaamde zachte plannen om te zetten in bouwvergunningen. Zachte plannen zijn bestaande ideeën gebaseerd op bestaand beleid en het idee om de woningvraag bij elke afzonderlijke woonkern te bedienen. Een zacht plan is een plan waar nog vol op aan gewerkt wordt maar waar nog geen onherroepelijk bestemmingsplan ligt waarop de bouwvergunningen aangevraagd kunnen worden. Echt volstrekt ‘nieuwe’ locaties die nu nog niet in beeld zijn als mogelijkheid om te bouwen zijn niet of nauwelijks aan de orde en dus een uitzondering.

Wonen betekent inwoners en inwoners betekent verkeer en mobiliteit. Voor de openbare ruimte hanteert de gemeente bij wonen en bij andere functies parkeernormen. Die komen uit modellen of normstellingen die landelijk worden gehanteerd. Naast parkeren als ruimteclaim voor de openbare ruimte, houdt de gemeente rekening met bijvoorbeeld groen, speelruimte voor kinderen, en ontmoeten. Inrichting van dorpspleinen, marktpleinen, parken en dergelijke faciliteren het maken van een ommetje, spelen en elkaar ontmoeten, toevallig tijdens een rondje door het dorp of tijdens het winkelen of lokale evenementen en festiviteiten.

Bereikbaarheid en infrastructuur

Bereikbaarheid zit al geruime tijd prominent in de gemeentelijke begroting en in het gemeentelijk beleid. Dat heeft de maken met twee omstandigheden. Ten eerste de rivieren als natuurlijke barrières en het gegeven dat verkeer dat de rivier over wil allemaal toestroomt naar de plek waar die oversteek gemaakt kan worden, zoals brug of veerpont. En ten tweede de verstedelijking van de afgelopen decennia, waardoor steeds meer inwoners van de regio zich verplaatsen over dezelfde routes en het daar ‘steeds drukker’ wordt.
Het gemeentelijk mobiliteitsplan omvat maatregelen voor verbetering van de bereikbaarheid van woonkernen en bedrijventerreinen. Via de weg maar ook per openbaar vervoer en voor de fiets. Daarin zijn verschillende maatregelen gericht op de veilige afwikkeling van al het verkeer.
Ook de zorg voor verduurzaming, zoals het faciliteren van snelle fietsverbindingen voor kortere afstanden in het woon-werkverkeer en voorzieningen voor elektrisch rijden, zitten in het gemeentelijk beleid.

Bereikbaarheid en mobiliteit houden niet op bij de gemeentegrens. Daarom wordt regionaal ook samengewerkt op dit punt. Voor de toekomst is het samen oplopen van nieuwe woningbouw en de voorzieningen die nodig zijn voor de mobiliteit, van belang. Wat niet meer kan is dat bij nieuwe verstedelijking wordt gedacht dat alle bijhorend verkeer maar via de bestaande infrastructuur voor auto, bus en fiets kan worden afgewikkeld.

Een nieuwe mobiliteitsvisie van de gemeente is meer geënt op dat laatste aspect en op de regionale samenhang in maatregelen.

Tot slot is de doortrekking van de A15 voor de bereikbaarheid van onze bedrijven belangrijker dan voor de dagelijkse verkeersbewegingen van veel inwoners.

Economie, bedrijventerrein, NEXTgarden

Voor onze economie beschrijven we hier vier onderdelen, ‘pijlers’. Ten eerste werk en werkgelegenheid. Qua werkgelegenheid draait onze economie vooral op lokale bedrijvigheid, hoofdzakelijk die op de bedrijventerreinen en in mindere mate ook in de centrumgebieden. Ten tweede die bedrijventerreinen. Afgelopen jaren was regionaal sprake van nogal wat overaanbod op bedrijventerreinen in de hele regio. Dat overaanbod is ongeveer verdwenen. Onze bedrijfskavels zijn ‘bijna op’ en de gemeente beraadt zich op hoe de komende jaren de ruimtevraag van bedrijven te bedienen. Gedacht wordt dat net zoals bij de woningbehoefte te doen, op en bij de bestaande terreinen.

Ten derde, een Lingewaardse traditie en visitekaartje: de tuinbouw. Het concentratiegebied voor glas is ontstaan uit de behoefte om grootschalige kassencomplexen niet versnipperd door het buitengebied te laten groeien, maar geconcentreerd bij elkaar. Toen ook bij Lent tuinders moeten plaatsmaken voor woningbouw heeft die ontwikkeling ‘van verspreid naar concentratie’ een boost gekregen. Nu is NEXTgarden een modern tuinbouwcomplex dat niet alleen productie draait, maar ook toonaangevend kan worden in duurzaam energiegebruik en ontwikkelingen in verstandiger en slimmer voedsel produceren.

Tot slot is het beter benutten van recreatie en toerisme als economische factor onderdeel van het gemeentelijk beleid. Dat is ook een ingewikkeld thema. Aantrekkelijk voor recreatie en toerisme in Lingewaard is landschap dat redelijk kwetsbaar is en de erfenis uit het verleden daarin, zoals kasteel Doornenburg, het fort, de natuur in de uiterwaarden en de dijk die als tribune door het landschap loopt. Dan betekent meer benutten ook dat we er alert op zijn dat het aantrekkelijke voor recreatie niet bezwijkt onder teveel recreatiedrukte. In het bestaande beleid richten we ons dan ook extensief en kleinschalig. Daarnaast richt bijvoorbeeld Park Lingezegen zich ook op het ontwikkelen van plekken waar recreatiedruk juist goed kan worden opgevangen.

Recreatie

Het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem Nijmegen beaamt dat toerisme de economie versterkt en de leefbaarheid vergroot. Meer toerisme in de regio realiseren wordt aangemoedigd. Een geliefde activiteit in de regio is wandelen en een natuurgebied bezoeken. Dat kan hier volop. De omgevingsvisie waarin we onze trots over de groene omgeving uitspreken en inzetten om dit te behouden is dus in lijn met het Toeristisch Toekomstperspectief voor de regio.

Ook onze eigen beleidsnota Toerisme en Recreatie Lingewaard en Overbetuwe benadrukt het belang van toerisme en meldt daarbij dat het belangrijk is om in te zetten op het stimuleren van nieuwe verblijflocaties. Ook het verbeteren van mobiliteit en fietsrecreatie wordt genoemd. Dit is in lijn met de omgevingsvisie.

De gewijzigde beheersvisie en beheerplan Park Lingezegen meldt dat het park is gericht op het aantrekkelijk maken voor recreatie. Dit is vooral gericht op het trekken van meer inwoners uit Arnhem en Nijmegen. De belevingswaarde neemt toe en dit benadrukt het belang van Lingewaards groen voor de regio.

De huidige beleidsnota’s schrijven niets over de locaties van de recreatievoorzieningen. Bijvoorbeeld of de focus juist op het ontwikkelen van het buitengebied moet komen te liggen. Dit dient in het Omgevingsplan en de Omgevingsprogramma’s verder te worden aangescherpt.

Lingewaard in de regio Arnhem Nijmegen

Samenwerking is regionaal verband kent meerdere facetten. Samenwerking op sociaal gebied, veiligheid, vergunningverlening en ruimtelijke ontwikkeling gebeurt via verschillende samenwerkingsverbanden met ieder hun eigen begrenzing van ’de regio’. In deze omgevingsvisie die over de fysieke leefomgeving gaat richten we ons op de regio Arnhem Nijmegen, het samenwerkingsverband van 18 gemeenten rondom de twee steden Arnhem en Nijmegen.

In de regio Arnhem Nijmegen vindt afstemming en samenwerking plaats op het gebied van de woningbouw, economische ontwikkeling, bereikbaarheid en mobiliteit, klimaatadaptatie, verduurzaming & energiestrategie (de RES) en de zorg voor een integrale afstemming van alle verstedelijkings-opgaven. Daarbij hoort naast verstedelijking ook de zorg voor voldoende groene recreatieruimte en natuur.

En ook regio’s werken weer samen. Een integrale verstedelijkingsstrategie is in ontwikkeling, samen met de regio Foodvalley rondom Wageningen, Ede en Barneveld. Dat komt omdat de twee regio’s gezamenlijk hebben gereageerd op de nationale omgevingsvisie NOVI en een gezamenlijk zogenaamd NOVI-bod hebben gedaan.

Samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen vindt sinds 2021 plaats onder de vlag ‘Groene Metropoolregio’. Een samenwerkingsagenda omvat vijf opgaven: circulaire regio, groene groeiregio, ontspannen regio, productieve regio en verbonden regio. Deze vijf opgaven omvatten speerpunten en acties op het gebied van wonen, economie, mobiliteit, recreatie en duurzaamheid.

Lingewaard ligt midden in de regio en dat merken we aan het formaat van de kernen, de groene omgeving en het type bedrijvigheid, waarin we net wat anders zijn dan de meeste van onze ’buren’. Tussen de steden en tussen de rivieren.

De afgelopen decennia is met veel nieuwe woningbouw het aantal inwoners tussen Rijn en Waal flink gegroeid. Daarmee is ook de druk op en behoefte aan wegen, openbaar vervoerverbindingen en fietsroutes gegroeid. Lingewaard merkt dat ‘aan alle kanten’. Het faciliteren van mobiliteit kan niet meer anders dan mee oplopen met het maken van plannen voor nieuwbouw. Park Lingezegen is een groene buffer tussen alle grootschalige nieuwbouw en vangt steeds meer recreatie op van inwoners van de omringende kernen.

Behalve de algemene, landelijke noodzaak van energietransitie en woningbouw, zijn er nog drie echt Lingewaardse speerpunten aan te wijzen:
Als eerste het gelijk oplopen van bereikbaarheid en het faciliteren van mobiliteit bij nieuwe woningbouw. Daarvoor hebben we de regio en de samenwerking ook hard nodig.
Als tweede de zorg voor groen, natuur en ruimte voor ontspanning en verkoeling. Daarin heeft de regio óns nodig. Met park Lingezegen en het toegankelijk maken van de natuur van de Gelderse Poort dienen we bovenlokale belangen.
Ten derde dan weer een Lingewaards belang: welvaart en welzijn. Bedrijvigheid en voorzieningen in de eigen woonkern, dragen er ook aan bij dat mobiliteit beheersbaar blijft en je niet voor ‘alles’ naar de stad of de regio uit hoeft. En ze dragen bij aan een levendig Lingewaard.

Bijlage 4
Advisering door commissie Omgevingskwaliteit

Advisering door commissie Omgevingskwaliteit

De commissie Omgevingskwaliteit heeft de totstandkoming van de ontwerp omgevingsvisie gevolgd.

De commissie heeft geadviseerd om:
- Het lange termijn perspectief vanuit het koersdocument van mei 2021 integraal uit te werken in de ontwerp omgevingsvisie, vanuit de kernkwaliteiten die de gemeente wil behouden en/of versterken te benaderen;
- Bij “landschappelijke identiteit als basis voor ontwikkelingen” (hoofdstuk 2 in de ontwerp omgevingsvisie) uit te gaan van het landschap inclusief cultuurhistorie, erfgoed en de beschikbare beleidsinformatie hierover;
- Om landschappelijke identiteit (inclusief cultuurhistorie en erfgoed) als ontwikkelprincipe ook te gebruiken in het werken met de visie en het opstellen van het omgevingsplan en het werken met omgevingsprogramma’s.

Conclusie van de commissie is dat de visie hiervoor voldoende duidelijk is en handvatten biedt. Samen met de geo-morfologische en cultuurhistorische waardenkaart, de gebruikte beleidsinformatie, actuele beleidsinformatie zoals de provinciale streekgidsen e.d. kan het ontwikkelprincipe “landschappelijke identiteit als basis” nog duidelijker expliciet worden gemaakt als omgevingsprogramma’s en het omgevingsplan worden opgesteld. Als bouwsteen daarvoor heeft de commissie een bijlage “cultuurhistorie als bouwsteen voor omgevingskwaliteit” bij haar eindadvies opgesteld.

Commentaar college:
Het advies past bij de dynamiek die hoort bij het werken met de omgevingsvisie en het “werken aan het vergezicht” dat de omgevingsvisie schetst. Zo is het ontwerp voor de omgevingsvisie opgesteld in de periode dat ook in de regio is gewerkt aan een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie en aan opgavebeschrijvingen voor een agenda voor ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Eigen beleidsdocumenten van de gemeente zijn gebruikt bij het opstellen van de ontwerp omgevingsvisie en bij de regionale verstedelijkingsstrategie. Die worden op hun beurt weer gebruikt bij actualisatie van eigen beleid en bij regionale en lokale programma’s en plannen. Voor het werken aan gemeentelijke omgevingsprogramma’s wordt een plan van aanpak opgesteld. Het voornemen om het omgevingsbeleid uit te werken in programma’s was al opgenomen in par. 6.2.

Gemeente Lingewaard
Kinkelenburglaan 6
6681 BJ Bemmel
(026) 326 01 11

www.lingewaard.nl